

FUZINAR

Leto XXVI

Ravne na Koroškem, 14. novembra 1989

Št. 11

Dobri rezultati – najboljši argument v razpravah

Na tri pomembna področja je usmerjena pozornost delavcev Železarne Ravne to jesen:

- na poslovne rezultate
- na uspešno reorganizacijo železarne

- na odnos železarne do sozda Slovenske železarne oziroma do holdinga kot prihodnje možne oblike organiziranosti slovenskih železarn.

Poslovni rezultati so nedvomno na prvem mestu. Od njih so odvisne naše plače in s tem naše zadovoljstvo, občutek varnosti in s tem volja do dela. Dobri poslovni rezultati so predvsem porok za nadaljnji razvoj železarne in kraja. Dajejo možnost za snovanje in realizacijo novih programov ter s tem tudi za nova delovna mesta. Uspešno poslovanje pa naposled daje tudi materialno podlago v vsakršni diskusiji o medsebojnih povezavah. Tisti, ki je močan, lahko diskutira drugače od onega, ki je šibak.

Zato je dobro in zavzeto delo tako pomembno in zato se bomo zmeraj teže sprijaznili z malomarnostmi, mlačnostjo in neosebnim odnosom do opravljanja del in nalog. V lastno dobro jih bomo morali iztrebiti.

Reorganizacija železarne ima v bistvu enak pomen, namreč zagotoviti še bolj uspešno delo in poslovanje kot doslej. O njej smo toliko pisali, da zares ni več treba utemeljevati, zakaj nam je potrebna. Moramo jo le še izglasovati ter nato začeti izkoriščati možnosti, ki nam jih obeta. Gotovo je res, da pri kom vzbujajo še vedno tudi dvome. Ti so upravičeni le tedaj, če nameravamo v nove oblike prenesti star način razmišljanja in dajati prednost raznim trimoglavljenjem pred pripravljenostjo

za stalno kooperativnost na vseh področjih v skupno korist. To bi moralo biti toliko lažje, če vemo, da nova organizacija ne bo nekaj, kar bi bilo zabetonirano za naslednjih 10 – 20 let, ampak bo možno uvajati izboljšave, kakor se bo pokazala potreba po njih in jih bo narekoval čas.

Toda vse te reči, tako naše poslovanje kot nova organiziranost so interna, na neki način zasebna stvar kolektiva. Drugače je, ko gre za povezave navzven, v našem primeru za odnos do sozda, ki se zadnji čas zapleta brez prave potrebe.

Gre za to, da bi se slovensko železarstvo brez hude zamude konkurenčno vključilo v Evropo '92. Ekspertna svetovalna firma Mc Kinsey je ugotovila, da smo (vsi skupaj): predragi, premalo produktivni in da nas je preveč zaposlenih. Zato je predlagala opustitev neperspektivnih programov in dograditev konjunkturnih, koncentracijo kapitala in upravljanje celote iz enega središča – recimo mu holding. Sozd je zato oblikoval tak predlog bodoče organizacije, medtem ko je Železarna Ravne predlagala le skupno podjetje. Naša utemeljitev je (zelo na kratko) naslednja:

Mc Kinsey je upošteval le 30 odst. ravenske proizvodnje, nič naše predelave in finalnih izdelkov. Prav to pa je že dolgo usmeritev naše železarne, ki je prav letos dosegla bistven premik v izvozu od metalurgije k predelavi in strojogradnji ter uspešno prodrla v ZDA z realno perspektivo, da plasira svoje proizvode tudi v zahodni Evropi, in to ne leta '93, ampak 90.

Zato se ne moremo navdušiti nad tem, da bi bili predvsem dobavitelji

jekla, vsi ostali programi (tudi specialna jekla) pa bi nam stagnirali. Se vedno ponujamo roko, ne zavračamo ne Mc Kinseya ne članstva v sozdu, vendar želimo, da se upoštevajo naši argumenti, posebno še,

ker so podprti s številkami. Prepričani smo namreč, da holding daleč ni edina možna oblika uspešnega sodelovanja.

Marjan Kolar

IZ VSEBINE

- Projekt, ki odpira vrata
- Iz dela sindikata
- Bomo samoupravljanje res pokopali?
- September pod načrtom
- Nezgode rastejo
- Oskrba z energijo
- Z reorganizacijo do boljšega dela in poslovanja
- Akcija 2000 mladih raziskovalcev
- ABC analiza
- MLADI FUZINAR
- Bo ZSMS odslej bolj samostojna in svoja?
- MDA Meža je dobro uspela
- Kaj smemo vedeti o molibdenu
- AMDEC v Železarni Ravne
- Iz naših krajev
- Ob mesecu boja proti alkoholizmu in narkomaniji
- Kaj je narobe s kulturo v občini
- Rekreativna in šport
- Kadrovska gibanja
- Delovno srečanje jugoslovanskih kovinarjev

IZ DELA SINDIKATA

KO SE BO »ZGODIL« SINDIKAT

Tempo dela sindikata v železarni je letos silovit. Narekuje ga obilica problemov, pri katerih ima tudi sindikat svojo besedo.

Tako pregled dela v zadnjih mesecih pokaže, da je bilo treba julija obravnavati predlog zakona o delovnih razmerjih, avgusta so bile aktualne prispevne stopnje v občini, septembra in oktobra sozd, reorganizacija, statut podjetja, program neodvisnih sindikatov in še kaj. Lep primer je oktober, ko so bile kar tri seje izvršnega odbora, dve skupaj s predsedniki osnovnih organizacij: 2. 10. so delegati obravnavali predlog statuta podjetja Železarna Ravne in mesto sindikata v njem, 12. 10. je bil na dnevnem redu sozd, 16. 10. spet statut in načrt dejavnosti sindikata v prihodnjih mesecih. Ta načrt je spet obsežen, zato je tov. Kaker napovedal predsednikom osnovnih organizacij, da bodo tudi naslednji meseci terjali njihovo precejšnjo aktivnost. Poprosil jih je, da vzamejo dejavnosti resno in pri tem angažirajo bazo, sicer zna biti pogosto serviran očitek o forumskem delu. Predsedniki so predsednikov poziv sprejeli, vendar so opozorili na mnenje, ki ga je v razpravi o predlogu statuta podjetja in mestu sindikata v njem izrazila baza, da se namreč baza v (pre)strokovne zadeve ne more in ne mara vtikati in da zaupa svojemu vodstvu. To mora biti sposobno ustvariti močen sindikat, ki bo lahko zagovarjal njihove interese pred morebitno samovoljo poslovnih struktur.

To pa je že želja ljudi po sindikalnih svoboščinah in pravicah, ki so v izredno aktualnem Programu ne-

odvisnih sindikatov Slovenije kot obljuba oz. usmeritev dela takšnih sindikatov že na drugem mestu seznama (na prvem mestu so ekonomske svoboščine, sledijo pa gospodarsko učinkovit in socialno uspešen razvoj, bogatejše in pravičnejše življenje, socialna pravičnost, moderna demokratična družba in odpiranje v Evropo). Gre za vsebinsko, organizacijsko in kadrovske prenovi sindikata, tudi v Železarni Ravne. V njenem sklopu bodo vse do marca, ko bo kongres slovenskih sindikatov, v železarni še mnoge dejavnosti. Pravico do njih je sindikat dobil z opredeljenim mestom v statutu podjetja, in to, kot je ocenil predsednik sindikata, z dobro opredeljenim mestom. Dejavnosti pa bodo naslednje: do 15. novembra se je predsednik sestajal s skupinami izvršnih odborov (metalurgija itd.) in se z njimi dogovarjal o novi organiziranosti sindikata v železarni, novembra, decembra in januarja drugo leto bodo potekale priprave na sindikalne volitve, decembra se bo pisala kolektivna pogodba s podjetjem, potem bo aktualen statut ZS, marca kongres, še prej, novembra in decembra, pa bo treba izvesti sindikalne konference. Podlaga vsem dejavnostim bo, kot je znano, Program neodvisnih sindikatov Slovenije.

O njem bomo pred marcem še pisali, prav tako pa se bomo v Fužinarju trudili spremljati vse druge našete dejavnosti v železarni. Če bodo takšne, kot morajo biti, bo to obdobje, ko se bo »zgodil« sindikat.

Helena Merkač

PROJEKT, KI ODPIRA VRATA

V začetku oktobra so monterji iz Železarne Ravne dali v pogon zadnjo od devetih velikih stiskalnic, ki so jih Stroji in deli naredili za ameriško firmo Hawthorne. Tako je uspešno končan projekt, ki je pri načrtovalcih in organizatorjih proizvodnje zbujal skrb zaradi svoje zahtevnosti, pri delavcih pa nezaupanje zaradi sorazmerno nizke prodajne cene.

Ob zagonu zadnjih stiskalnic je bil navzoč tudi vodja projekta dipl. inž. Jurij Pratnekar. Po vrnitvi iz Amerike smo ga zaprosili za zaključno oceno tega izvoznega projekta. Kakor nam je pomagal spremljati dela že od podpisa pogodbe naprej, tako je tudi tokrat rade volje pristal na pogovor. Povedal je:

»Linija je začela obratovati 10. oktobra, kar je deset dni po uradno določenem roku in deset dni pred rokom, ki so si ga postavili v tovar-

ni. Pri pogodbi so si namreč vzeli nekaj časovne rezerve, ker se niso zanesli, da bomo delo končali v roku. Vendar bi bili mi tokrat uspeli, ker smo se res potrudili. Manjša zamuda je nastala zaradi transporta od pristanišča do tovarne in zaradi grobe montaže. Oboje je bilo v rokah kupca. Razen tega so zamujali z dovodom elektrike in zraka, zaradi česar so jih morali naši monterji celo učakovati. Kasnitve zato tudi niso pripisali nam. O pridnosti, sposobnosti in delu naših monterjev so se vodstveni ljudje Hawthorne ugodno izrazili, prav tako so zadovoljni s kakovostjo naših strojev, kar za nas kot proizvajalca, ki želi prodajati na ameriškem in ostalem zahodnem tržišču, zelo veliko pomeni. Odprta so nam vrata za nadaljnje dobave v tej tovarni, odpirajo pa se tudi k drugim kupcem, ki jih naš posrednik, predstavnik firme Innovative Sys-

tems, vodi v Hawthorne, da sami vidijo, kakšen je naš izdelek. To je za nas najboljšo priporočilo in reklama. Dokaz za to so nova naročila v tovarnah, kjer že imajo naše stroje, in povpraševanje drugih firm.

Tako v firmi Hawthorne pričakujemo v bližnji prihodnosti naročilo še za dve enaki stiskalnici, kot so v tem projektu; za tovarno Altarack, ki že ima našo stiskalnico EDE 100, zdaj delamo UHS 150; MSI ima prvo stiskalnico, kar smo jih prodali v Ameriko, zdaj pa so naročili pri nas dve tipa 2 DE 800; za Edgewood delamo UHS 250, naročili pa so še 2 DE 1000; firmi E.T. Tehnologija bomo v januarju poslali stiskalnici DE 600 in EDE 250; firma Riverside ima naš stroj DE 315, prihodnje leto pa nameravajo naročiti pri nas več linij stiskalnic.

Med zadnjim obiskom v Ameriki sem obiskal vse tovarne, ki imajo naše stroje, in ugotovil, po kakšnih stiskalnicah je največje povpraševanje. Odločili smo se, da bomo delali na zalogo po nekaj manjših stiskalnic, da jih bomo imeli pri roki, ko jih bo kak kupec potreboval. V Ameriki se pogosto zgodi, da naročnik želi imeti stroj takoj, ko ima možnost investirati, in ne more čakati več mesecev na izdelavo. Tržišče je pa tudi tako veliko, da ni nevarnosti, da bi stroji ostali neprodani. Še posebno, ker je naš posrednik dovolj agilen. Za zdaj imamo

vajo kupiti 18 stiskalnic z mehanizacijo. Če bo naša ponudba sprejeta, bo to za nas zelo ugodno naročilo.

Odpira se nam tudi angleško tržišče. Povabili so me na informativno-tehnični obisk k firmi Charle v Birminghamu. Zvedel bom, kakšne

stroje potrebujejo. Posrednik Gilbert Mayer pa bo poskrbel za ponudbo naših strojev tudi na francoskem tržišču.

Prav tako so sporočili, da pride še v oktobru na Ravne predstavnik italijanske firme Mios. Pogodil se bo z nami za dobavo serije malih stiskalnic tipa EE – od 75 do 160 ton. O tem smo se dogovarjali že pred časom in veseli smo, da bo zdaj pogodba sklenjena. Naročilo nam pride prav, ker bodo tako zasedene tudi zmogljivosti, ki jih za proizvodnjo večjih strojev ne potrebujemo.

Pred kratkim so naši monterji uspešno končali montažo stroja KES 1000 pri firmi Hay v ZRN.

Tako lahko rečemo, da smo s preoblikovalnimi stroji Železarne Ravne navzoči že na velikem delu zahodnoevropskega in ameriškega tržišča. Veseli smo, da smo tako uspešni in da dobivamo še nove in nove ponudbe. Ob vsem uspehu pa moram reči, da pri našem delu še vedno veliko preveč improviziramo. Začeti bomo morali delati bolj profesionalno, vse od komercialnega dela, priprave dokumentacije in do

Linija naših stiskalnic v Hawthornu

obdelano tržišče avtomobilске industrije, gotovo pa bi imeli možnosti tudi v drugih branžah. Vendar nam za zdaj zadošča, če bo posrednik izpolnil zagotovilo, da bo prodal za 15 milijonov dolarjev strojev na leto. S tem bi bile zmogljivosti naše tovrstne proizvodnje zasedene. Za nas je dobro tudi to, da se kupci zanimajo za take stroje, kakršne smo že delali, kar pomeni manjše breme za projektivo oziroma lažje doseganje dobavnega roka.

S tem, ko prodajamo stiskalnice v Ameriko, imamo večje možnosti tudi na zahodnoevropskem tržišču. Pred kratkim je bil v železarni na obisku lastnik nizozemske firme Fortune. To je svetovno znana tovarna kolesnih obročev za avtomobile. V prihodnjih dveh letih namera-

kontrola. Nedopustno je, da vsa skrb za potek dela, še posebno pri večjih naročilih, leži na posameznikih. Dobro delo za izvoz bi morala biti naša ustaljena, redna pot. Nekdo bi se moral npr. redno ukvarjati s cenami, da bi vedeli, kako naj nastopimo ob naši konkurenci, da bodo naše ponudbe sprejemljive in da hkrati ne bomo oškodovani.

Pri projektu Hawthorne se je na srečo vse dobro izteklo, tudi po finančni plati. Koliko truda pa smo morali vložiti posamezniki – predvsem zaradi ležernosti nekaterih – ve le malokdo. Mogoče bo tudi reorganizacija pripomogla k temu, da v prihodnje ne bo več tako.«

Mojca Potočnik

Bomo samoupravljanje res pokopali

Mnogi takemu vprašanju danes zadovoljno pritrujejo, češ, saj nas je prav samoupravljanje spravilo na rob propada, drugi žalostno zmajujejo z glav, ker menijo, da smo si samoupravljanje zapravili z našim neodgovornim odnosom do njega, vsi pa smo enotni v mnenju, da je sistem samoupravljanja v naši družbi danes v krizi. Kakšen bo izhod iz nje, je težko reči, o tem, kakšno pa bo samoupravljanje jutri, gledano z očmi pravnikarja, smo se pogovarjali z vodjo centra za razvoj samoupravljanja in informiranje v KSZ dipl. iur. Silvo Bračko-Božič. Dejala je:

»Samoupravljanje hočejo nekateri kar zaobiti oziroma si predstavljajo poslovanje družbenega podjetja brez njega. Res je Zakon o podjetjih drugačen od Zakona o združenem delu, tako po vsebini kot po obsegu. Zmanjšuje se obseg norm, vendar to ne pomeni, da se pomen samoupravljanja zmanjšuje ali celo odpravlja. Samoupravljanje ostaja temeljni upravljalni model, pri čemer pa bo prišlo v uresničevanju do raznih rešitev in oblik.

Določene je opredeljeno, da poteka samoupravljanje na ravni podjetja, da pridobiva večjo veljavo delavski svet z določitvijo svojih pristojnosti in s tem razmejitev do poslovnodnega organa. Kljub temu, da sta upravljanje in poslovanje sestavni del uresničevanja samoupravljanja, pričakujemo s tako razmejivijo večjo vlogo tako enega kot drugega v smislu večje odgovornosti za doseg skupnih ciljev.

Zakon ohranja vse dosedanje oblike osebnega izjavljanja (referendum, zbor delavcev, pisna izjava oziroma podpisovanje), s tem da za sprejem statuta posebej zahteva referendum in predhodno obravnavo na način, določen v statutu. Podjetju je prepuščeno, katere samoupravne splošne akte bo imelo, vendar ima tu delavski svet veliko pooblastilo, saj sprejema vse razen statuta. Delavski svet pridobiva na moči, saj odloča o pomembnih zadevah: določa temeljne poslovne politike, sprejema delovni program in sklepe o načrtovanju dela in razvoja, odloča o delitvi dobička itd. Poslovodni organ bo samostojno sprejel poslovne odločitve v okviru temeljev poslovne politike, ki jo sprejme delavski svet. S krepitvijo tržnih odnosov in sprejemanjem takih odločitev je vloga delegata vse pomembnejša. Ta sicer dela po smernicah delavcev, ki so ga izvolili, vendar je v svoji funkciji samostojnejši, kot je bil doslej.

Prav je, da zakonu verjamejo, vprašanje pa je, kako zagotoviti pogoje, da ga bomo tudi uresničevali. Pri nas smo namreč preveč navajeni, da imamo nekaj zapisano, delamo pa drugače. Delavski svet je imel že doslej v delovni organizaciji zelo pomembno vlogo, saj se je reklo, da je najvišji organ samoupravljanja. Kako pa je dejansko opravljal svojo funkcijo, lahko pove vsak, kdor je kdaj sodeloval v njem, oziroma je dovolj zgovorna posledica tega »op-

pravljanja«: samoupravljanje je do danes izgubilo ves ugled.

Da delavski svet ni bil dober samoupravljalec, je krivo marsikaj. Nalagali so mu odločitve – ob normalnih – ki jih strokovno ni bil sposoben sprejemati. Velikokrat je šlo le za prelaganje odgovornosti strokovnih služb in predlagatelja na ravnatelja delegatov. Po drugi strani pa so šle za delovno organizacijo pomembne odločitve včasih mimo vseh samoupravnih organov. Tudi kadar je šlo za odločitve, ki je bil zanje resnično pristojen in sposoben delavski svet, se je dogajalo, da se delegati niso mogli odgovorno odločiti, saj so bila gradiva neredko prepozna, nejasna, pomanjkljivo ali enostransko, če ne kar zavajajoče, pripravljena. Najhuje pa je bilo to, da se v odločitvenih primerih ni štel, kot da bi odločali o posameznih sklepih, temveč je šlo bolj za glasovanje za predlagatelja ali proti njemu. Ker pa je predlagatelj (član PO) navzoč pri glasovanju, se nekateri delegati niso marali izpostavljati in na take seje niso prihajali. Dokaz za to je vrsta letošnjih sej delavskega sveta, ki so bile na meji sklepčnosti.

»Po novem bo delavski svet torej še pomembnejši, saj bo takorekoč edini nosilec delavskega (samo)upravljanja. Kako bomo našli delegate in kako zagotovili, da bodo lahko res pokončno in odgovorno odločali, tovarišiča Božič?«

»Predvsem bomo delavski svet strokovno okrepili. Po novem bodo lahko člani delavskega sveta vsi delavci razen poslovnodnega organa, torej tudi delavci s posebnimi pooblastili in strokovnjaki, ki bodo kos taki funkciji.«

»Zdaj se marsikdo otepa funkcij. Kako zainteresirati ustrezne ljudi, da bodo hoteli sodelovati v samoupravljanju?«

»Menim, da bo interes za upravljanje vendarle postal obojestranski. Poslovodni organ bo dobil po novem zakonu velika pooblastila in odgovornost. Če se bo to uresničevalo, je nujno, da se ustvari tudi protutež, težnja po soodločanju. Vsaj med mladimi bi moral biti ta interes, če ga že med starejšimi, ki so razočarani, ne bo. Toda ljudje niso razočarani toliko nad sistemom kot nad tistimi, ki so ga izigrali.«

»Kaj bomo storili, da v prihodnje takega izigraljanja ne bo?«

»Strinjam se z zahtevo sindikata, da je treba delegate usposabljanje. Zdaj smo jih izvolili in prepustili same sebi. V prihodnje bo morala biti skrb za delegate večja. Tako za njihovo usposobljenost kot sprotno obveščenost in seznanjenost s problematiko, ki bo predmet njihovega odločanja. Če bodo potrebovali pomoč strokovnih služb ali tako imenovano mnenje baze, jim bo treba ustreči.«

»Zdaj nekateri niti gradiva za sejo delavskega sveta ne preberejo.«

»Z gradivi so bile vedno težave. Stalno zahtevamo od strokovnih služb, naj jih pripravijo pravočasno, naj bodo razumljiva in ne preobšir-

na, pripravljene pa naj bodo tudi variantni predlogi. Zal z našimi zahtevami doslej velikokrat nismo uspeli in v prihodnje se bo to moralo spremeniti; če ne bo šlo drugače, pa s sankcijami, kot za vsako drugo slabo delo.«

»Vendar nekateri sedanjí delegati ne kažejo nikakršnega zanimanja za delegatsko gradivo, ne glede na to, kakšno je in kdaj ga dobijo, saj niti na seje ne prihajajo.«

»Resnično neodgovornih delegatov v prihodnje ne bi smeli več trpeti, morali bomo bolj izrabljati možnost odpoklica. Po drugi strani razmišljamo o tem, da bi delavne delegate nagradili, saj se bodo morali v novem sistemu tudi večkrat sestajati in odgovornost bo večja. In samoupravljanju bo treba znova dati pravi pomen.«

»Kako?«

»Zdaj so delegati odločali o vsem in hkrati o ničemer. Morali so glasovati o strokovnih stvareh, ki jim niso bile razumljive, morali so tudi vedno glasovati za. Če predlog ni bil izglasovan prvič, je bil pa drugič ali tretjič. Razumljivo je, da tak pritisk rodi odpor delegatov, nazadnje pa nezainteresiranost.«

»Kdo bo poslej skrbel za to, da bo delavski svet odločal o tistem, o čemer mora, in ne o vsem, za kar strokovne službe ali kdo drug noče nositi bremena odgovornosti?«

»Pristojnosti določa zakon. Kaj naj odločijo strokovne službe same in kaj delavski svet, pa bo presojal poslovodni organ, ki bo tudi edini predlagatelj sklepov delavskega sveta. Izogniti se bomo morali formalizmu in vnaprejšnjemu odločanju predlagatelja s tem, da se bodo delavci

vključevali v proces odločanja prej kot šele v fazi glasovanja.«

»Kako bo mogoče zagotoviti, da bo delavski svet zastopal mnenje delavcev, ko ne bo več samoupravnih teles v posameznih upravnih enotah?«

»Pravilnik o samoupravljanju bo natančno določal, kako bo potekala samoupravna pot; za pomembnejše odločitve bo potrebna predhodna obravnava v kolektivu. V samoupravnem procesu bodo morale sodelovati tudi strokovne službe in poslovodni organ, zato pred delavski svet ne bi smeli priti povsem sporni predlogi, ki bi delegate spravljali v zagato. Če bodo glasovali proti predlogu, ne bodo klicani na odgovornost, morali pa bodo argumentirati svoja stališča.

Morali bomo vztrajati na izpolnjevanju obveznosti v procesu upravljanja in vodenja, kar določa tudi zakon, ko govori o odgovornosti za opravljanje samoupravljalnih, upravljalnih in poslovnodnih funkcij.

Sodelovanje delavcev v upravljanju, ne glede na različne možnosti lastništva, ostane. Ni odveč poudariti, da je lahko samoupravno odločanje uspešno, če le vsak udeleženec v tem procesu opravlja svojo nalogo odgovorno in kvalitetno.«

Zakonodajata torej samoupravljanja ne odpravlja. Ukinjamo ga mi vsi, ki mu z neodgovornim delom jemljemo ugled in moč. Tudi to, ali ga bomo dokončno pokopali, je odvisno od nas, »samoupravljalec«. Mogoče se bomo njegovih vrednot zavedeli potem, ko ga ne bomo več imeli, tako kot šele bolnik spozna, koliko je vredno zdravje.

Mojca Potočnik

September pod načrtom

V septembru smo plan skupne proizvodnje dosegli le 70,8 odst., v kumulativi 90,4 odst. Glede na avgust se je kumulativa zmanjšala za 1,4 odst. Za 13.142 ton prodanih izdelkov smo iztržili 614,6 milijarde din, od tega na domačem trgu 11.122 ton ali 516,9 milijarde din, izvozili pa smo 2.020 ton ali za 97,7 milijarde din, kar znaša prek 2,9 milijona \$.

POVSOD OBČUTNO POMANJKANJE NAROČIL

Ob pomanjkanju naročil v Valjarni so v septembru dalj časa mirovali tudi velike peči v Jeklarni. Prav tako tudi ni bilo planiranega odvzema jekla v Jeklolivarni in Kovačnici. Jeklarna torej ne samo, da obveznosti do predelovalcev izpolnjuje, temveč jo pri izpolnjevanju planirane proizvodnje tudi močno ovirajo. V Jeklarni kljub nižji proizvodnji uspešno poslujejo, saj manjši obseg proizvodnje nadomeščajo z optimalnejšim vodenjem procesa in doseganjem zelo nizkih specifičnih potroškov najdražjih surovin.

V Jeklolivarni še vedno ni kakšnih resnejših upov na povečanje naročil, s tem pa še nadalje ostaja odprt problem nedoseganja plana proizvodnje.

V Valjarni je zaradi pomanjkanja naročil in večjih zalog gredic mirovala težka proga 10 dni. Plan je bil tako dosežen le 61,9 odst. Na srednji progi so plan dosegli 107,9 odst. in na lahki progi 37,9 odst. V strukturi naročil za domači trg se slabša delež visoko legiranih jekel, ki trenutno znaša na srednji progi 9,3 odst. in na lahki progi 21,0 odst. Zaradi mehanskih okvar in pogostih menjav valjev se slabša tudi izkoriščenost prog.

Stanje z naročili se je v Kovačnici za eksterno prodajo izboljšalo, medtem ko jih za interno prodajo še vedno primankuje. Vedno bolj je tudi problematično vzdrževanje stiskalnic, predvsem tesnjenje stranskih cilindrov. Tako izmeček kot tudi nespela proizvodnja sta bila v septembru izredno nizka.

Na dokaj nizko proizvodnjo v Jeklovleku je vplivala predvsem razdrobljenost serij, zaostoj zaradi remontov strojev in tudi kadrovska problematika. Plan je bil dosežen pri vlečenem jeklu 52,8 odst., luščnem jeklu 98,3 odst., brušenem jeklu 75,9 odst. in pri vlečni žici 82,6 odst.

Od mehansko predelovalnih tozdov so poleg Monterja tokrat plan presegli tudi v Bratstvu.

Kot skoraj vse mehanske tozde tudi Orodjarno še naprej pesti pomanjkanje naročil. V Strojih in delih so imeli še težave z nerešeno tehnologijo obdelave šipk in cevnic. Poseben problem so bile stiskalnice za SZ, ki jih zaradi nerazčiščenih komercialnih zadev ni bilo možno odpremiti. Noži so imeli v okvari stroj za brušenje, poleg tega so tu še vedno težave s termično obdelavo. Naročil je primanjkovalo tudi v Pnevmatiki, kar je bil glavni vzrok za nedoseganje plana poleg slabše prodaje manj zahtevnega asortimenta. Dovolj naročil so sicer imeli v TRO, plan pa zaradi večje odsotnosti z dela in razdrobljenosti naročil ni bil dosežen.

IZVOZ NAD NAČRTOM

V devetih mesecih smo izvozili skoraj za 27 milijonov \$ na konvertibilno tržišče in za prek 2,6 milijona \$ na klirniško. V septembru smo izvozili za prek 2,8 milijona \$. Mesečni izvozni načrt so presegli v Valjarni, Jeklovleku, Ind. nožih,

TRO in Armaturah. Ostali tozdi se soočajo s pomanjkanjem naročil. Na tržiščih je opaziti povečane aktivnosti za sklepanje pogodb že za prihodnje leto.

UVOZ BREZ POSEBNOSTI

Tudi v septembru je bila oskrbljenost z uvoznimi materiali dobra. Večji del uvoza se je realiziral po dolgoročnih kooperacijskih pogodbah. Zaradi zmanjšanja proizvodnje ter držanja nivoja minimalnih enomesečnih zalog se je ponovno povečal pozitivni saldo na kooperacijskih pogodbah. Skupna vrednost uvoza v devetih mesecih znaša že prek 25 milijonov \$. Nakupi jeklenega odpadka ter povečan uvoz niklja z Zahoda povečujejo naš prvotno planirani uvoz s konvertibilnega področja.

NAJVEČ ODSOTNOSTI ZARADI DOPUSTOV IN BOLEZNI

V septembru je bil delovni čas izkoriščen 78,18 odst., odsotnosti so znašale 21,82 odst. in so bile razdeljene takole:

– letni dopust	10,31 %
– izredno plačani dopust	0,79 %
– službena potovanja	0,57 %
– bolezni	8,63 %
– druge plačane odsot.	1,33 %
– neplačane odsotnosti	0,19 %
Skupaj	21,82 %

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 1,13 odst., kar je za 0,28 % manj kot v avgustu. Tokrat so imeli največ nadur v Transportu 3,44 odst., Strojih in delih 3,28 odst., Monterju 3,15 odst. Nad dva odst. nadur je bilo le še v Ind. nožih, ETS in Armaturah.

Z NABAVO DOMA SO MANJŠE NEVŠEČNOSTI

Dobave starega železa, ferolegur ter ostalih materialov so potekale v skladu s potrebami in zahtevami proizvodnje. Manjše težave so bile le z dobavo FeCr iz Ruš zaradi težje okvare na drobilcih. V septembru smo uspeli obdržati cene na avgustovskem nivoju. Uspelo pa nam je pri nekaterih dobaviteljih podaljšati valutni rok do 30 dni.

Kljub temu, da je tržišče relativno dobro založeno z raznimi pomožnimi materiali in da so tudi proizvajalci glede na stanje skrajšali dobavne roke, pa nastajajo težave pri nabavah zaradi vedno večjih zahtev po kvaliteten plačilih. Precej primerov imamo, da lahko dobave materialov zagotovimo le s predhodnim avansiranjem.

Pri oskrbi smo naleteli na težave pri dobavi zvarjenec, rezervnih delov za varilne aparate in pri dobavi kvalitetnega suhega lesa. Vzroki so znani in izhajajo že iz naslova naročil. Gre za nerealno postavljene dobavne roke, nepravčasno dostavljen tehnične dokumentacije, kar vse vpliva na izpolnitev zelenih dobavnih rokov. Dobavitelji pa ne izpolnjujejo svojih obveznosti zaradi nepravilnih finančnih obveznosti, predvsem meničnih obresti.

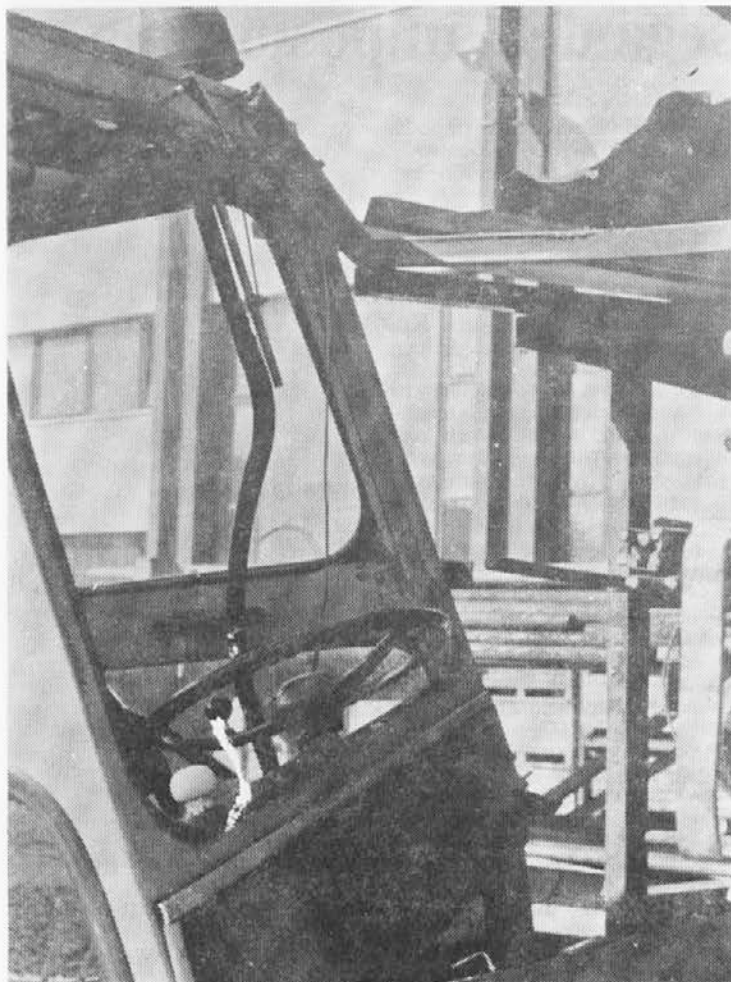
PRODAJA NA DOMAČEM TRGU NI DOBRA

Ob pomanjkanju naročil so v Jeklolivarni dobavili že skoraj vse naročeno za letošnje leto, plan pa dosegli 70,5 odst. V oktobru in novembru je težko pričakovati kakšna večja naročila na domačem trgu. V Valjarni imajo vseh sprejetih naročil še za en mesec. Predvsem jih primanjkuje za lahke profile, plan pa so dosegli 83,9 odst. Ob 144,8 odst. doseganju plana so v Kovačnici z naročili zadovoljivo zasedeni, naročil primanjkuje le za krčilne in fazonske odkovke. Plan so presegli tudi v Jeklovleku, doseženo 104,7 odst., vendar le na račun luščnega jekla.

Kljub aktivnosti prodaje primanjkuje naročil tudi za predelovalne tozde. Pri tem je v ospredju Orodjarna, kjer so plan dosegli le 39,4 odst., v Strojih in delih 80,9 odst. Tu je zaradi slabe kvalitete ostalo v tozdu okoli 80 t težkih šipk in cevnic. Noži so dosegli plan 75,7 odst. Prišlo je predvsem do izpada pri brušenju (okvara strojev), v špediciji je ostalo okoli 3 t izdelkov, naročil imajo še za 2,5 meseca. Pnevmatični stroji so plan dosegli 94,8 odst., naročil primanjkuje za kladiva in lafete. Tudi Vmetarna z naročili ni zadovoljivo zasedena, plan so dosegli 87,8 odst. V TRO je bil plan dosežen 78,3 odst., naročil primanjkuje za rotacijsko orodje z izvrtino. V Armaturah so z naročili zasedeni zadovoljivo, vendar so ob forsiranju izvoza plan na domačem trgu dosegli le 52,5 odst.

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ g		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	septem.	zbir	septem.	zbir	septem.	zbir	septem.	zbir	septem.	zbir	septem.	zbir
JEKLARNA	66,9	90,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	73,5	71,9	68,7	62,1	235,1	120,7	77,7	73,8	324,5	144,4	227,4	118,6
VALJARNA	68,0	89,3	92,7	91,6	441,7	228,6	198,1	131,7	807,4	248,2	397,5	226,2
KOVAČNICA	107,3	104,2	131,8	113,6	536,9	260,8	58,6	39,5	235,0	69,2	564,0	277,9
JEKLOVLEK	79,6	91,5	94,7	94,1	472,6	230,3	108,9	78,2	451,3	147,2	475,0	239,4
TEŽKI STROJNI DELI	79,7	76,0	104,7	106,5	448,8	215,0	-	-	-	-	448,8	208,5
ORODJARNA	48,7	79,9	39,1	76,9	178,8	124,9	106,0	120,5	469,8	290,9	175,9	123,2
STROJI IN DELI	46,9	87,9	52,3	94,0	255,1	172,9	34,1	112,5	142,2	165,8	378,6	186,8
- NOŽI, BRZOREZ., OROD.	79,9	76,0	89,5	72,8	425,1	176,9	105,6	83,5	419,1	159,7	429,8	186,6
- GREĐICE	57,7	132,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	71,7	97,0	89,5	73,1	430,0	178,7	106,5	84,6	422,2	161,5	434,4	188,3
PNEVMATIČNI STROJI	89,5	98,4	90,5	101,1	479,0	270,5	20,6	183,2	83,5	264,9	499,5	270,8
VZMETARNA	82,9	80,4	86,5	81,1	357,3	189,9	71,9	82,5	302,6	157,7	363,7	193,7
REZALNO ORODJE	72,8	87,1	69,7	90,9	566,0	242,8	112,7	124,7	415,7	215,0	611,1	251,2
KOVINARSTVO	80,3	82,2	73,8	78,1	353,5	172,2	78,3	23,0	300,0	58,7	369,6	206,4
ARMATURE	90,9	110,0	91,7	117,9	440,7	212,8	89,6	98,2	383,6	190,5	576,5	265,9
BRATSTVO - FILE	103,1	75,6	72,0	83,0	296,7	145,1	-	-	-	-	296,7	144,9
MONTER	114,1	94,1	116,0	96,8	370,2	176,4	180,6	107,9	652,6	222,0	323,3	168,8
KALILNICA	-	-	-	-	170,1	101,4	-	-	-	-	170,1	101,4
STORITVE DRUGIH TOZD.	-	-	-	-	189,5	127,1	-	-	-	-	189,5	121,8
DELOVNA ORGANIZACIJA	70,8	90,4	95,1	93,0	403,6	207,5	93,9	105,7	379,9	181,8	408,4	212,7

NEZGODE RASTEJO

Na fotografiji je trk viličarja v streho skladišča na prostem pred Pnevmatiko, navidez nepomemben dogodek, ki pa je ilustrativen za podatek Službe za varstvo pri delu in varstvo okolja, da se je v letošnjih devetih mesecih v primerjavi z lanskim enakim obdobjem število poškodb v železarni povečalo. Lani jih je bilo 330 na delu in 17 na poti, letos 343 na delu in 20 na poti, kar je skupno za približno 5 % več, glede na število zaposlenih pa za 0,29 % več.

Zanimivo je, da je med vzroki poškodb redno na prvem mestu ne-

smotni ali nezanesljiv način dela pri posamezniku, letos avgusta in septembra pa je bila na prvem mestu kršitev predpisov o varnosti.

K podatku je prispeval tudi voznik tega viličarja, ki je za nameček po nesreči zbežal in še niso ugotovili, kdo je bil.

Ne gre za to, da bi ga prek časopisa iskali. Le ponovno želimo opozoriti, da je treba biti pri delu pazljiv in da so predpisi zato, da jih upoštevamo, ne kršimo!

H. Merkač

OSKRBA Z ENERGIJO V SEPTEMBRU

Ali pomeni mesec september preobrat pri inflacijskih gibanjih, je v tem trenutku najbrž še težko reči. Če bi sklepali po cenah energije, potem bi bil odgovor nedvomno pritrdilen, saj je bil v tem letu september prvi mesec, v katerem se energenti, razen manjših izjem, niso podražili. Seveda pa je situacija pri drugih vrstah dobrin povsem nasprotna, če povzamemo podatek iz javnih informativnih sredstev, v katerih je bilo rečeno, da so se v septembru povečale drobnoprodajne cene za okoli 48 %, potem o preobratu inflacije seveda ne moremo govoriti.

Sicer pa znašajo, po okvirnih izračunih za mesec september, skupni stroški porabljene energije v Železarni Ravne (brez dislociranih tozdov) že 58,1 milijardo din. Na tono skupne proizvodnje znašajo stroški energije 1,75 milijona din, na blagovno proizvodnjo pa 5,30 milijona din/tono.

Dobava primarnih energentov in oskrba porabnikov z njimi je bila normalna, zadovoljiva pa je bila tudi proizvodnja sekundarnih energentov in oskrba porabnikov. Motena je bila le oskrba s hladilno vodo v valjarni in kisikarni, kar smo nado-

metili s pitno vodo. Za normalno oskrbo porabnikov s kisikom smo ga dodatno dobavili še iz Tovarne dušika Ruše 190.600 kg, kar je 23,57 % skupno porabljenega. Zbrali smo še 22.100 l odpadnega olja in z destilacijo pridobili 1.515 l čistega nitro razredčila.

Iz primerjalne tabele količinskih porab energentov je razvidno, da smo planirane količine presegle pri sanitarni topli vodi za 26,81 %, tehničnem dušiku za 18,4 % in pari za 4,9 %. Ostale porabe so bile manjše od planiranih količin, kar je tudi skladno z manjšo proizvodnjo jekla.

Večja poraba sanitarne tople vode je bila zaradi ureditve in zagona novega sistema STV. Večja poraba tehn. dušika količinsko ne predstavlja večjih bremenitev stroškov, zato to odstopanje ni bistvenega pomena. Iz primerjalne tabele proizvodnje in specifičnih porab v primerjavi z lanskim septembrom je razvidno, da so bile občutno manjše, in to od okoli 1 do 30 %. Kljub manjši porabi energije pa so bile specifične porabe

na enoto proizvodnje večje od lanskim od okoli 2 do 22 %. Za 11,67 % je bila manjša specifična poraba le na skupno prodano robo. Zelo slabi so rezultati specifičnih porab vseh toplot v primerjavi z lanskim septembrom, saj je specifična poraba manjša samo v tozdu TSD, v vseh ostalih tozdih pa presegajo lanske vrednosti in je povprečna specifična poraba energije večja za 8,85 %. Slabi so tudi rezultati v primerjavi s planom. Manjše specifične porabe od planiranih so imeli le tozdi Jeklovarna, Jeklovlek in TSD. V vseh ostalih tozdih so bile večje od okoli 4 do 17 %. Tako je bila tudi povprečna specifična poraba toplote večja za 12,4 %. Še slabši rezultati so bili na ogrevnih in žarilnih pečeh, saj so porabe pri vseh tozdih večje od lanskim kot tudi od planiranih. V primerjavi z lanskim septembrom je bila poraba poprečno večja za 18,36 %, v primerjavi s planom pa za 18,72 %. Na porast specifičnih porab je občutno vplivala zmanjšana proizvodnja (manjša založenost peči) ipd.

Količinski pregled porabe energentov v septembru

1. Primarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Elektro energija	14 966 540 kWh	20 480 528
Zemeljski plin	3 745 505 Sm ³	26 632 989
Butan-propan	14 955 kg	125 662
Mazut	379 310 kg	1 978 891
Koks	13 500 kg	42 664
Karbid	7 800 kg	110 385
2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Acetilen	2 837 kg	245 848
Ind. voda	1 553 001 m ³	1 536 120
Sanitarna topla voda	12 681 m ³	345 912
Para	4 474 200 kg	5 293 768
Kisik	371 389 kg	2 717 986
Kompr. zrak	6 071 080 m ³	1 363 708
Čisti dušik	162 m ³ n	7 327
Tehnični dušik	49 600 m ³ n	93 526
Argon	7 105 m ³ n	455 083

Ing. Ferdinand Kotnik

KDO GA JE IZGUBIL?

Človek se ne bi čudil, če bi takle predmet našel na dvorišču Ema Celje – če si drznemo sklepati, da imajo tudi tam takšno maniro kot mi. Ampak emajlirani kotliček za WC sredi železarne (ob vzhodni steni TSD) resnično pritegne oko in zbudi začudenje.

Ko ga objavljamo, želimo z njim, ilustrirati neko našo že dolgo opazovano malomarnost. Če natančneje pogledaš v trave ob cesti, posebno v tiste proti haldi, lahko namreč opaziš na tone zavrženega železa.

Tam na haldi pa ljudje brskajo za vsakim kilogramčkom železa in železarna ga rade volje odkupi. To pomeni, da ji je zanjga.

Zato menimo, da bi morala železarna čistilne akcije skupin po načelu – najdeno vrni proti lepi nagradi – bolj spodbujati.

H.M.

BESEDA DELAVCEV

Z reorganizacijo do boljšega dela in poslovanja

UVOD

Organiziranost Železarne Ravne smo želeli spremeniti že pred dvema letoma, vendar referendum tedaj ni uspel. Zdaj je reorganizacija nujna tudi zaradi nove zakonodaje, da o zahtevah, ki jih postavljajo zaostrene gospodarske razmere, ne govorimo. Tokrat smo se reorganizacije v železarni lotili zelo strokovno, širše razprave pa vse do zadnjega ni

bilo. Zato tudi mi objavljamo mnenja o tej temi šele zdaj, ko k izidu referenduma najbrž ne bomo mogli več kaj bistveno prispevati. Je pa prav, da spoznamo vsaj nekaj razmišljanj tistih, ki so novo organiziranost pomagali oblikovati ali so priprave od blizu spremljali, čeprav tudi v času pogovorov reorganizacija še ni bila dokončno izoblikovana.

pa ostali pri starem. Dokler ne bodo odgovornosti od PO do delovodij jasno določene, tako materialne kot

moralne, se v železarni kljub reorganizaciji ne bo nič spremenilo na bolje.«

Miha Vremec, lanser v Strojih in delih

IMAMO ODLIČNA IZHODIŠČA ZA NADALJNI RAZVOJ

»Pred dvema ali tremi leti smo v železarni začeli razmišljati o reorganizaciji. Z njo naj bi dosegli lažje vodenje poslovnega procesa, večjo učinkovitost v marketinškem smislu, predvsem pa bi morali poceniti proizvodnjo, skrajšati dobavne roke ter zagotoviti večjo in stalnejšo kakovost izdelkov.

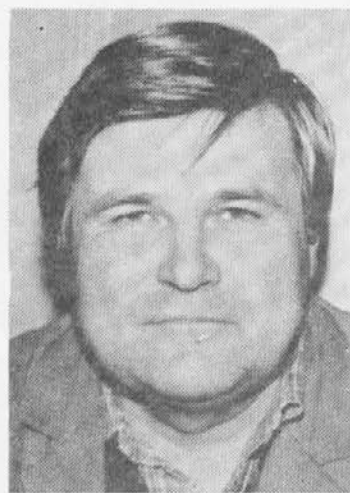
Železarna bo postala družbeno podjetje, v perspektivi odprto tudi za tuja vlaganja. Poslovne enote bodo funkcijsko kar najbolj zaokrožene in tržno učinkovite. V Strojih in delih vidimo v novi organiziranosti možnost poenotenja interesnega delovanja strokovnih služb RPT, komercialne, da bodo skupaj z nami naredile več glede pridobivanja naročil, razvoja izdelkov in si bomo tako skupaj lažje zagotavljali obstoj.

V našem tozdu imamo odlična izhodišča za boljši razvoj predelave, zlasti pri valjih in strojgradnji. Slednja ima potrebne zmogljivosti, usposobljene ljudi in neizčrpne možnosti pridobivanja naročil. Usmeriti bi se morali v proizvodnjo še zahtevnejših strojev in celotnih linij.

Enako lepo perspektivo ima proizvodnja valjev, le da se mora nujno dopolniti s posodobitvijo toplotne obdelave. Oddelek je življenjsko povezan z ostalo proizvodnjo SiD, zato je prav, da ostane v tem sklopu. Zaživeti bi moral kot celica, ki raste in sprejema delavce, ki v drugih oddelkih nimajo dela. Dohodkovno je to uspešen program, še bolj bi bil, ko bi uspeli znižati nekatere stroške. Položaj na trgu si bomo olajšali, če bomo začeli delati določeno zalogo valjev za konsignacijo.

V PE SiD bo ostala tudi individualna proizvodnja, ki ima v dohodku in realizaciji pomemben delež. Občasno so bile težave z naročili zaradi politične situacije v državi in zaradi slabega finančnega stanja kupcev. Zdaj so se razmere že precej izboljšale.

Kam bo spadala kontrola kakovosti, še ni odločeno, po moje bi bilo prav, da bi bila končna kontrola

neodvisen subjekt, ki ni vezan na nikogar, ampak le v službi kvalitete.

Pri nas se ne strinjamo, da bi PO nameščal vodstvene delavce vse do delovodij. Nastavljal naj bi le direktorje, ti pa naj bi vsako leto dobili zaupnico delavcev, in to na osnovi zaključnega računa.

Sicer pa delavci pričakujemo od reorganizacije manj tehnološkega viška in več novih razvojnih projektov ter novih naročil. Strokovnjakov v železarni gotovo ne manjka, treba jih je le prav usmeriti in zelo dobro nagraditi.

Sindikat bo imel po reorganizaciji drugačno vlogo kot doslej. Predvsem bi moral zaščititi delavca. S kolektivno pogodbo mora doseči, da bo delo pravilno ovrednoteno, da bo to strošek proizvodnega procesa, ne pa nujno zlo na koncu delitve dohodka.

Posledice uveljavljanja tržnega gospodarstva pri nas se že kažejo v vse številnejših stečajih. Pri tem politične strukture ne nosijo nobenih obveznosti. Delavci zahtevamo več novih programov, da ne bomo kljub dobremu delu postavljeni na cesti in ostali brez možnosti preživljanja.«

Dipl. inž. Ivan Pungartnik, vodja proizvodnje v Kovačnici

ODGOVORNOSTI MORAJO BITI JASNO DOLOČENE

»O reorganizaciji smo v Železarni Ravne že dolgo govorili, pripravljali smo jo skupno s strokovnjaki VEKS iz Maribora, letos se je ugotovilo, da je za boljšo in učinkovitejšo proizvodnjo nujna, pridružila še raziskava firme Mc Kinsey.

Pred nekaj meseci, ko je bil sprejet Zakon o podjetjih, smo v železarni oblikovali strokovne time za reorganizacijo. Ti so imeli nalogo, da k osnovnemu predlogu strokovnjakov in PO izdelajo pripombe in dodatne predloge za novo organiziranost. Namen je bil, da bi določene službe decentralizirali in prenesli v PE. Težava pa je, ker ima vsak, kdor se ne vidi v novi organizacijski obliki, o njej negativno mnenje. Kar pa je prisiljeno, tudi ne vodi k izboljšanju. Uspeh reorganizacije je močno odvisen od miselnosti ljudi. Pred leti smo vsi prisegali na Zakon o združenem delu, danes pa menimo, da nas je prav tozgodovsko obnašanje privedlo v težak gospodarski položaj.

V resnici je tako, da velikokrat ne vemo, ali se nam bolj splača prodati neko jeklo kot metalurški izdelek iz Kovačnice ali iz Valjarnice, ali kot končni izdelek mehanske obdelave. Z reorganizacijo bi morali priti do realnega ovrednotenja stroškovnih mest. Potem bo lahko ponudbeni oddelek na ravni PE oblikoval ponudbo.

Cilj reorganizacije naj bi bil tudi ugotoviti tehnološki višek. Ne morem se strinjati s splošno Mc Kinseyovo ugotovitvijo, da nas je 50 % preveč. Vsaj v nekaterih proizvodnih oddelkih nimamo več zaposlenih na enoto proizvoda, kot je standard v EGS. Je nas pa ponekod tudi nekaj preveč.

Naš cilj je bil, da bi bila PE kar najbolj samostojna. Predloga tima za Metalurgijo pa strokovne službe v celoti niso potrdile. Vsaj nabava in prodaja ostaneta centralizirani. Mi menimo, da bi se z nabavo dalo veliko privarčevati, vsaj po tem, koliko neustreznega materiala pride zdaj v železarno. Pozitivno bo, da se bodo na ravni PE združila nekatera dela, npr. referat za gospodarjenje z osnovnimi sredstvi, za OD, samoupravo, za ekonomiko ogrevanja, tajništvo. Kaže pa, da bodo tehnološke in operativne priprave dela v

posameznih proizvodnih enotah ostale in da bo za koordinacijo potrebna še ena skupna, kar bi seveda pomenilo, da bi za novo organizacijo imeli premalo in ne preveč ljudi.

Precej dilem je še v zvezi z Jeklovlekom. Ali naj bo organizacijsko pripojen k Valjarni ali naj bo samostojno vodena proizvodna enota. Prav tako še ni dokončno odločeno, kako bo z vzdrževanjem. Mi menimo, naj bi področno vzdrževanje spadalo pod PE, centralno delavnico in večje remonte pa naj bi vodile in načrtovale strokovne službe za vzdrževanje. Tako, menimo, bi se izboljšala kakovost vzdrževanja, bolje bi lahko tudi stimulirali vzdrževalce in se izognili sporom, ki nastajajo zaradi posrednega vodenja. Prvotno je bilo rečeno, da bo medfazna kontrola odpadla, zdaj so uvideli, da to ni mogoče, ostala bo na ravni PE. Potrebna je obdelava povratnih informacij, popis tehnologije. Poleg služb na ravni podjetja potrebujemo tudi v PE službo za raziskave in razvoj, ki bo pokrivala jeklarsko tehnologijo, vročo, hladno predelavo in toplotno obdelavo.

Med cilji reorganizacije je zmanjševanje nivojev vodenja. Dokler nimamo izdelane mikroorganizacije, je o tem težko govoriti. Vsekakor pa je nevarno, da bomo reorganizacijo izvedli zgolj formalno, dejansko

Ivan Pisar, rezkalec na NC stroju v TRO

NE BOJIMO SE SAMOSTOJNEJŠE POTI

»Sedanja dislocirani toz TRO se bo imenoval: Tovarna rezalnega orodja Prevalje, družba z omejeno odgovornostjo v družbeni lastnini. Dokončna slika, kakšno bo razmerje te tovarne do Železarne Ravne, še ni izdelana, vemo le, da bo šlo za

kapitalsko povezavo. Ugotoviti moramo dejansko stanje lastnine – kolikšen je delež tozda in kolikšen železarne. Kot vemo, je bilo v predlogu zapisano, da bi železarna pri dislociranih tozdih sodelovala s 30 do 40-odstotnim deležem. Mi se s

tem ne strinjamo; želeli bi, da bi bilo razmerje 80 proti 20, kar bi pomenilo za nas večjo samostojnost. V drugih dislociranih tozdih so težnje nekoliko drugačne, želijo si tesnejšo povezavo z matično tovarno.

»Čprav si želimo sorazmerno večjo samostojnost, kot nam jo omogoča sedanja organizacija, pa to ne pomeni, da odklanjamo povezavo z Železarno Ravne. Razčistiti moramo le nekatere nejasnosti. Predvsem, kolik del sredstev je last tozda, in določiti, kakšen del dobička je rezultat vloženih sredstev.

Zainteresirani smo za sodelovanje z železarno v informacijskem sistemu in AOP, v pravnih zadevah, pri analizi in kontroli materialov, vzorčnih izdelkov in meril, pri organizaciji letnih dopustov, inventivni dejavnosti, uporabljali bi storitve službe za VPD in VO, potrebovali pomoč in sodelovanje na zunanjetrgovinskem področju, sodelovanje kadrovske-informacijskega sistema, storitve centralnega skladišča, obdržali bi tudi povezavo na drugih področjih,

Herman Lesjak, pomočnik ravnatelja v SGV

VZDRŽEVANJE BO POD ENO STREHO

»Prvotni predlog reorganizacije je bil, da bi operativno vzdrževanje priključili k poslovnim enotam, vzdrževalci pa smo se dogovorili, da bo preventivno in tekoče vzdrževanje ostalo pridruženo strokovni službi. Strojni vzdrževalci smo pozdravili idejo, da se vzdrževanje kompletira, da bo torej strojno, elektro in gradbeno vzdrževanje pod eno streho. Naš predlog, da bi bilo tekoče vzdrževanje pridruženo strokovni službi in ne proizvodnji, utemeljujemo s tem, da vzdrževanja ni mogoče ločiti – tekoče daje podatke za preventivo, ki ga ne moreš načrtovati na pamet, saj morajo biti odločitve strokovne; res popravila naročajo in financirajo lastniki proizvodnih sredstev in naprav, planirati, izvajati in kontrolirati pa jih morajo ljudje iz stroke. Zato v timu za vzdrževanje menimo, da mora vzdrževanje ostati kot funkcija v celoti. V vsaki PE pa naj bi imeli gospodarja, ki bi skrbel za poslovna sredstva. Z njim bi se dogovarjali glede vzdrževanja. Menim, da bo tako veliko boljše kot v sistemu svobodne menjave dela, ki je dal porazne rezultate.

ki bi bila v interesu obeh partnerjev.

Če bomo z vodstvom železarne našli skupni jezik glede naših predlogov, bomo ostali povezani, če ne, smo pripravljeni iti tudi samostojno pot.

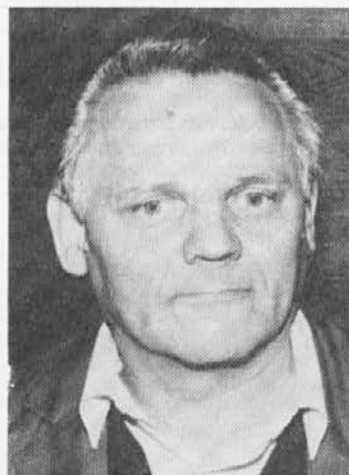
Moti nas namreč, da ima naš tozda že nekaj let dobre poslovne rezultate, kljub temu pa smo pri OD na repu lestvice med tozdi železarne. To pomeni, da delamo za nekoga drugega.

V primeru osamosvojitve, menijo člani našega tima za reorganizacijo, bi imeli v začetku težave, sčasoma pa bi se stanje normaliziralo. Čeprav imamo v tozdu že zdaj sposobne ljudi, ki lahko uspešno vodijo tovarno, bi morali pritegniti še nekaj strokovnjakov in jih dobro nagraditi.

Menim, da bomo po reorganizaciji v boljšem položaju, ker bomo imeli boljši pregled nad sredstvi kot danes, ko imamo velikokrat denar samo na papirju, razpolagati z njim pa ne moremo. Zato npr. že tri leta čakamo na naročeno merilno orodje in ga ne moremo dobiti, ker z našim denarjem razpolagajo drugi.

Naš strojni park je večinoma dotrajan in je prav čudno, da še dosegamo take rezultate. Ko bomo samostojnejši, bomo lahko več investirali v lastna proizvodna sredstva, medtem ko zdaj dajemo največ le v skupno blagajno železarne. Ko bi pa morali mi priti na vrsto za investicijo, je vlak že odpeljal.

Menim, da smo v enakem razmerju do železarne, kot ta do sozda Slovenske železarne. Kljub temu se ne nameravamo povsem odcepiti, saj imamo še številne skupne interese. Samostojnejše prihodnosti pa se ne bojimo, saj smo po programu in kakovosti proizvodnje v »špicu« med tozdi železarne. Ker bomo kot manjša organizacijska enota imeli boljši pregled nad sredstvi in ljudmi, pa se bo lahko naše delo še izboljšalo.

Funkcija vzdrževanja mora ostati združena tudi zato, da vzdrževalci ne bi bili odrezani od strokovnega vodstva, ker bi tedaj strokovno nazadovali. Res imajo ponekod na Zahodu vzdrževanje decentralizirano, toda tam so razmere drugačne. Naš razvoj je daleč za njimi.

Argument, da ostane vzdrževanje skupaj, je tudi skladiščna služba. Centralno skladišče omogoča, da imamo optimalno zalogo rezervnih delov. Ko bi imela vsaka PE lastno skladišče rezervnih delov, ki se zaloge več kot podvojile.

V železarni vsa leta dajemo velik poudarek metalurgiji, drugim dejavnostim pa ne priznamo pomena, kot ga dejansko imajo za proizvodnjo. Kljub velikemu trudu, ki ga vzdrževalci vložijo, da lahko proizvodnja teče, predstavlja vzdrževanje komaj 8 do 10 % stroškov proizvodnje. Se pa vzdrževanje vsa leta razvija počasneje od splošnega razvoja v železarni in nikoli ni preraslo potreb proizvodnje. Nasprotno, potrebe so ponekod celo večje kot naše možnosti, čeprav so tudi oddelki, ki bi jih morali skrajšati. Organizacija bi se

vedno morala prilagajati programu, ki ga podjetje ima. To bi moralo biti znanstveno utemeljeno, ne pa, da gledamo na osebe in organizacijo prilagajamo njim. Zato bo veliko napak in slabosti ostalo kljub reorganizaciji. Teško je v železarni doseči najbolj racionalno organizacijo, ko osnovni programi niso jasni. Zaradi tega zahajamo v kompromise, kar pa ni dobro. Najhuje je, ker ni dovolj proizvodnih programov. Laže bi bilo, ko bi ugotovljene tehnološke viške imeli kam prenesti. Ker pa bi jih morali postaviti na cesto, pomišljamo. Namesto da bi bila reorganizacija dobro naštudirana in hitro ter dosledno izvedena, gre vse prepočasno in nekam vodeni. Bojim se, da ne bo prinesla pravega učinka.

Dipl. oec. Sonja Smolar, vodja glavnih knjig v Računovodstvu

NEKJE SE BOMO SREČALI KOT PORABNIKI

»Sem članica tima za oblikovanje PE Turizem in družbeni standard. V novi poslovni enoti naj bi bila moja skrb prvi del dejavnosti – turizem. O organizaciji in o novi organiziranosti bi rekla naslednje.

Organizacija je živ organizem: kot se spreminja in dograjuje človek, se mora spreminjati, reorganizirati tudi organizacija, da lahko deluje skladno z zastavljenimi cilji. Mora se prilagajati novim razmeram na trgu.

Z reorganizacijo bomo lahko preverili, kje so nastajala ozka grla, in s prerazporeditvijo oziroma izboljšano, drugačno organizacijo odpravili pomanjkljivosti.

V poslovni enoti Turizem in družbeni standard vidim velike možnosti za razvoj v prihodnosti, če bomo uveljavili tržni princip. PE bi se morala sama financirati in od teh rezultatov tudi živeti in se razvijati. Z novo organizacijo naj bi prešli na ekonomske cene; morali bomo točno opredeliti, do katere meje bomo imeli delavci bonitete in urediti financiranje le-teh, od kod naprej pa se bomo šli tržno ekonomijo.

Poudarila bi tudi pomen razvojne funkcije, ki je vgrajena v novo organizacijo. Zakon nam omogoča sovlaganje, zato bi morali vzbuditi interes pri tujih partnerjih. To pa je

mogoče le, če bomo že sami nekaj naredili in dokazali, da smo pripravljeni za kvaliteten razvoj.

Odpirajo se nam velike možnosti razvoja turizma v železarni in celotni regiji, zaposlili bi lahko nove kadre, s kakovostjo ponudbe pa povečali renome Železarne Ravne doma in v tujini še s turizmom. Vse pa je odvisno od tega, ali bomo znali prilagoditi, ki se nam ponuja, prav izrabiti in vnovčiti.

Dipl. oec. Irena Jež, vodja oddelka za cene v Komerciali

NUJNA JE TRŽNA NARAVNANOST CELOTNE ŽELEZARNE

»V Železarni Ravne smo vedeli že pred Mc Kinseyevo analizo, da naš marketing ni dober. Raziskavo trga smo imeli v dveh tozdih in tudi druge funkcije niso (bile) najbolj racionalno organizirane. Zato smo že pred časom začeli pripravljati reorganizacijo – ne le v Komerciali, ampak v celotni železarni.

Pravega marketinga v železarni nismo potrebovali, dokler smo bili monopolisti in so kupci hodili k nam po polizdelke in končne izdelke; veseli, da so stvar sploh dobili, so bili pripravljeni skoraj na kakršnokoli ceno. Danes so ti časi minili. Razkorak med našimi stroški in ceno, ki jo trg (še posebej zunanji, ob sprostitvi uvoza pa tudi domači) prizna,

je prevelik. Nujno bomo morali znižati vseh vrst stroške in se za cenejšo in boljše proizvodnjo ustrezno organizirati.

Vendar nam mora biti jasno, da sama organizacijska podlaga še ne jamči uspešnosti poslovanja. Potrebno je dobro delo strokovnih kadrov, uspešni pa bomo šele, ko bodo tudi v proizvodnji sprejeli marketinško miselnost in se začeli zavedati, da nam edino trg diktira delo in meri rezultate našega dela. Izhajati moramo iz tržnih potreb, zahtev kupcev, se znati prilagajati trgu, kar pomeni, da moramo poznati naše kupce in konkurenco. Skratka, strategija podjetja mora biti tržna in politika vseh

poslovnih funkcij enotna in naravna na skupni cilj.

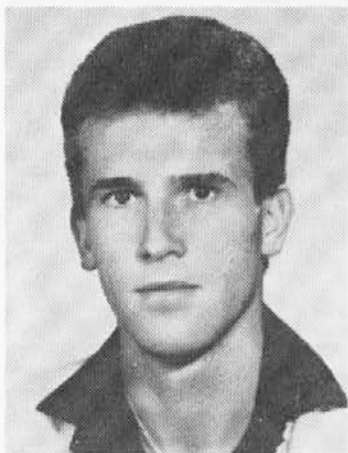
Sama organizacijska oblika ni pomembna, važno je, da so vse funkcije marketinga od nabave, prodaje, zunanjetrgovinske službe, raziskave trga, planiranja marketinga do marketinško-informacijskega sistema) združene in med seboj najtesneje povezane, kajti le tako je lahko njihov sinergični učinek največji. Marketing pa mora biti povezan tudi z vsemi drugimi poslovnimi funkcijami v podjetju (od proizvodno-tehničnih do razvojnih). Tako bomo sposobni povezovati in nadzorovati cilje poslovnih enot, da ne bo prihajalo do nasprotnih teženj med njimi.

Člani tima za trženje smo bili na zadnji seji enotnega mnenja, da je bil predlog nove organiziranosti v osnovi dober, dodali smo le še nekaj dopolnitev. Po našem mnenju mu je manjkala marketinško informacijski sistem, služba, ki bi zbiral in obdelovala informacije za potrebe marketinške strategije, kar za marketing pomeni toliko kot kompas na ladji. Nadalje bi bilo treba združiti izvozno in uvozno službo v enotno zunanjetrgovinsko službo, razvoj izdelkov z marketinškega vidika bi prevzela prodaja, z razvojnega pa raziskava trga ali pa oddelek za planiranje marketinga.

Dipl. inž. Samo Večko, vodja oddelka za ponudbe in koordinacijo v RPT

Z RAZBITJEM ODDDELKA BO NAŠA STROKA NAZADOVALA

»RPT bo z reorganizacijo najbrž doživel največje spremembe med vsemi tozdi. Sodeloval sem v timu za IMG, enoto, ki je v procesu oblikovanja nove organiziranosti padla v vodo. Vzrok je bil v tem, ker so se bodoče poslovne enote že

lele kar najbolj osamosvojiti, pritegniti razne tehnične, komercialne in razvojne službe.

Končno smo izoblikovali stališče, naj se nabava pridruži sektorju za trženje, transport poslovnim enotam, ponudbeni oddelku pa je bil najbolj na udaru. V poslovnih enotah želijo imeti lastne ponudbene oddelke, ker bi pač naj bile poslovne enote funkcijsko zaokrožene. Vendar tega ni mogoče doseči takoj, temveč se moramo v tem duhu vzgajati.

Pri ponudbah gre za kompleksnost dela – ko pripravljate ponudbo

Kljub spremenjeni organizaciji ne bomo uspešni, če se ne bomo kadrovske okrepili. Tudi po Mc Kinseyu moramo pridobiti nove kadre, ki bodo kos vsem zahtevnim nalogam marketinga. Qb vsem tem bi rada poudarila, da Železarna Ravne ne bo mogla poslovati uspešno, če se ne bomo vsi zavedali, da lahko naše skupne cilje dosežemo le z boljšim, kvalitetnejšim delom, s takimi stroški, ki jih trg prizna, in s krajšimi dobavnimi roki. Konkurenca na svetovnem trgu je namreč strahovi-ta.«

za določen izdelek, potrebuješ npr. sodelovanje metalurga, da zagotoviš ustrezen vložek. Zato bi bilo prav, da bi ostal oddelek fizično združen, ne glede na organizacijsko pripadnost.

Razumljivo je, da bi bilo najbolj prav, ko bi bil pridružen tistemu, za katerega dela, to pa je v našem primeru prodaja. Ker ta ni pokazala interesa za nas, je obveljal predlog, da se bomo razdelili po PE. Oddelki za kooperacijo se bo priključil k nabavi, medtem ko ni jasno, kaj bo z oddelkom za koordinacijo, ki sodeluje pri izdelavi mesečnih operativnih planov. Jasno je le, da železarna brez koordinacije ne bo mogla funkcionirati. Pri kompleksnih ponudbah, predvsem tam, kjer se programi prekrivajo in sta naročilo lahko prevzela po dva tozda skupaj, bo brez koordinacije nujno prišlo do podvajanja zmogljivosti ali pa določenih naročil ne bo mogoče sprejeti.

Težiti bi morali k temu, da bi v železarni predelali čim več domačega jekla. To jeklo mora imeti pravo ceno, na ravni železarne pa se je treba tudi odločiti, ali imamo interes za določeno proizvodnjo ali ne. Če tega ne bo, tudi železarne kot take ne bo več, temveč le posamezne PE.

Menim, da bi morali v železarni k novim oblikam organiziranosti preiti postopoma. Nevarno je namreč tudi, da bomo sprejeli reorganizacijo, delali pa še deset let po starem.

V pripravah na reorganizacijo so bile določene pomanjkljivosti. Osnova je bila podana, strokovni timi bi morali predloge obdelati in dopolniti. Nekateri timi so bili res delavni, nekateri manj, vendar prave koor-

dinacije med njimi ni bilo. Ni bilo koga, ki bi na osnovi novih predlogov in izraženih interesov pripravil res dobro preštudiran in kar se da usklajen končni predlog. Kdo bo

npr. odgovarjal za posledice, ko bo zaradi razbitja oddelka za ponudbe nazadovala stroka? Odrazile se bodo gotovo na slabši kakovosti priprave ponudbe v Železarni Ravne.«

Dipl. inž. Mirko Pikalo, vodja merilnice v Kontrolni kakovosti

Z REORGANIZACIJO ZAGOTOVITI BOLJŠO KAKOVOST

»Cilj, ki ga hočemo v železarni doseči, je, da bi organizirali zagotavljanje kakovosti na taki ravni, kot ga imajo podjetja v tujini. O tem v železarni veliko govorimo, nimamo pa ustreznega sistema niti organizacije. Z reorganizacijo naj bi torej pri zagotavljanju kakovosti dosegli izboljšanje.

Pogosto se postavlja vprašanje, ali naj bo kontrola kakovosti samostojna ali ne. Priznati moramo, da imajo posamezni proizvodni obrati velik vpliv na naše oddelke kontrole. Že zaradi skupnega delovnega mesta so medsebojni stiki z delavci in vodstvom proizvodnje pogostejši kot z vodstvom KK, ki je prostorsko oddaljeno in kadrovsko šibko. Zato se mi ne zdi narobe, če bi operativni oddelki kontrole spadali k proizvodnim enotam. Tak je tudi najnovejši predlog nove organizacijske sheme.

Sistem zagotavljanja kakovosti bi morala postaviti na noge strokovna služba. Skrbeti je treba za predpise za izvajanje kontrole, za plan ter za sistem zagotavljanja kakovosti. To je splet predpisov, ki se začno že pri nabavi materialov, sprejemu naročila in se končajo pri odpremi.

Pripombo sem imel glede oddelka za razvoj metod kontrole in kontrolno-informativne opreme. V okviru tega oddelka je radiografski laboratorij, ki bi ga morali vključiti v sistem ostalih laboratorijev. Metalografski in kemijski sta pripadla PE Metalurgija. Moja pripomba ni bila sprejeta. Najbrž je res bolje, da se kot specifična dejavnost in že tako majhna organizacijska enota ne delimo. Tako bodo še naprej ostale skupaj defektoskopija, merilnica in radiografija.

V sistemu zagotavljanja kakovosti naj bi skrbeli za predpise, kontrol-

ne plane, po drugi strani pa naj bi zajemali podatke iz laboratorijev in oddelkov končne kontrole v obratih.

Na osnovi teh podatkov bi izdelovali analize o kakovosti, izdajali potrdila o kakovosti in vodili reklamacije.

Zdaj je kontrola razdeljena na fazno, ki je v sklopu proizvodnje, in končno, ki je v tozdu KK. To ni dobro, poenotenje, ki ga bomo dosegli z reorganizacijo, mora dovesti do izboljšanja. Ne glede na organiziranost pa je nujno, da dobi kakovost v železarni večjo veljavo, tako da slabega blaga sploh ne bomo več odpremljali. Enkratna reklamacija še res ni problem, huje pa je, če dobiš slabo ime in pečat nekakovostnega dobavitelja.«

Moja Potočnik

POKLICNA GASILSKA ENOTA

Železarne Ravne je v mesecu požarne varnosti, oktobru, predstavila delavcem novo pridobitev: nov gasilski avtomobil in posebno ognjevarno gasilsko opremo. Na gasilski vaji pri stari »cimprski uti« so se lahko navzoči prepričali, da so naši gasilci res pripravljeni za boj z ognjem.

M.P.

FUŽINAR ZA RAZVOJ

AKCIJA 2000 MLADIH RAZISKOVALCEV

O tej akciji je bilo v preteklih letih v sredstvih javnega obveščanja sicer nekaj občasnih informacij, ker pa so vanjo vključeni tudi zaposleni iz železarne, nekaj podatkov o njej ne bo odveč.

CILJ: POVEČANJE ŠTEVILA RAZISKOVALCEV

Cilj akcije je odpravljanje tehnološke zaostalosti Slovenije s pomlajevanjem in povečevanjem števila raziskovalnega kadra. S kadrovske obnove visokošolskih institucij in raziskovalnih služb v organizacijah in gospodarstvu naj bi dosegli takšno število raziskovalcev, kot jih imajo srednje razvite države. Za to pa bi potrebovali vsaj 2000 mladih raziskovalcev, kar bi bilo mogoče doseči v nekaj letih. Dejstvo je, da postaja znanje vse pomembnejši produkcijski faktor. V slovenskem gospodarstvu je zaposlenih le okrog 20 % vseh raziskovalcev, morala pa bi jih biti vsaj polovica.

Iniciator zamisli je bila Slovenska akademija znanosti in umetnosti, kasneje pa še drugi družbeni in družbenopolitični organi, ki so sprejeli usmeritve za razširitev kadrovskega potenciala v raziskovalni dejavnosti. Akcija poteka prek Raziskovalne skupnosti Slovenije in se je začela že leta 1985. Konec tistega leta je skupščina RSS sprejela metodološka izhodišča za vključevanje mladih diplomiranih ljudi in strokovnjakov v raziskovalne procese v obdobju 1986–1990.

POTEK AKCIJE

Šolanje novih raziskovalcev je bilo zaupano obema univerzama in raziskovalnim inštitutom. Jedro usposabljanja je v tem, da se nove raziskovalce vključi v raziskovanje na prioritarnem programu (temeljna raziskava) in da v okviru tega projekta opravljajo vsa potrebna dela (samostojno raziskujejo in opravljajo zbirateljska, arhivarska, pripravljalska, organizacijska dela ipd.). Druga obveznost pa je doseganje akademskih stopenj v določenih rokih (v treh letih magistrerij, v nadaljnjih treh pa še doktorat).

Mladi raziskovalci so namenjeni za t.i. obnovo kadra na univerzi in za pretok v gospodarstvo – kar pomeni, da naj bi se po usposabljanju vrnili v industrijo.

Trenutno se šola okrog 1200 mladih raziskovalcev, usposabljanje pa jih je od leta 1985 zaključilo že nekaj čez 100. Največ novih raziskovalcev je predvidenih za pridobitev magistrerija, sledijo pa jim tisti, ki morajo v šestih letih doseči še doktorat. V manjši meri pa gre za krajša

strokovna usposabljanja in specializacijo. Odnos med mladimi raziskovalci, ki so namenjeni za obnovo in pretok, je rahlo v korist obnove raziskovalnega kadra v industriji. Največ mladih raziskovalcev se šola v naravoslovnih, tehničnih in družboslovnih vedah, od njih pa je vsak drugi predviden za pretok v gospodarstvo.

PROBLEMATIKA

Akcija 2000 mladih pa ne poteka brez problemov. Že po prvem letu so se pokazale težave vsebinske, materialne in formalno pravne narave.

Med vsebinskimi vprašanji so se pojavljala: preveč naključni izbor kandidatov, premajhno vključevanje v raziskovalne in visokošolske centre v drugih jugoslovanskih republikah in tudi v tujini, neenake možnosti za nadaljnji razvoj za vse raziskovalce glede na togo določenost za obnovo ali razvoj. Na začetku akcije so bili tudi problemi zaradi slabo pripravljenega podiplomskega študija. Tudi izvedba usposabljanja je bila v celoti prepuščena posameznim inštitutom in fakultetam, ki so ga organizirale kvalitetno zelo različno.

Težji pa so materialni problemi: delovni prostori, raziskovalna oprema in stanovanjska problematika.

Kakšen pa je odnos gospodarstva do mladih raziskovalcev, ki so predvideni za pretok? B. Hribnik je navedel nekaj vzrokov za indiferentnost naših organizacij:

»Gospodarstvo v naših razmerah ni tržno organizirano, inflatorni inkubatorski trg je zmanjšal ekonomsko rizičnost na minimum, s čimer so padle tudi potrebe po znanju in kvaliteti na minimum. Večina OZD, tudi tistih največjih, sploh ne vlaga ali pa vlaga minimalna sredstva v znanje, zaradi česar seveda sploh ni ali pa so minimalno formirani raziskovalni oddelki ob slabo razvitih razvojnih oddelkih. Bistvenih potreb po novih raziskovalcih torej ni. Dobro opremljeni laboratoriji so redki ali pa jih sploh ni. Gospodarstvo meni, da novi raziskovalci, ki so se usposobili v raziskovalni organizaciji, po svojem znanju in metodologijah dela ne ustrezajo potrebam gospodarstva. Ta trditev je lahko delno ali pa v celoti utemeljena tedaj, če mladi raziskovalec med svojim usposabljanjem ni deloval v programih, za katere je zainteresirana OZD, ni imel stikov z njo niti ni sodeloval v mešanih timih, ki bi sodelovali z njo...«

Dejstvo, da naše organizacije zaradi sedanje tehnologije ne potrebujejo znanstvenikov in da jim ne morejo

ponuditi ustreznih delovnih zadolžitvev, pogojev dela ter ustreznega zasluzka, mlade raziskovalce vse bolj odvrca od tega, da bi se vrnili v matično organizacijo. Pa še na en razlog se mi zdi pomembno opozoriti. J. Jerovšek opozarja na nizko izobrazbeno strukturo naših vodilnih kadrov in napoveduje:

»Lahko predvidimo, kako se bo končal ta izobrazbeni in statusni konflikt med tistimi, ki imajo položaj in moč (ne pa zadosti izobrazbe) in onimi, ki ne bodo imeli močnega položaja in velike moči (bodo pa imeli samo znanje). Zelo verjetno se bo končal tako, da bodo tisti, v katerih znanje bo družba vrgla veliko sredstev, ostali nemočni.«

ANKETA MED MLADIMI RAZISKOVALCI

M. Štante Vouk z Inštituta za sociologijo v Ljubljani je opravila raziskavo Determinante uspešnosti novih raziskovalcev. Anketirala je dve generaciji novih raziskovalcev v letu 1987 in 1988 (skupno 609 raziskovalcev). Povzela bom le nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Pogoji usposabljanja in podiplomski študij

Podiplomski študij predstavlja za večino eno izmed delovnih obveznosti. Samo četrtnina jih je prepričanih, da bodo študij zaključili v predvidenem času (v prvi generaciji je bilo največ tistih, ki morajo doseči doktorat, v drugi pa tistih, ki morajo magistrirati).

V uspešnost usposabljanja na področju raziskovanja (kar pomeni, da se bodo usposobili za samostojno raziskovanje) pa so anketiranci bolj prepričani, vendar pa je poznejša generacija bolj skeptična (48 %, 36 %). Tretjina jih je tudi kritično ugotavljala, da ni povezanosti med raziskovalno temo in študijem.

Pogoji usposabljanja – delovno okolje

Anketiranci so kot najpomembnejše ovire, ki otežujejo usposabljanje, navajali predvsem: nezadostno raziskovalno opremo, pomanjkanje tuje strokovne literature in pretirano obremenjenost z deli, ki ne sodijo v usposabljanje. Najšibkejša ovira pa je pomanjkanje samostojnosti pri delu.

V splošnem so anketiranci zadovoljni s svojimi mentorji, saj so dovolj demokratični.

Stanovanje in materialni položaj

Anketiranci – novi raziskovalci – se razlikujejo od svojih študentskih kolegov, saj nimajo v toliki meri družin (otrok), pa tudi stanovanjskih problemov še niso ustrezno rešili.

S stanovanjskimi problemi je nezadovoljnih okrog 27 % anketiranih, to pa jim predstavlja tudi oviro za normalen potek usposabljanja. Se posebej pa je neugoden položaj tistih mladih raziskovalcev, ki so se preselili v kraj usposabljanja in so podnajemniki ali pa stanujejo v študentskem domu.

O slabih materialnih možnostih anketirancev govori tudi podatek, da jih 40 % ni sposobno v enem tednu zbrati večje vsote denarja (pet poprečnih OD), 15 % pa jih je celo reklo, da jim redni mesečni prejemki ne zadostujejo za preživljanje.

Železarna Ravne in Akcija 2000 mladih raziskovalcev

Iz železarne v tej akciji trenutno sodeluje 21 delavcev. V usposabljanje so vstopili različno – začelo pa se je s šolskim letom 1987/88. Večina izmed njih se bo usposabljala tri leta, zato mora doseči magistrerij. Največ raziskovalcev je pod mentorstvom Metalurškega inštituta iz Ljubljane. Ostali mentorji pa so še iz FNT – odsek za metalurgijo in Fakultete za strojništvo ter FSPN iz Ljubljane. Vsi mentorji delo svojih varovancev ugodno ocenjujejo ter predvidevajo, da bodo v določenem roku izpolnili svoje obveznosti.

Andreja Čibron

Vir:

Clanki v Delu, Gradivo za zbor mladih raziskovalcev in pedagoških delavcev Univerze Edvarda Kardelja 28.6.1989

ABC ANALIZA

Ukvarja se s tistimi izdelki in materiali, ki prispevajo pomemben delež v dohodku podjetja. Pri analizi proizvodnega programa ugotavljamo, da majhno število pomembnih izdelkov prinaša velik del celotnega dohodka, da pa nasprotno le majhen del dohodka odpade na veliko število manj pomembnih izdelkov. Zato ločimo:

1. izdelke skupine A, ki so z vidika prometa, dobička ustvarjenega pokrija ali stroškov najpomembnejši
2. izdelke skupine B, to so manj pomembni izdelki
3. izdelki skupine C, ki so nepomembni in prinašajo le majhen dohodek.

VREDNOSTNA ANALIZA (VA)

To je sistemska metoda, ki ugotavlja nepotrebne stroške v proizvodnji. Je podobna metodi študiju časa.

Razlika je v tem, da raziskuje stroške proizvoda in ugotavlja nepotrebne stroške. Študij dela pa raziskuje čase in ugotavlja nepotrebne čase pri izdelavi proizvoda. Razvila se je v Ameriki v krizni gospodarski situaciji med 2. svetovno vojno, ko je primanjkovalo surovin, energije in delovnega potenciala.

V sedanjem kriznem obdobju v naših delovnih organizacijah skušamo z različnimi metodami izboljšati poslovanje, povečati dohodek ter se še bolj vključiti v izvoz. V mnogih DO je ves napor usmerjen k sistematičnemu zviševanju prodajnih cen, kar povzroča verižno reakcijo v gospodarski reprodukcijski verigi. Vsako podjetje hoče čim višje in čim hitreje dvigniti prodajno ceno. Te cene pa nam ne more priznati mednarodni trg, saj se v njej skriva vsa učinkovitost; naredi več, ceneje, hitreje in bolje.

Dolgoročna smer rešitve je, s čim manj stroški proizvajati kar najbolj funkcionalne in kvalitetne proizvode.

V sedanjem trenutku je metoda ena izmed realnih možnosti. Z njeno uporabo se nam povečujejo šanse za poti na mednarodni trg.

Zniževanje stroškov z VA ni omejeno le na izdelek, ampak zajema tudi poslovne stroške. Biti varčen je bistveno vodilo te metodologije. Njeni elementi niso novi in nepoznani. Bistven je le sistematičen timski, projektno usmerjen način, kako povečati izkoriščenost notranjih rezerv v delovni organizaciji.

Opredelitev njenih ciljev

Vrednostna analiza je ena izmed produktivnih metod, ki nam služi za sistematično zniževanje vseh stroškov, ki nastopajo v proizvodnem procesu. Tako zmanjšujemo direktne materialne, izdelovalne in splošne stroške.

Pri izvajanju VA se držimo osnovnih načel, ki potekajo v osmih fazah:

1. VREDNOSTNI INŽENIRING
Je raziskovanje in načrtovanje novih proizvodov, naprav in investicij.
2. VREDNOSTNA ANALIZA

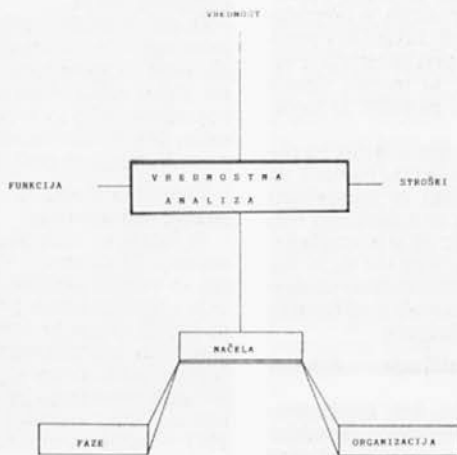
Raziskujemo možnosti racionalizacije obstoječega stanja v smislu zamenjave materialov, delovnih sredstev, postopkov itd.

3. VREDNOSTNA ANALIZA POSLOVNIH SISTEMOV

Funkcijski pristop je pomemben pri zniževanju indirektnih, splošnih stroškov, ki jih povzročajo poslovni sistemi.

Cilj vrednostne analize je znižati proizvodne in poslovne stroške pri nespremenjeni funkciji.

4. RAZČLENITEV ANALIZE VREDNOSTI

5. NAČELA VREDNOSTNE ANALIZE

- podreditev proizvodu
- funkcija
- nenehno tekmovanje
- povezava tehnike z ekonomiko
- neodvisnost razvojnih kadrov
- skrb za donosnost izdelkov

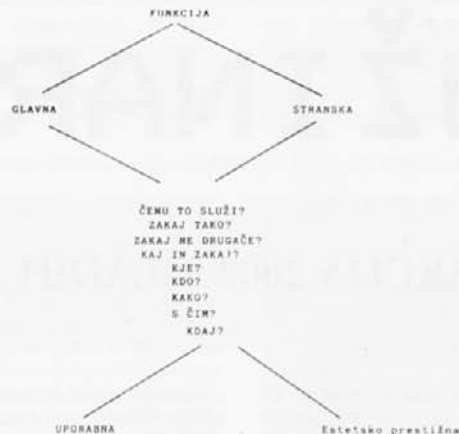
6. VREDNOST

VREDNOST FUNKCIJA
VREDNOST STROŠKI

Vrednost je tista, ki jo kupec prizna, ki jo poznamo kot uporabno, estetsko-prestižno, stroškovno in menjalno.

7. FUNKCIJA

Je realnost proizvoda in njegova lastnost

8. STROŠKI

So ovrednoteni potroški pri proizvodnji

S T R O Š K I			OSTANEK DOHODKA
MATERIALNI	IZDELOVALNI	SPLOŠNI	
- SUROVINE	OD	- POSLOVNI	AKUMULACIJA
- POLIZDELKI		- DAJATVE	
- REPRMATERIAL		- SPECIFIČNOSTI	
- ENERGIJA			
DIREKTNI		INDIREKTNI	
LASTNA CENA			
PRODAJNA CENA			

AKUMULACIJA

Cilj vsakega uspešnega poslovanja je:

- presežek dela
- ostanek dohodka
- sredstva za razširjeno reprodukcijo
- za zaposlitev človekovega prirastka
- za tehnično in tehnološko napredovanje proizvodnje.

$$AKUMULACIJA = \text{PRODAJNA CENA} - \text{LASTNA CENA} \times \text{KOLIČINA PRODAJE}$$

PRODAJNA CENA

Dvigovanje prodajne cene nam povečuje dohodek brez dela, to je možno le v monopolno administrativnih sistemih. Dvig cen preko normalne cene ni možen v konkurenčnem tržnem sistemu.

LASTNA CENA

So stroški izdelka. Narediti VEČ, BOLJE, HITREJE, CENEJE je pravilna akcija za nižanje stroškov izdelka, materiala, dela in delovnih sredstev.

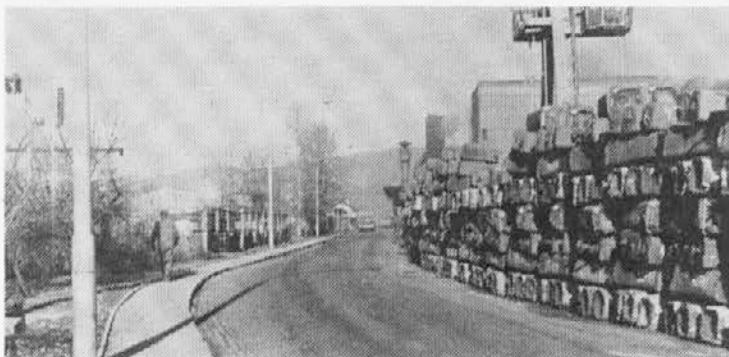
STIČNE TOČKE Z DRUGIMI PODROČJI V DO

Vrednostna analiza je timsko delo in je vezana na vsa funkcijska področja v delovni organizaciji. Tu se srečujeta dve veji dejavnosti, ki sta si večkrat prav nasprotni EKONOMIKA - TEHNIKA.

Glavna stična področja so:

- razvoj in konstrukcija
- tehnologija
- standardizacija
- INDOK
- nabava
- prodaja in analiza tržišča
- kontrola
- servisna služba

(Delni povzetek s seminarja DNEVI REFA - Vračanje k poslovno uspešnim podjetjem. Izdelal Aleksander Ristič)

glasilo mladih delavcev železarne ravne

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XXVI

Ravne na Koroškem, 14. novembra 1989

Št. 3

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Milenko Kobal, Jože Matečko, Dušan Petrovič in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

BO ZSMS ODSLEJ BOLJ SAMOSTOJNA IN SVOJA?

ZSMS se je na svojem zadnjem kongresu v Krškem odločila, da bo naslednji kongres sklicala po potrebi. Volitve, za katere si je mladinska organizacija tudi prizadevala, so sedaj tu, in ko boste to brali, bo mimo tudi mladinski kongres. Vseeno pa je smotrno, če nekaj kongresnih in predkongresnih misli strnemo tudi v tem zapisu. 13. kongres mladih je bil

v Portorožu pod geslom: »Igra se končuje, na vrsti je odločilna partija«. Udarna misel, ni kaj. In v predkongresnih pripravah je bila tudi kopicca predlogov, pomislekov in tudi tiskovnih konferenc. Nekaj povzetkov z njih smo strnili tudi mi.

Po besedah Jožeta Školča si mladinci v tem trenutku želijo pobrati sadove sedanjega dela. V slovenski

politiki si uspeh za zasluge namreč lastijo vsi, tudi tisti, ki so posameznim idejam na začetku nasprotovali. Med takšne uspehe je uvrstil razpravo o štafeti mladosti, pa o civilni službi, neposrednih volitvah, priznavanju stavk, členu 133 ter svobodi umetniškega ustvarjanja. V splošni lasti pa so bile zahteve po podaljšanju porodniškega dopusta, ustanovitvi majhnih podjetij, prestrukturiranju gospodarstva in predvsem ustavne spremembe. Med njimi je Jože Školč izpostavil ekonomsko in politično področje, spremembe v odnosih oblasti, ki preprečujejo njeno zlorabo in uvajajo odgovornost. Pri tem je omenil nasprotovanja, ki so bila izražena na konferenci za demokracijo, saj so takratne zahteve v celoti zajete v spremembah ustave, na primer pravica do svobode političnega organiziranja, odprava ideološkega ekskluzivizma, tajne in splošne volitve in poenostavitev skupščinskega odločanja. Neuresničena je le še zahteva po depolitizaciji armade, policije, šol in podjetij. Kongres bo moral sprejeti še vrsto dokumentov, med njimi bodo še izdelali pobudo za mladinsko ministertvo, organizirali pa bodo tudi kolokvij z naslovom: »Reformizem na vzhodu in združevanje Evrope.«

Zanimivi so bili programski dokumenti Gregorja Golubiča, ki so pomenili prehod od velikih k malim temam. V ospredje bo prišla kvaliteta vsakdanjega življenja ljudi. Mladinska organizacija ni več alternativa, nezrela in predrzna. Je veliko bolj liberalna in konservativna, je svobodnjaška, pa vseeno se zavzema za tradicionalne civilizacijske vrednote.

Roman Lavtar je na sila zanimiv in slikovit način predstavil zakone statuta, po katerem bo zveza socialistične mladine najprej politična in nato družbena organizacija, programska in ne ideološka. Član bo lahko vsak nad 15. let starosti, organizirana pa bo po teritorialnem principu. Ime organizacije bo ostalo nespremenjeno, vendar pa se bo odslej bralo ime ZSMS povsem drugače: »Za svobodo mislečega sveta.«

Predsedniki in sekretarji ter člani predsedstva RK ZSMS pa so v Bohinju sprejeli naslednje sklepe, ki so hkrati v veliki večini tudi obvezujoči za mlade.

ZSMS razume jugoslovanski politični prostor kot prizorišče političnega delovanja, ravno zategadelj so svoj prispevek v ZSMS po 12. kongresu še okrepili, kar je navsezadnje

rodilo uspeh, saj so bile njihove pobude in stališča v glavnem sprejeta. V zadnjem letu pa se je izrazito pokazala nemoč in neučinkovitost sedanjega sistema in načina delovanja zvezne konference mladine Jugoslavije. Marsikatera razprava je ostala zgolj strateška opredelitev. Z zadnjim zapletom slovenski mladinci ne žele zapustiti mladinske organizacije, saj prihodnji mladinski kongres razumejo kot pomembno prelomnico v razvoju, zato se zavzemajo za ustanovitev odbora, ki bi ga sestavljali predstavniki republiških konferenc in predstavniki mladih iz JLA. Cilj slovenskih mladincev je ustanovitev federalnega sveta mladinskih organizacij, ki bo odprto in hkrati demokratično telo, temelječe na demokratičnosti in samostojnosti posameznih subjektov.

Delegati so sprejeli tudi predlog programskih dokumentov kongresa, mimogrede naj med njimi omenimo predlog Mojmir Ocvirka, ki je predlagal, da se z resolucijo dokumenta opredeli do jugoslovanske stvarnosti. Narodni in narodnosti so protovoljni člani Jugoslavije in ji samo določajo obliko, sedanja oblika je namreč ideološka združba, mladina pa se zavzema za racionalno konfederacijo, v kateri je edini meritorni organ skupščina, v kateri se odločitve sprejemajo s konsenzom. Politični forumi naj izgubijo dosedanje kompetenco, njihovi predlogi pa naj se uresničijo prek delegatov.

Konferenca v Mladinskem domu v Bohinju se je nadaljevala z razpravo o spremembah statuta, ki jo je intoniral Roman Lavtar. Bistvena lastnost je neovmono ta, da se ZSMS na obeh univerzah organizirata kot samostojni študentski organizaciji in se tako ponovno vzpostavijo stanje pred letom 1974, ko so takratno Zvezo mladine Slovenije skupaj z Zvezo študentov združili v ZSMS. Delegati so zahtevali še bolj konkretne opredelitve pravic in dolžnosti, ki zavzujejo člane ZSMS in s temi dopolnitvami gre predlog na kongres v Portorož.

Konferenca se je končala z izjavami, v katerih se zavzemajo za pravno in pravično državo, za spoštovanje temeljnih človekovih pravic, med katerimi je tudi pravica do formalne obrambe pred sodiščem. Delegati so se seznanili tudi z Vlassijevo obrambo, skupaj z Nadiro Vlassi pa so se odločili, da založijo knjigo, katere izkupiček bi bil namenjen premagovanju teh skupnih težav.

Povzetke je pripravil Silvo Jaš

LETOŠNJE SREČANJE MLADIH ŽELEZARJEV JE BILO V KRANJSKI GORI

Mladi iz Železarne Jesenice so bili skupaj s Svetom ZSMS Slovenske železarne organizatorji letošnjega že dvanajstega srečanja mladih iz jugoslovanskih železarn, ki je tokrat potekalo v Kranjski gori. Spet so se, tako kot že leta nazaj, zbrali na srečanju mladi iz Siska, Železarne Smederevo, Kostolca, Ilijaša, Nikšiča, Lukavca, Splita, Čelika in številnih mladih z Raven, iz Stor, Jesenic, Metalurškega inštituta ter Žične Celje.

Slehernemu udeležencu se je ponudila nepozabna slika. Stiski rok, objemi, vzkliki, kajti to je bilo resnično srečanje starih in novih generacij, tistih, ki so na srečanjih že sodelovali, in onih, ki so bili na njih prvič.

Skoda morda samo, da letos na srečanju ni bilo mladincev iz Skopja in Zenice, kar pa lahko utemeljujemo tudi s kopico številnih političnih dogodkov. Tako so bili tudi mladi železarji zaskrbljeni nad tokom dogajanj, ki smo jim priča zadnje čase in ki jim očitno še dolgo ni videti konca. V številnih pogovorih so opozorili, da moramo nastalo situacijo reševati z veliko mero treznosti in presoje vsega nastalega. Povsem jasno pa je, da nastale razmere nedvomno vplivajo in so dale nekaj grenak priokus srečanju, čeprav tega ni bilo opaziti na prvi pogled. Vsi številni udeleženci, ki smo na srečanjih sodelovali že vrsto let, imamo o tem svoje mnenje. Ni nikakršnih preprek, pa tudi vsa tista prisrčnost trdnih vezi in prijateljstva, ki je nastajala skozi vsa leta, ni bila na tem srečanju čisto nič okrnjena. Organizatorji so se potrudili, da so v lepem Gorenjskem lahko vsi udeleženci spoznali kanček lepote Slovenije ter njenega utripa. Seveda ni bilo tudi posebno strogega programa, tako da si lahko prosti čas prilagajal povsem svojim potrebam. Udeleženci so dobrodu izmenjali svoje delovne izkušnje, pozabili niso na delo v mladinski organizaciji ter na tista razhajanja, ki so opazna pri posameznih republiških vodstvih mladih. Jasno pa je, da se potem posledica tega čuti in je prisotna v železarnah. Velika večina udeležencev srečanja se je pomerila še v številnih športnih panogah od nogometa, odbojke in šaha do kegljanja, tisti pa, ki se niso udeleževali v športnih panogah, so si ogledali značilnosti Bleda, Bohinja in še nekaterih zanimivih krajev.

Na zaključnem večeru, ki je bil hkrati tudi poslovilni, pa so se mladi med pogovori, plesom in kolom dobesedno zlili v eno, posebno še zaradi obilice šaljivih točk, kot npr. izbiranje miss in mistra večera. Toliko je bilo novih prijateljstev, poznanstev in skritih simpatij, da se vsega enostavno ne da opisati. Zato nič čudnega, da so si udeleženci srečanja po treh dneh skupnega bivanja še zaklicali ob slovesu: »Srečno, moj prijatelj iz Vareša, Nikšiča, Smedereva, Raven do prihodnjega leta, ko se bomo ponovno zbrali in našli na našem srečanju v Sisku!«

Takole pa so vtise s srečanja strnili nekateri udeleženci iz Slovenije.

Marjan Polovšek iz Železarne Ravne: »Kar nekaj srečanj že imam za seboj in moram priznati, da je bilo tudi tokratno dobro pripravljeno, saj so se mladi z Jesenic zelo veliko angažirali pri pripravah, pa tudi ne-

kaj novih prijateljev sem spoznal.«
Darja Lešek in Srečko Orehov iz Žične Celje sta prav tako stara znanca srečanj. Oba sta v en mah zatrjela, da tudi sama odhajata iz Kranjske gore polna vtisov in prijetnih doživetij. O srečanju je težko pripovedovati, moraš ga doživeti in občutiti, vsaj med srečanjem pa je prav, če pozabiš vse politične dialoge in podtikovanja, ki najbrž ne sodijo tja in niso sestavni del takšnih srečanj. Spomini in lepi trenutki bodo nedvomno ostali do naslednjega srečanja. Potem pa spet znova.

Silvo Jaš

MDA »MEŽA '89« JE DOBRO USPELA

S podobnimi besedami bi lahko ocenili tridnevno delovno akcijo mladih v ravenski železarni, ki so jo organizirali v avgustu in septembru. Čeprav je čas, ko se je brigadirsko poletje že poslovilo in ko tudi letos ni bilo pravega odziva ter interesa za mladinsko prostovoljno delo, pa se je vse to ravno med mladimi železarji odrazilo na povsem drugačen, svojstven način. Tako je 34 mladincev, med njimi sta bila tudi dva predstavnika iz TAM Maribor, v treh dneh dodobra očistilo strugo reke Meže, ki teče skozi železarno, in posekalo še vejevje v dobršnem delu struge. Poleg naštetega so še pobrali železo in ostali odpadni material na najbolj prometnih poteh v železarni, tako da je sedaj podoba povsem drugačna.

Ko smo obiskali brigadirje, smo imeli resnično kaj videti. Zagoreli

obrazi fantov, nekaj jih je bilo sredi droče vode, pridno pobiralo odpadke in vlekle najrazličnejše stvari iz vode, drugi pa so podirali grmičevje in drevje ter ga vlačili na tovarnjak. Delali so tako zagnano, da skoraj ni bilo časa za klepet, kajti načrtovano delo so hoteli opraviti čimprej. Milenko Kobal, sicer predsednik mladih v železarni, je bil z akcijo več kot zadovoljen, saj je krepko prekoračila predvideni program.

Dušan Visočnik in Alojz Turk iz TAM sta stara znanca delovnih akcij na Koroškem. Oba sta pritrdila, da je akcija kljub kratkemu času dobro uspela, prisrčno pa je bilo tudi srečanje in delo med starimi prijatelji.

Ermin Zmavcer iz Tozda Transport je bil prvi šofer na akciji in je imel prav tako pohvalne besede o njej ter o organizaciji. Poudaril je tu-

di naklonjenost vodstvenih in vodilnih svojega tozda za tovrstno obliko mladinskega udejstvovanja.

Ivan Prošt iz Valjarne je bil nedvomno med starejšimi brigadirji poleg Ljubiše Topaloviča. Tako urno in spretno je upravljal z motorno žago, da je komaj utegnil zamahniti, ko smo ga vprašali za vtise. Ves je bil preznojen, kajti podiranje pač ni so mačje solze in skozi nasmehe je odvrnil, da je tudi to akcija in nje-mu je na njej lepo tako kot ostalim.

Marjan Magdič iz Energije pa se je ob kopici pohvalnih besed o akciji izrazil nekoliko bolj kritično do tistih okolij, ki mladim z dnevom izredno plačane odsotnosti niso dovolile udeležbe na akciji. Prav bi bilo, da bi se tudi nad tovrstnimi početji nekoliko zamislili ter končno doumeli namen ter koristnost tovrstnih akcij, posebno še zategadelj, ker se je vse to delalo v železarni. In prav bi bilo, da bi potezo mladih železarjev še kdo posnemal.

Ko smo zapuščali brigadirje, so v novi topilnici ravno založili novo šaržo. Ob trušču in rezkih pokih se kuha plemenito jeklo in nehote se mi je zazdelo, da so del te plemenitosti vanj vtakli tudi brigadirji, ki so sodelovali na letošnji delovni akciji »Meža '89«.

Silvo Jaš

Še sam sebi nisi vselej zvest, pa bi ti bil drugi.

*

Upanje je ogelni kamen človeškega življenja.

*

Mesec nič ne da in nič ne vzame.

IZVLEČEK PREDLOGA PROGRAMSKIH DOKUMENTOV 13. KONGRESA ZSMS

Kakšno organizacijo hočemo? – To sprašujemo vas, člane sedanje ZSMS, ki je zaenkrat takšna, kot je, hoče pa se spremeniti.

Ce smo za ZSMS kot politično organizacijo, pomeni to v eventualno drugačnem demokratičnem sistemu – politično stranko. Stranka pa ne more biti generacijska – ne more imeti starostne omejitve. Takšne oblike političnega organiziranja pa nimajo kaj iskati v podjetjih, šolah, državni upravi... (mladi še vedno v podjetjih – možnost kot »mladinski sindikati«).

Nekaj misli o oblasti. Mesto oblasti je načelno prazno, to pomeni, da nikomur ne pripada a priori in za zmeraj. Oblast ni to, kar imaš, marveč to, kar si vedno že izgubil. Kdor je na to mesto demokratično izvoljen, je sicer nujni, legitimni, toda vedno zgolj začasni in zasilni nadomestek Ljudstva na oblasti. Mesto oblasti je torej a priori nedoločeno, zato ima vsakdo neodtujljivo pravico potegovati se zanj na demokratičen način, to je, da spoštuje to pravico tudi vseh drugih. Boj za oblast je legitimna politična vrednota sleherne demokratične družbene ureditve. Takšno pojmovanje in institucionalizacijo oblasti je pri nas šele treba izbojevati.

Za uveljavitev tržnega gospodarskega sistema. Sistem samoupravnega socializma ni uspel rešiti niti ene od temeljnih dilem, ki jih trg rešuje sam po sebi: kaj, kako, koliko, kdaj in za koga proizvajati. Trg tega ne rešuje samo na monopolnih področjih. Zavzemamo se za tržno delitev in ne delitev po delu. Rezultat dela je vreden toliko, kolikor kdo plača zanj na trgu. Smo proti privilegijem, še posebej proti takim, ki so dani enkrat za vselej, brez sprotnega potrjevanja. Delovno mesto je najmanj upravičen privilegij, dan za vekomaj. Ob tem je pomembno tudi vprašanje solidarnosti. To prepoznavamo kot enkratno ali večkratno prostovoljno humano dejanje in ne kot ideološki in materialni davek.

Izveček oblikoval
Milenko Kobal

SREČANJE MLADINE IN BORCEV POBRATENIH OBČIN »BRATSTVO IN ENOTNOST«

RAZGOVOR mladinskih delegacij pobratenih občin o organiziranju prihodnjih srečanj (Ravne, 29.9.1989). Udeležile so se ga delegacije iz Bosanske Dubice in Cazina (SR BiH), Čačka in Bele Palanke (SR Srbija), Beočina, (SAP Vojvodina), Probištipa (SR Makedonija), Ulcinja (SR Crna Gora) in Podravske Slatine (SR Hrvatska).

Delovni razgovor je potekal v času, ko je v drugih delih Jugoslavije bilo aktualno komentiranje sprejetja amandmajev k slovenski ustavi. Ti dogodki so dali našim razgovorom določen negativni začetni ton (teleks iz Varvarina, da se »niso u mogućnosti« zaradi naših predlogov udeležiti sestanka).

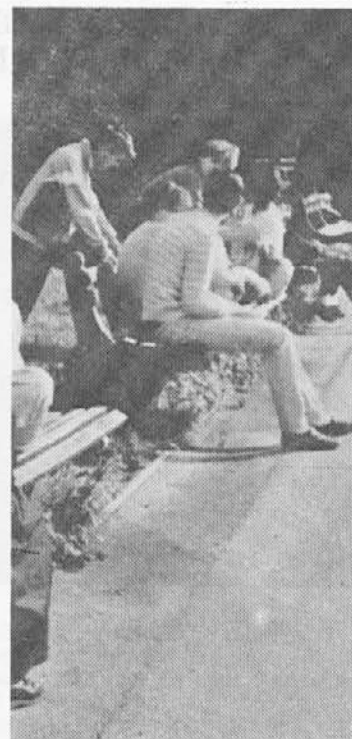
Večina je prišla na razgovor z dvo-

mom, ali Ravne sploh še resnično hočejo sodelovati v srečanjih mladine in borcev pobratenih občin (srečanja). Nasproti našemu predlogu za racionalizacijo srečanj pa so nekateri trdno stali za »stališčem svoje baze«, da se delegacije številčno ne zmanjšujejo (od 600 na 150 vseh).

Podobna so bila mnenja vseh delegacij, da je glavna misel in bistvo teh srečanj razvijanje in krepitev »bratstva in enotnosti« ali kot ga interpretiramo v ZSMS »bratstvo in spoštovanje različnosti«, ter spoznavanje in izmenjava izkušenj udeležencev srečanj iz vseh koncev Jugoslavije. Ob enakih mnenjih, da se protokol časovno omeji in da se da več časa resničnemu druženju in spoznavanju gostov z gostitelji, da kulturni program in ostale dejavnosti organizira gostitelj (odpadejo KUD v delegacijah), in da so srečanja še naprej vsako leto, po znanem vrstnem redu občin – smo se vsi strinjali.

Zaustavili smo se ob predlogu racionalizacije, kjer je naša OK ZSMS predlagala zmanjšanje delegacij na 12 članov (10 mladincev, borec, predstavnik SO), večina ostalih pa je vztrajala na dosednji obliki 50-članskih delegacij. Ob argumentaciji, da pri manjšem številu ni več mogoča prisotnost vseh struktur, da ni več dovolj široke debate, da je to zmanjševanje »političnega faktorja« in da bi ob nadaljnjem zmanjševanju srečanja propadla.

Ob naših argumentih (racionalizacija zaradi ekonomskega položaja Jugoslavije) smo izpostavili tudi utrip našega koroškega življenja, kjer se ob različni nacionalni sestavi v šolah, tovarnah, kulturnih društvih, še posebej manifestira bratstvo in spoštovanje različnosti. In ob tezi, da ni uspešne politike brez uspešne ekonomije, smo jih prepričali, da številno ni bistveno pri vseh stvari in da

je pomembno meje pri tem sprostiti in prepustiti to vsakoletnemu organizatorju gostitelju.

Zaključek je v tem smislu bil tudi sprejet.

Naslednje leto smo gostitelji mi. Srečanja bomo organizirali v okviru občinskega praznika. Vsebinska in organizacijska vprašanja smo rešili. Ostaja pa nam še izvedba, kjer veliko vprašanj še ni rešenih, sploh pa po finančni plati ne.

Sekretar OK ZSMS
Dušan PETROVIC

OSNUTEK STATUTA ZSMS Najpomembnejša določila

ZSMS je samostojna, odprta, politična in družbena organizacija. Svojim članom in drugim neposredno ali posredno omogoča izražanja in uresničevanje njihovih interesov in ciljev. Poleg pozitivnega in demokratično uveljavljenega pravnega reda določajo najširši okvir njenega delovanja temeljne programske usmeritve. Mednje sodi zavzemanje za:

- nedotakljivost ter univerzalnost človekovih pravic in državljskih svobod

- enakopravnost vseh ljudi, ne glede na družbeni položaj, starost, nacionalno pripadnost, jezik, raso, spol ali spolno usmerjenost, veroizpoved in izobrazbo

- pravno državo

- v svet odprto družbo

- svobodo gospodarske pobude v okviru ekološkega ravnotežja.

Član ZSMS je vsak, ki je starejši od 15 let, sprejema njen program in statut ter podpiše pristopno izjavo. Član ZSMS ima člansko izkaznico. Članstvo v ZSMS zagotavlja članom ZSMS pravico odločanja pri zadevah znotraj organizacije. Član ZSMS ima pravico in dolžnost:

- da lahko voli in je voljen v vse organe ZSMS v skladu s statutar-

- da lahko oblikuje in uresničuje politiko ZSMS

- da lahko deluje v organizacijah in organih ZSMS ter družbenih obli-

kah organiziranja

- da odstopi z voljene in imenovane funkcije

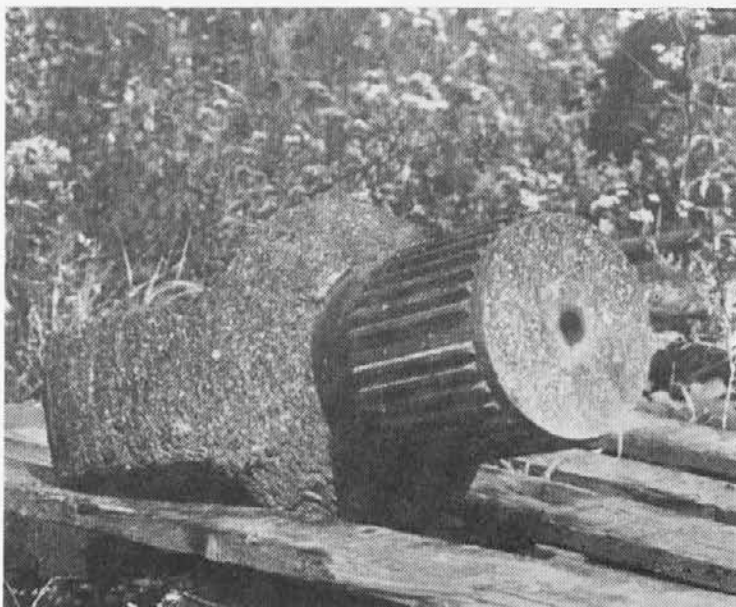
- da zaprosi za razrešitev

- da se ravna po statutu ZSMS

- da plačuje članarino

- da lahko izstopi iz ZSMS.

Povzetek iz osnutka pripravil
Milenko Kobal

TUDI BRIGADIRJEM-VETERANOM DATI MESTO, KI JIM PRIPADA

O srečanju brigadirjev ter brigadirjev-veteranov iz Slovenije v Slivnici pri Mariboru smo nekaj malega že pisali. Mimogrede naj omenimo, da so se srečanja udeležili tudi naši brigadirji-veterani iz železarne. Vseeno bi bilo prav, da o srečanju napišemo še kakšno besedo tudi zategadelj, ker bo v tem času tudi nekoliko bolj pestra dejavnost kluba brigadirjev in veteranov v železarni.

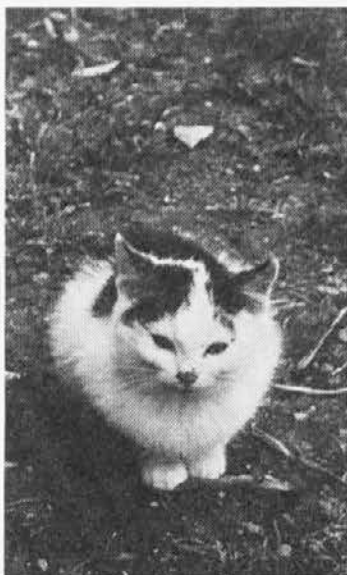
Kar pisana množica brigadirjev je bila zbrana iz vse Slovenije, med njimi pa je posebno mesto pripadalo veteranom s prvih poveljnih republiških in zveznih delovnih akcij. Kot je v svojem govoru omenil sekretar RK ZSMS Andrej Verlič, je prav in ne nazadnje tudi skrajni čas za organiziranje takšne skupščine, kajti ravno veterani lahko s svojimi življenjskimi izkušnjami mnogo prispevajo k odpravi krize, v katero je zašlo mladinsko prostovoljno delo in z njo tudi zanimanje ter privlačnost mladinskih delovnih akcij. In kot so sklenili na skupščini, se bodo odslej brigadirji-veterani srečevali vsako drugo leto, vsakič pa v organizaciji drugega kluba brigadirjev v Sloveniji.

S.J.

UČENCI OSNOVNIH ŠOL PIŠEJO

KAKO OHRANIMO ZDRAVE IN LEPE ZOBE

Danes nas je obiskala zobozdravnica. Oglevali smo si diapozitive o psičku, mucu in zdravih zobeh. Pri-povedovala nam je, da moramo jes-

ti zelenjavo, sadje, mlečne izdelke, popiti dva lončka mleka na dan in ne smemo jesti sladkarij. Če ne gremo takoj k zobozdravnici, nas boli zob. Vsak večer, do tretjega razreda, nam morajo zobe umivati starši. Med razredi zobozdravnica pregleduje zobe, daje zvezdice in pike. Na koncu leta pregledamo, kateri razred ima največ zvezdic in kateri največ pik. Tisti razred, ki je najboljši, dobi zlato značko, tisti, ki pa je najslabši, ne dobi ničesar. Meni je bilo pripovedovanje zelo všeč.

Tanja Kordež

ŠE DOBRO, DA JE NA RAVNAH ZIMSKI BAZEN

V soboto smo šli v bazen. Imeli smo se lepo. Naučil sem se plavati pod vodo, gledati pod vodo, vrtni se pod vodo in skočiti na glavo. Uroš me je v globoki vodi trikrat potunkal do dna. Borut me je nosil na ramah. Plavali smo, se »špricali« in skakali na glavo. Teta je Boruta potunkala. Borut ji je zaplaval skozi noge in jo potunkal na glavo in teta je brcala v zraku z nogami.

Mitja Jug

ZAJEC

Moj zajec je dresiran. Zelo majhen je bil, ko sem ga dobila. Zdaj je že velik in debel. Sam dvigne desno tačko in obe. Živi pri moji babici. Ime mu je Taki. Ima me zelo rad.

Tanja Vušnik

MOJA ŽELVICA

Imela sem mlado želvico. Ime ji je bilo Pika. Zelo je bila živahna. Imela sem jo zelo rada. Kupila sem jo v cvetličarni. Stara je bila en mesec. Imeli smo jo komaj en teden. Moja sestra se je vsako jutro igrala z njo. Neko jutro se je moja sestra igrala, pustila jo je kar tako. Ko smo prišli domov, je ni bilo več.

Maja Gostenčnik

ROJSTNI DAN

Ko sem četrty rojstni dan praznovala, sem se jokala in smejala.

Zakaj jokala?
Zakaj smejala?

Oh! Nič posebnega, saj sem bila še mala.

Povabila sem jih deset, prišlo jih je le pet.

Želela sem si torte in potice, dobila pa le nogavice.

Pri priči sem v sobo stekla in si jih oblekla.

Očka me je vščipnil v lička, zdaj si kot prava Pikanogavička.

Tedaj zagledala sem strička, tudi on se je smejal in mi dejal:

»Ti moj ptiček, le kdo ti danes snedel je »jeziček«.

Nato se teta je vmešala in rekla: »Pusti jo, saj je še mala«.

Jaz pa sem se nasmejala in hitro vsem skupaj jeziček pokazala.

Vasiljka Šegel

MOJ NAJLEPŠI PIKNIK

Mama in očka sta se zmenila s sosedi in z mamino sodelavko, da gremo na piknik. V nedeljo smo šli na Macigojevo pušo. Prišli smo na pašnik. Malo smo si ga ogledali. Kraj ceste je stala lipa. Oče je rekel, da bi pod lipo pogrnil deke. Mama pa je rekla, da nas bo zeblo. Oče je odločil, da si moramo pogrnti na soncu, blizu lipe. Zakuril je ogenj in postavil nanj skledo. V skledo je vlij olje. Ko se je olje segrelo, smo dali vanj meso. V drugo skledo smo dali krompir. Začel se je pravi, pravcati piknik. Imeli smo vsega dovolj. Ožbej, Rok in Samo so šli nabirat gobe. Našli smo pet centimetrov velikega jurčka in eno tintnico. Jaz sem

si prva spekla koruzo. Očka je nehal kuriti. Olje je zlil v ogenj. Otroci smo ogenj prevzeli. Fantje so šli iskat tarzanke. Mama, očka, Bernarda, Lojz, Liljana in Miran so šli nabirat šipek. Jerca jim je pomagala. Urška in jaz sva kurili ogenj in ob tem sva se tudi grela. Ura je bila štiri. Prišle so krave, mi smo mislili, da so biki. Hiteli smo pospravljati. Bilo nas je strah. Oče nam je povedal, da so krave. Najstarejšo kravo smo mi otroci jahali. Skakali smo čez tarzanko. Služila nam je kot kolebnica.

Hoteli smo iti na Macigoja, pa cesta ni bila prevozna. Med potjo domov smo nabrali lešnike. Pri Lagojetu se je oče ustavil in šel nahraniti čebele, potem smo šli domov. Doma so nas vprašali, kako je bilo. Odgovor je bil, lepo. Moj najlepši piknik je bil na Macigojevi puši.

Ajda Pori

NAŠA MUCA

Naša lepa bela muca danes v postelji leži vse do smrčka je pokrita, ven le repek ji moli.

Včeraj namreč potepinka ves dan zdoma je bila, ves dan miško je lovila, danes pa vročino ima.

Miški pa je strašno dolgčas, ker je ne lovi nihče, pa prišla je k naši mucu, bere ji povestice.

Sara RAZDEVŠEK

Vsa besedila iz Osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem

KAJ SMEMO VEDETI O MOLIBDENU

Uporaba jekel

Majhna kritična ohlajevalna hitrost (tj. možnost, da jeklo močno in globoko zakali, četudi ni hitro ohlajeno z visoke temperature) omogoča npr. utopni gravuri, da se utrdi že z ohlajanjem na zraku (Utop ex 1, 0,55 % C, 1,1 % Cr, 1,7 % Ni, 0,5 % Mo, 0,1 % V). Tako preprosto postane zelo trda brez nevarnosti razpok, ki jih sicer prinaša ostro kaljenje v olju ali celo vodi. Podobno nam pomaga ta zmožnost kaljenja na zraku že pri valjanem blagu, ki je zelo trdno in ima visoko trdnost še ob meji elastičnosti. Izločata se kot posebni sestavini strukture ferit in epsilon karbid. K trdnosti veliko prispeva tudi drobnost zrn. Stanjšanje (kontrakcija) preizkušanca pa je ob raztrgu precej majhno, če nastopa v valjanem jeklu feritno grobo zrno in pa E faza (sestava med Fe₃Mo₂ in Fe₇Mo₆).

Molibden omejuje rast zrn v vročem, zato je zaslužen za neobčutljivost jekla med toplotno obdelavo, kajti čeprav molibden ne okrepi kaljivosti toliko kot npr. krom, nikelj ali mangan, vendar omogoča takojšnjo premeno po kovanju že jeklu z 2,5 – 5 % Cr in 0,5 % Mo.

To ima pomembne posledice za vojaško ladjeve. Dodatek 2 % niklja jeklu gornje sestave okrepi že tako in tako trdne plošče, da so primerne za oklepe.

Molibden je močen izvir trdnosti jekla v vročem, zato ga najdemo v pločevinah za visokotemperaturne kotle. Ena od skupnih lastnosti kotlov je, da se tudi po dolgi uporabi ne smejo razlesti, razobličiti. Postavljena je tako imenovana meja lezjenja, ki prepoveduje jeklu, da bi se pri določeni delovni napetosti raztegovalo več kot za tisočinko odstotka (1/1000 %) na uro med 25. in 35. uro obremenjevanja. Celotni raztezek sme biti po 45 urah manj kot 0,2 %.

Kotli za 500 – 600°C so lahko iz feritnega jekla, ki vsebuje poleg malo ogljika še molibden. Če sta v jeklu krom, silicij ali še kdo, imamo jeklo za izboljšanje. Tega ne uporabljamo v žarjenem stanju kot feritnega molibdenskega, katero ima visoko temperaturo rekristalizacije in v katerem nastajajo sčasoma drobni trdi molibdenovi karbidi (1600 HV).

Lahko imamo molibden tudi v taki družbi elementov, da vsilijo železni osnovi avstenitno strukturo. V tem primeru bo jeklo vzdržno še pri 800°C, k čemur pripomorejo drobno razpršeni izločki v njem.

Karbidni izločki (izločeni iz raztopine jekla) so toliko obstojnejši, kolikor več molibdena jih sestavlja (z ogljikom). Najmanj obstojna je mešanica Fe₃C + MoC, malo bolj

MoC + Mo₆C in najbolj Mo₆ + M₂₃C₆.

Poglejmo si še enkrat na kratko, zakaj cenimo molibden v jeklih za izboljšanje: preprečuje nastop krhkosti po popuščanju v nevarnem temperaturnem območju 260 – 450°C; omogoča izdelavo (veliko trdnost) velikih izdelkov, ker ohranja drobno zrno in poveča kaljivost; povečuje napetost, do katere se jeklo obnaša elastično (mejo plastičnosti); stori pločevine in vse izdelke obstojne proti visokotlačni vodni pari, ker ima zelo obstojne posebne karbide – če jih še ni, jih ustvarimo z žarjenjem.

In zakaj je spoštovan v nerjavnih jeklih? Ker jih zanesljivo ubrani pred luknjasto korozijo in preprečuje medzrnasto. Je pa tudi škodljiv, če se preveč zaupno in tesno poveže obenem s kromom in železom. Tedaj namreč oblikuje z njima krhko kemijsko spojino, imenovano hifaza (po grški črki hi).

Zaščitno deluje podobno kot krom in nikelj. Sam je pasiven v reducirajočih kislinah in v oksidirajočih solnih raztopinah. Lahko ga uporabimo kot zlitino 60 % Ni in 20 % Mo, ki je obstojnejša od Monelove zlitine (65 % Cu, 35 % Ni).

Nasproti žveplu pa je žal občutljiv tako, da beži na površino jekla.

Jekla za izdelke, ki jih cementiramo, tj. površinsko utrdimo proti obrabi, so z navzočnostjo molibdena

tudi močno izpopolnjena. Ker povečuje kaljivost (= trdoto) in prekaljivost (globino, do katere je trdota velika), daje cementirani plasti (1 mm je večina najbolj prav) močno podlago, ki se ne vdaja pritiskom ter zato ne dopušča krhanja trde naogljene plasti. To je zelo važno, kajti če se začne trda plast krhati, se lušči in obraba zob zobnikov je zavoljo motovljenja in vdiranja trdih cementiranih odkruškov neprimerno večja, kot če zobnik sploh ne bi bil cementacijsko utrjen na površini.

No, molibden je tako dober, da ne samo, da daje veliko trdoto necementiranemu jedru, ampak (delno tudi s tem) poskrbi za blag prehod trdote izdelka v globino. S tem je onemogočeno luščenje, ker je razlika med trdotama jedra in cementirane površine po kaljenju zadosti majhna, da ne moremo govoriti o posebni površinski plasti nasproti jedru.

V številkah lahko vidimo potek trdote kaljenega necementiranega jekla po Jominy poskusnem kaljenju. Jeklo z 0,15 % C, 1,2 % Mn in 1,1 % Cr ima na površini trdoto 44 HRC (v povprečju) in 80 mm od površine 20 HRC. Drugo jeklo podobne sestave, toda z dodatkom 0,25 % Mo (v škodo železu) ima na površini podobno trdoto, v imenovani globini pa 28 HRC. Primerjali smo jekli z znanima imenoma EC100 in ECOM 100.

Molibden brezhibno zamenja nikelj v cementacijskih jeklih, saj še poveča trdoto za 3 enote HRC.

Primer zamenjave 0,5 % Ni in 0,3 % Cr iz jekla ECN200 z 0,3 % Mo pokaže, da se trdota ne spremeni. Jeklo 17CrNiMo6 ima enake trdote od 44 HRC na površini do 35 HRC v globini 80 mm.

Prednost take zamenjave je, da lahko cementiramo v milejšem sredstvu in pri temperaturi 850 – 800°C, kar je za 70°C pod navadno.

Žilavost Cr–Mo jekel (180 J) je tudi precej večja od žilavosti Cr–Ni jekel za cementacijo (140 J). Ker so zobniki menjalnikov, diferencialov

in drugih podobnih sklopov pogosto sunkovito obremenjeni, mora jeklo, iz katerega so izdelani, posedovati določeno predpisano odpornost proti zlomu z udarcem (imenovano žilavost).

Pa tudi molibden ni samo dober. Ker terja za 30 – 40°C višjo avstenitacijsko (navadno govorimo: kalilno) temperaturo, da bo izdelek zakalil, je napoti v izdelkih zapletenih oblik. Ogrevanje takih predmetov pomeni ustvarjanje napetostnega stanja, ker je toplotna prevodnost pri višji temperaturi manjša kot pri nižji. Ko kalimo, se zelo hitro ohladijo tanki deli, robovi, ogli izdelka, drugi pa ohranjajo temperaturo in raztegujejo ta tenke, ki zato pogosto počijo. Nato ostrina razpoke potuje v notranjost izdelka.

Zato nam oblika in velikost izdelka, ki bi ga radi cementirali, namigneta, kdaj bi bilo boljše vzeti Cr–Ni kot Cr–Ni–Mo jeklo. In s takim premislekom bo celotna izdelava lažja, cenejša.

Anomalno strukturo spodbuja molibden še bolj kot volfram. Poleg teh skupkov ferita (mehkih, šibkih mest v cementirani plasti) nam vnaša v jeklo še razdor: omogoča nastajanje grobih karbidov po mejah.

Ne bo narobe, če vemo, da povečanje vsebnosti molibdena vse do 0,7 % povečuje zrna cementacijskih jekel.

Fizikalne lastnosti molibden spreminja jeklu podobno kot krom in volfram. Električno upornost kromniklevim jeklom močno zmanjšuje do temperature 900°C, vendar je tako jeklo neobstojno v atmosferi žveplovega dvokisa.

Termobimetali kot stikala za večje mehanske obremenitve so iz nikljevega jekla z dodatkom molibdena.

Kromovim, volframovim ali krom-kobaltovim jeklom za magnetne molibden še dodatno poveča koercitivno silo. Saj že navadno jeklo z 1,5 % C in 3 % Mo doseže 70 Oe, še boljše pa je jeklo z 1 % C, 3,5 % Cr in 1 % Mo.

Mag. Franc Uranc

AMDEC V ŽELEZARNI RAVNE

Na metodo AMDEC so Železarno Ravne opozorili predstavniki francoske firme Renault, ko so testirali naše načine dela. Posledica tega je bila, da smo se trije iz Železarne metode naučili in jo v grobem predstavljamo.

KAJ JE AMDEC

AMDEC je zaščitno ime metode v Renaultu in pomeni

- A Analyse des
- M Modes de
- D Defaillance de leurs
- C Criticite
- V Angliji je metoda poznana pod imenom FMECA, kar pomeni:
 - F Failures
 - M Mode
 - E Effect and
 - C Criticality
 - A Analysis

Za potrebe našega železarstva je prav, da s prikrojitvijo nekaterih tarifnih tabel udomačimo tudi ime, in sledi:

- A analiza možnih
- N napak in
- S slabosti, njih
- U učinkov in
- K kritičnosti

Metoda prispeva k pridobitvi zanesljivosti ali v primeru opreme k optimalnemu vzdrževanju naprave ali sistema, pri čemer najprej odkrije kritične točke (točke tveganja), ki jih pozneje s primernimi ukrepi zmanjšamo. Omogoča vrednotenje stanja in nudi način, kako se lotimo problemov, pri čemer nalaga strogost analize ter kaže, da je mogoče zelo zgodaj vplivati na zanesljivost, ko so še možni ukrepi poprave, ne da bi čakali na rezultate kasnejših poskusov.

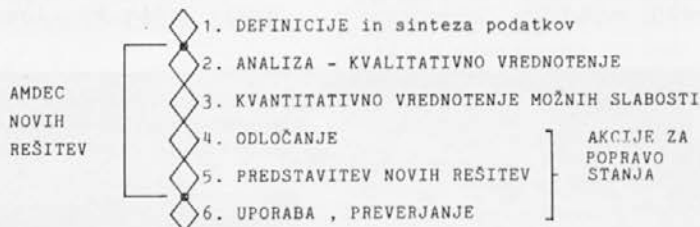
Temelji na analizi učinkov možnih predvidenih napak, ki bi povzročale motnje ali onemogočale funkcije, ki se proizvodu pripisujejo.

Za odkrivanje možnih napak je potreben večdisciplinaren pristop (3-6 strokovnjakov z različnih področij) in animator, ki metodo obvlada.

Vsako pomanjkljivost ovrednotimo kvalitativno in kvantitativno s pomočjo pripravljenih tarifnih tabel, statističnih zasledovanj kontrole in pogostosti odpovedi, ki so za določen element poznane ali s poskusi ugotovljene.

KORAKI METODE

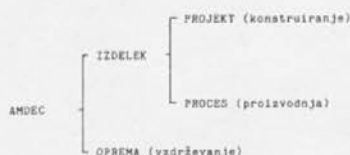
Metoda obsega naslednje korake, ki jih delno opravi sam animator, delno izbrana skupina strokovnjakov in delno odgovorni za korektivne spremembe:

Korake opravimo na dveh ali treh do triurnih sestankih skupine, ostalo pa pripravi animator in vsaka analiza bi naj bila končana prej kot v dveh mesecih vključno s korektivnimi ukrepi.

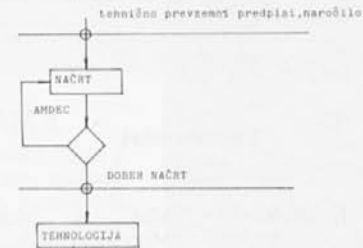
UPORABNOST METODE

Uporabnost je zelo raznovrstna:

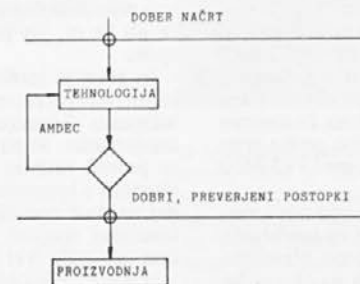
Z AMDEC-om je možno začeti še v fazi projektiranja in pred izdelavo prototipa odpraviti vse možne slabosti, ki bi pozneje povzročale kupcem težave in s tem prispevale k slabi reklami. V tej fazi metoda temelji na funkciji proizvoda.

Shematsko:

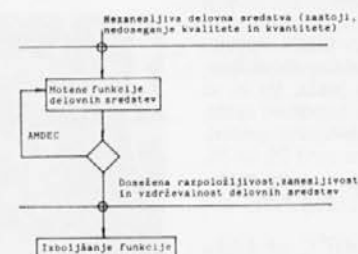
V fazi procesa je možno na osnovi tehnološkega postopka analizirati vpliv možnih slabosti, ki jih je tehnolog spregledal, ker o funkciji izdelka ni vedel ničesar.

Shematsko:

Pri vzdrževanju ima metoda posebno vrednost, saj je uporabna poleg že omenjenih faz še za obstoječo opremo, kjer zajema izstopne podatke sistema za zasledovanje odpovedi in določa za kritična mesta korektivne in preventivne posege.

Shematsko:

VREDNOST METODE

Predstavljena metoda je v svetu priznana kot ena izmed objektivnejših in stroškovno na visokem nivoju. Podjetje, ki metodo uporablja pri testiranju novih izdelkov in pri testiranju obstoječe opreme, dokazuje, da mu skrb za kupca ni neznanja in da ima urejen informacijski tok.

Izdelki, testirani s to metodo, imajo na evropskem trgu priznano mesto in ceno. Jamstvo za objektivnost metode je tudi predvsem dokumentiranost podatkov, ki so potrebni v 1. in 3. koraku. Pri poskusih, ki smo jih v železarni opravili, smo ugotovili, da je to področje nedosledno urejeno in bodo nastopale težave.

Metoda je obdelana za potrebe Železarne Ravne kot priročnik in je shranjena v naši strokovni knjižnici pod naslovom: VREDNOTENJE IN ANALIZA MOŽNIH SLABOSTI PROIZVODNE OPREME.

Ivanka Čreslovnik

IZ NAŠIH KRAJEV

KS HOLMEC: KONČANE VELIKE AKCIJE (PROBLEMI PA ŽE NAREKUJEJO VRSTO NOVIH)

KS Holmec nasprotuje predlogu o združenju krajevnih skupnosti, trenutno aktualnem v občini Ravne. Kot je povedala tajnica KS Mira Gerde, pri njih menijo, da se ljudje z drugačnim, bolj angažiranim pristopom lotevajo svojih kot drugih problemov. Zadovoljni s sedanjo delitvijo dela, ko jim finančne posle opravlja strokovna služba na Prevaljah, drugo pa imajo v svojih rokah, si želijo le nekoliko več sredstev, pa se ne bojijo biti samostojni še naprej. Doslje se namreč lahko kot samostojna KS pohvalijo z več uspešnimi akcijami, odločeni pa so tudi vztrajati pri nekaterih že začelih in se lotiti še nekaj novih, kajti potrebe se v tej KS, raztegnjeni od Štoparja do Mežice in s približno 600 prebivalci, vedno znova rojevajo.

Med zadnjimi uspešno izvedenimi akcijami velja omeniti vsaj tri. Avtobusni postajališči pri Štoparju, za kateri je nekaj prispevala tudi KS Prevalje kot mejna KS in za kateri si je z zbiranjem prispevkov zelo prizadeval Stanko Robin, lahko opazi vsakdo, ki se pelje na relaciji Prevalje – Mežica. Sta sicer ozko lokalnega pomena, a jima pomena za uporabnike vendarle ne gre zmanjševati. Res pa je, da se po pomenu akcija zanju ne da primerjati z akcijama za izgradnjo vodovoda in telefonskega omrežja. Z vodovodom so se v tej KS ukvarjali vse od leta 1984. Kljub mnogim zapletom priteče danes zdrava pitna voda iz Mežice v osnovno šolo in še dalje vse do brezcarinske prodajalne na mejnem prehodu, ponekod res da s premočnim pritiskom, a vendarle. O akciji za telefone, ki je bila za to KS velika in težka naloga, pa je tov. Gerdejeva povedala: »V to akcijo je bilo treba vložiti kar veliko truda. Telefon je prek KS dobilo 67 kranjanov, prek Gozdne pa 31, tako da jih samo nekaj še nima telefona. To so v glavnem tisti, ki se niso pravočasno odločili zanj. Verjetno smo v KS s temi telefoni ujeli zadnji vlak. Zdaj je tako drago, da ne bi šlo. Rada bi pohvalila poštarje, ki so vzeli nalogo resno in so nam pomagali pri nabavi kablo, rada pa bi omenila tudi, da smo veseli, da smo večino kablo spravili pod zemljo. Čeprav je bilo veliko truda, ko smo od prevajalske centrale do meje kopali čez 8 km primarnega voda, zdaj drogovci v glavnem ne kazijo našega kraja.«

Od problemov, ki so v KS Holmec na tapeti že več let in ki funkcionarje KS stanejo nemalo truda, čeprav končnega uspeha še ni, sta smetna jama in trgovina. Krajane, predvsem tiste v neposredni bližini, skrbi, ker se je občina odločila za širitev odlagališča, ne izpolnjuje pa zahtev, ki jih je KS postavila takrat, ko je podpisala pogodbo za odlaganje do leta

1996. Te zahteve so: stalne meritve plinov, analiziranje vode, sprotno zasipavanje in stalno nadzorstvo (nekdo tam zaposlen). KS je dala tudi zahtevo, da občina imenuje skupino, ki bi vodila priprave za odprtje nove smetne jame. Toda odgovorni ostajajo za vse zahteve kraja gluhi.

Skraino neustrezno trgovino imajo zdaj Holmčani pri Hauzerju in že več kot 15 let čakajo na novo. Možna bi bila na mestu stare, a je lastnik Merx privatniku, ki bi bil pripravljen na gradnjo, postavil take pogoje, da je odstopil. Tudi vsi drugi dogovori z interesenti – privatniki se

Kaj si človek? Igrača, ki jo naviješ, potem koraka, gre, dokler se ne pokvari in jo potem zavržeš. Ali morša kos orodja? Dokler je uporaben, ga uporabljaj, nato mora v staro šaro. Ali pa lepa vaza, ko pa se razbije, je kup črepinj, te pometeš, vržeš v koš za smeti. Kupiš si novo in ta ti služi, dokler se ne zgodi nesreča.

Tako se počutim zdaj sama, kup črepinj – vrženo v koš za smeti – odpadni material. Ne, ne morem iz razmišljanja, mora me tlačiti, dan in poč me spremlja. Moje življenje je naenkrat postalo eno samo trpljenje. Spomini na dni, ko sem bila vesela, razigrana, polna življenjske radosti, pričakovanj, vedno rada v družbi – vse se je sesulo, zblinilo v nič, postalo je temno, turobno – črno. Zaprta vase, med štiri stene, ki nemo strmijo v človeka, ki trpi in propada. Ne morem verjeti, da se mi je to res zgodilo. Niti tisti ne, ki me poznajo. Ali si to ti? Kaj je s tabo? Kdo ti to dela? Ali dovoliš, dopuščaj? Bodi močna, ne pusti se, lavi se. A jaz, jaz sem tiho in trpim, sprašujem samo sebe, kam me bo pripeljalo vse to – se bom znala najti, samo sebe, in biti takšna, kot sem bila.

Imam družino, moža in otroka. Kaj naj še sploh imata od mene, kaj naj pričakujeta od takšne, kot sem sedaj? Najbrž nič dobrega. Morata biti trdna, močna, potrpežljiva, da me prenašata, takšno, kot so me naredili v mojem tozdu. Da, prav ste prebrali. To imam zdaj za zahvalo po 16 letih dela v tem tozdu. Rada sem delala, nikoli odklanjala naloženih del, pa naj je bilo kjerkoli v oddelku. Kaj pa zdaj, ko človek zboli, ko te bolezen naredi manj vrednega, manj sposobnega za delo in ustvarjanje?

Zdaj, ko bi mi morali najti delo, ki bi ga lahko opravljala, seveda z olajšavami, sem naenkrat postala odveč. Zame sedaj ni niti enega same-

do zdaj še niso obnesli. Zadnje upanje je Merkator, ki pa ne bi postavil le trgovine, ampak objekt kot motel ali nekaj podobnega. Dogovori tečejo.

S seznama potreb KS Holmec velja omeniti še vzdrževanje makadamskih cest. KS že leta prosi za cestarja, pa zahteva, izražena na sejah SKIS, vzbujajo posmeh, čeprav so pred leti na Holmcu imeli cestarja in se je res obnesel. Gotovo bi imel delo, kajti edina asfaltirana cesta v kraju je republiška do mejnega prehoda.

Bodi dovolj potreb, med katerimi velja omeniti še čakalno utico na Poljani in novi vodovod pri Štoparju. Kljub vsemu znajo biti – dokler se bodo za KS gnali takšni ljudje, kot je tov. Gerdejeva – vse te potrebe kdaj uresničene.

Kot je začetek, naj bo tudi konec z dobrimi novicami: o zelo uspešni lanski sezoni gledališke skupine Holmec in o tem, da so v KS zagotovili človeka, ki bo stalno skrbel za okolično formo vive in zgodovinskih spomenikov na Poljani.

H. Merkač

IZPOVED

ga delovnega mesta. Po toliko obljubah nič, pravijo, da sem bila slaba delavka, da niso oni krivi, če sem bolna, sicer pa tako nisem njihova delavka in da z mano nimajo nič. Da si naj ne mislim, da so me dolžni za sedanje plačevati, rabijo zdrave ljudi, ker je treba delati in proizvajati.

Ne se nasmehnuti, toda tudi to je res: če hočeš delo v našem tozdu, moraš biti suh in postaven, jaz pa sem debela, in zame dela ni. Tako so mi povedali tisti zgoraj, ne morem vam drugače povedati. Kdo so ti ljudje,

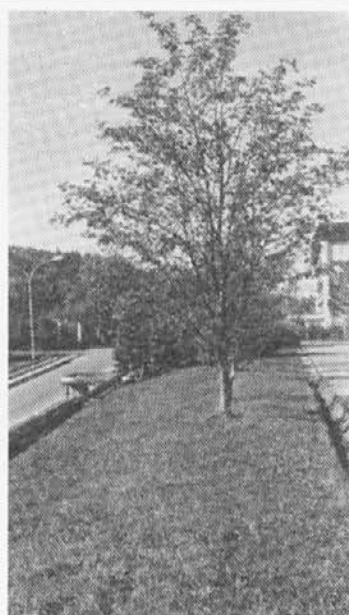
DODATNO K IZPOVEDI TOV. VESNE OŠLAK

Lepo napisane besede in pravilna razmišljanja bolnega človeka. Vemo pa, da je treba tudi v lastnem interesu kaj storiti za svoje zdravje in za vrnitev v veselo življenje, tako v službo kot v privatno življenje.

Navedena trditev, da smo jo v tozdu naredili takšno, kot je, ne bo pravilna, kajti njena bolezen ne izvira iz dela.

Opravljala je dela in naloge kot strugarka na revolverski strožnici, pozneje pa zaradi njenih težav na strožnici NC, kjer je lahko občasno tudi sedela. Zaradi vse prepegostih bolniških izostankov smo ji v železarni prek socialne službe poskušali najti drugo ustrezno delo, vendar žal brez uspeha.

Po vrnitvi iz zadnjega bolniškega staleža smo ji povedali, da spričo vseh težav in dodatno še zaradi pomanjkanja naročil v tozdu ne vidimo nobene možnosti za drugo, samo sedeče delo niti v materialni proizvodnji niti izven nje, kajti ugotovljamo, da moramo na nekaterih delih tudi tam zmanjšati število zaposlenih. V tozdu pa smo ji ponudili delo

dje, da človeka lahko tako uničijo in ga trpinčijo, ga pripeljejo do globokega prepada, da se ne zna izkoptati iz njega? Ali bom morala ostati na dnu ali pa še bom kdaj prilezla na vrh? Se bo našel kdo, ki mi bo pomagal in me ne bo obsojal, ampak me bo skušal razumeti?

Naj vam povem, da nisem edini primer v našem tozdu, ki tako postopa z invalidi – nekateri drugače to prenašajo, se ne upajo povedati, le vprašajte jih, pa boste videli. Mene pa so pripeljali celo tako daleč, da se moram zdaj zdraviti pri psihiatru.

Da, to je človek, si rečem, delaj, dokler moreš, ko pa tega nisi zmožen, pojdi in se ne vračaj. Takšnih, kot si ti, ne rabimo. Bodi tiho tam kje, živi, če ti je življenje naklonjeno, če ne pa...

Vesna Ošlak

pri ključavničarjih in tudi na vrtnih strojih, kjer bi lahko občasno tudi sedela, vendar je ta dela odklonila, češ da je ne veselijo.

Osebo sem ji predlagal, da naj do nabave nove strožnice NC poizkusi z delom na revolverski strožnici, z delnimi olajšavami. Omogočili smo ji tudi delo na drugi strožnici NC, vendar je ponovno odšla v bolniški stalež, zakaj, sama najbolje ve, v nobenem primeru pa ne zaradi tega, kar navaja.

Zaradi pomanjkanja del smo 9 naših delavcev premostili za določen čas v druge tozde. Zaposlujemo trenutno 20 invalidov, ki delajo polni delovni čas. Tri imamo s telesno okvaro, dva sta s spremenjeno delovno zmogljivostjo, trije imajo skrajšani delovni čas, torej skupno 28 delavcev, in nobeden izmed teh, razen ene delavke, ki je bila zdravniško premeščena, se ne pritožuje na dela, ki jih opravlja. Zato lahko sklepamo, da so z deli zadovoljni, in je trditev o nezadovoljstvu neutemeljena.

Franc Hirtl, ravnatelj tozda Pnevmatični stroji

OB MESECU BOJA PROTI ALKOHOLIZMU IN NARKOMANIJI

MINUTA MODROSTI

»Ali sploh obstaja minuta modrosti?«
 »Gotovo!« je odgovoril učitelj.
 »Toda ena minuta je vendarle prekratka!«
 »Devetinpetdeset sekund je predolgo!«

Pozneje je učitelj vprašal svoje zmedene učence:

»Koliko časa potrebujete, da zagledate mesec?«
 »Cemu potem vsa ta leta duhovnega prizadevanja?«
 »Lahko traja celo življenje, da se odprejo človeku oči, zadostuje pa trenutke, da vidiš.«

Anthony de MELLO

V novejšem času ne govorimo več o alkoholizmu kot o bolezni, pač pa o posebnem življenjskem sožitvenem slogu, ki ima za posledico lahko številne bolezni. Poglavitna je sprememba vedenja, saj ob alkoholizmu govorimo o razkroju osebnosti. Tudi po opredelitvi svetovne zdravstvene organizacije je za alko-

holizem značilna odvisnost. Dr. Jakopič pa definira odvisnost takole: duševno odvisen izklaplja z uživanjem alkohola vse več in več potrebe, ki se pojavljajo prek duševnih alarmov, ker jih drugače ne more. Tisti, ki ni odvisen od alkohola, to počne z nešteto različnimi dejavnostmi, ki so družbeno priznane, te-

lesno in duševno neškodljive. Alkoholizem pomeni v svojem razvoju socialno smrt. Vsakokratna pijanost je socialni samomor.

Da se človek zrelo spoprime z vsemi svojimi potrebami, mora biti primerno zrela oseba. Alkoholiki se pogosto mobilizirajo iz družin, v katerih so že alkoholiki. Vzgoja otrok v alkoholiziranem okolju neugodno deluje na razvoj. 80 % alkoholikov prihaja iz družin, v katerih je eden od članov ožje družine alkoholik. Če se temu pridružijo še družinski problemi in druge življenjske stiske, je razvoj alkoholizma še toliko hitrejši. Pogoji, ki človeku onemogočajo osebno zorenje, pomenijo, da bo takšna oseba že za lažanje notranje napetosti uporabljala drogo kot sredstvo rešitve.

Danes veliko govorimo o drogah. V najširšem smislu so to snovi, ki delujejo v takšnem ali drugačnem smislu na človekovo duševnost. V našem okolju je najbolj razširjena droga alkohol, ki ima na človekovo duševnost mnogotera delovanja. Na drugem mestu po razširjenosti je kajenje, ki prav tako povzroča antisocialne reakcije in prav tako v veliki meri razkroj zdravja. O razširjenosti teh dveh sredstev danes ne bi pisal. Za spremembo bi se omejil na droge oz. mamila v ožjem smislu besede in podal nekaj statističnih podatkov in razmišljanj ob njih.

Tudi naša regija ni več imuna pred širjenjem in uživanjem drog. Po odkrivanju teh dejavnosti je seveda trend naraščanja iz leta v leto. Na področju naših koroških občin je registrirano 120 oseb, ki uživajo marihuano in hašiš. Predvsem gre za mlade ljudi, pretežno za srednješolce. Iz tako imenovanih mehkih drog, ki se uživajo predvsem s kajenjem, prehajajo nato na tako imenovane trde droge (heroin, LSD, kokain), ki se večinoma dajejo parateralno – z injekcijami. V letošnjem letu so bili odkriti na našem področju štirje nasadi konoplje. Vzporedno z naraščanjem narkomanije so v porastu tudi kazniva dejanja (prodaja, prepredaja, priprava in vzgoja) in prekrški, kot je posest.

Na našem področju je že znanih 10 uživalcev trdih drog. Zaenkrat smrtnega primera zaradi drog še ni bilo (vsaj meni ni znan). Najpogostejše poti širjenja so seveda razni disko klubi, kjer se ljudje srečujejo ob hrupu, alkoholu, kasneje pa tudi ob mamilih.

Alkoholizem ima veliko skupnega z drugimi zasvojenostmi

Velika večina zasvojenecv izhaja iz problematičnih družin. To so družine, ki se zelo malo ukvarjajo z vzgojo otrok, bodisi ker je v družini alkoholizem, pridobitništvo, dvoličnost od družbenih norm itd., kjer se otroci ne morejo v pozitivnem smislu identificirati s svojimi starši, kjer otroci niso bili od svojih staršev popeljani v zdravo ustvarjalno delo, v pristno doživljanje sebe, sveta in kulture. Niso se imeli prilike naučiti ceniti sebe. Skozi zanemarjanje v vzgoji se niso naučili žrtvovati se za vrednote.

Človek ima v nasprotju z živalskim svetom vedno več možnosti za odločanje. Te človekove odločitve imajo različne vrednosti. Za najvišje vrednosti je potrebno vložiti tudi naj-

več energije, in če se za to vrednoto odločim in jo udeležim, je tudi moja energija najbolj smiselno naložena. Stari slovenski pregovor pravi: »Brez nuje se še čevljev ne ubuje!« Veliko naših odločitev je lahko spontano plemenitih. To spontanost smo dosegli skozi vzgojo.

Zorenje človeka je prav v tem, da v vsaki situaciji vidi čimveč možnosti in se odloči za najvrednejšo in najbolj smiselno v tem trenutku. Ta zahteva tudi največ energije, da jo uresniči. Do spontanosti pride z velikim delom v sebi. Nimamo pred seboj predsodka, ali to lahko naredimo ali ne, ampak se bomo maksimalno potrudili. Da otroka vzgajamo, je potrebno veliko dela, potrebna je žrtev.

Zdravljenje alkoholika in njegova polna vrnitev v zdravo in ustvarjalno življenje je možna.

1. če se začne pravočasno (v kasnejših fazah je alkoholizem neozdravljiv socialni rak)

2. če se skupaj z njim zdravi (prevzga) njegova družina in sodeluje delovno okolje

3. če se vključi v sodoben in uspešen način zdravljenja.

Poznano je, da imamo v Dravogradu že vrsto let šola za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose, ki je v naše okolje prinesla socialno andragoški model urejanja alkoholikov in drugih ljudi v stiski.

V program so vključene družine in, ko pravimo o drugih ljudeh v stiski, mislimo na vključitev tistih, ki so se znašli v hudi stiski, ko jim je zmanjkalo moči za borbo z vsakodnevnimi težavami in so zapadli v hudo depresijo. Tudi beg v duševno bolezen je ena od obramb človeka pred vsakodnevnimi težavami. Depresija je nesposobnost za življenjski boj.

Ko govorimo o mamilih, so izgledi za urejanje slabi, saj gre tu praviloma za zelo mlade ljudi, ki si niso uspeli ustvariti nekih življenjskih vrednot. Mamila pa seveda še hitreje in temeljiteje razkrojijo človekovo duševnost in moralo.

Kaj svetovati v preventivi?

Mislím, da predvsem to, da bi si starši vzeli čas; da bi čimveč časa preživeli s svojimi otroki v pristnem stiku z naravo, na planinskih pohodih, pri teku v naravi (ne na piknikih in podobnih požrtijah, kajti s tem jih usmerjamo ravno v nasprotno, postanemo jim dolgočasni, da bežijo od nas, potem pa si organizirajo svoje zabave, ki so podobne našim).

Naučiti jih moramo videti vrednote in jim dati sposobnost, da se bodo zanje borili, da bodo znali najti tisto čudovito skladnost, kot jo je opisal dr. Julius Kugy v svoji knjigi:

»Delo – glasba – gore«. Naučiti se morajo najti zdravilo za svoje stiske, tako kot pravi Kugy v svoji knjigi, da mu je prijatelj zdravnik svetoval: »Pojdi v gore! Gore ti bodo vrnilo zdravje.«

In končno, da znamo svetovati družinam, ki so v stiski na razpotju, da se čimprej vključijo v urejanje in tako omogočijo svojim otrokom zdrav razvoj. Mati, ki živi v zakonu z alkoholikom in ničesar ne ukrene za zdrav razvoj svojih otrok, je slaba mati.

Dr. Franc Heber

KULTURA

KAJ JE NAROBE S KULTURO V OBČINI

Zapis z mini okrogle mize na to temo

Človeka, ki si kulture ne zatika za klobuk, ampak ji je tako ali drugače zapisan, so letošnjo jesen razveseljevale novice, kot je ta, da je bil na abonmaje po mestih naval, hkrati pa skrbele takšne, kot je zahteva po ukijnitvi sisov, tudi tega za kulturo.

Človeka, ki je tako ali drugače zapisan kulturi v občini Ravne, pa je zaradi prvih in drugih novic od drugod počasi, ko se je september prevesil v oktober, začelo zanimati, zakaj da v koroškem kotu nič takega, sicer splošno slovensko aktualnega, ni aktualno v občini Ravne; vsaj po priobčenem v javnosti sodeč ne.

Zato smo pri Informativnem fužinarju sklenili sklicati odgovorne za kulturo v občini, da povedo, kako se piše naši kulturi v letu do konca oz. v sezoni 89/90. Na mini okroglo mizo, ki je bila 17. oktobra v prostorih Zveze kulturnih organizacij Ob Suhu na Ravnah, smo povabili Mirka Rozmana, strokovnega delavca pri Kulturni skupnosti občine Ravne, Stanka Arnška, predsednika predsedstva občinske in medobčinske Zveze kulturnih organizacij, ter Mirko Osojnika, predsednika skupščine Kulturne skupnosti in predsednika KUD Prežihov Voranc Ravne. Prijazno so se odzvali vabilu, ker je tudi v njihovem interesu, da se javnosti predstavi problematika kulture v občini. Po pogovoru je nastal naslednji zapis.

Rozman (Arnšku in Osojniku): »Razpis za lutkovni abonma je objavljen, do 25. oktobra pričakujemo povratne informacije. Aktualen je seminar za mentorje in režiserje lutk v Mariboru. Naše smo obvestili, plačamo potne stroške in dnevnice. Poudarilo se je Pozorišče u gostima iz Zagreba z Juhico. Bomo vzeli, sicer pa bo predstavnik še klical...«

Arnšek: »Kot vidite, smo ta sestanek izrabili tudi za to, da preverimo, kako uresničujemo zadeve z zadnje seje.«

Fužinar: »Prav, da smo začeli pogovor kar z akcijami. Po tem se da sklepati, da le ni res, da bi bilo z ravensko kulturo vse narobe.«

Arnšek: »Narobe!? V republiki je narobe, v naši občini pa se to še toliko slabše odraža zaradi kadrovskih problemov, ki so nastali ob koncu pretekle sezone, ko je ZKO ostala brez strokovnih ljudi.«

Rozman: »Dobili smo uradno priporočilo ravskega IS, da naj po upokojitvi tov. Mirjane Vevar do nadaljnjega ne razpišemo potrebe po drugem, ampak z obstoječim kadrom delamo naprej, dokler da se bo videlo, kako bo s sisi.«

Arnšek: »Profesionalni del na ZKO je torej izostal in zdaj je toliko večja teža padla na samoupravni del zveze. Takoj, ko smo videli, koliko

je ura, smo sprejeli sklep, da je treba paziti, da ne bi prišlo do neljubih zastojev pri razvoju ljubiteljske kulture v občini, še toliko bolj pa je treba skrbeti, da že utečene oblike te vrste kulture ne bi opešale.«

Fužinar: »Kako pa je bilo sklenjeno za abonmaje? V zadnjih letih so na Koroškem kar našli svoje mesto.«

bo možno katero od predstav privoščiti tudi zunaj Koroške. To, vidite, se pa ne da tako planirati, da bi rekli – danes gremo; ko se bo pokazala možnost, bomo šli, delno na stroške publike, delno na stroške kulturnega dinarja.«

Rozman: »Ko smo prej rekli, da je z ravensko kulturo nekaj narobe, da nekaj ni v redu. Menim, da se kulturni utrip ne sme meriti samo po abonmajih. Če pogledamo ljubiteljsko kulturo, v njej dela 30 skupin in lani smo izvedli vse načrtovano, od pevske revije Od Pliberka do Traberka, vse občinske revije itd. in tudi za novo sezono imamo bogat program, sploh, ker je Poljana '90.«

Osojnik: »Zanimivo je, da se najbolj opazi, če četrta stran manjka. Ljudje res tako mislijo: če abonmaja ni, kulture ni. Ne vejo pa, da ima naša kultura poleg prireditvene poslovalnice, kamor sodijo abonmaji, še druge tri strani: profesionalno, kamor spadata med drugim tudi os-

Rozman: »...in danes mora predsedstvo Kulturne skupnosti sprejeti sklep, da se zagotovijo minimalna sredstva za adaptacijo, da bomo lahko začeli v Titovem domu z lutkovnim abonmajem...«

Fužinar: »Stokrat rečeno, nič narajeno, vedno slabše torej. Kako dolgo še?«

Rozman: »Rešitev je možna edino z dodatnimi sredstvi za kulturo. Z rednimi sredstvi se to ne da. Treba bo »fehtati«, kar sicer že delamo. Malokdo ve, da nam je z oblikami »fehtanja« uspelo sanirati študijsko knjižnico, s svobodno menjavo dela pa popraviti streho na ravnem muzeju.«

Osojnik: »Poleg očitka glede Titovega doma bi imel še en očitek občini glede dolgoročnega planiranja. Pri prostorskem planiranju namreč nikoli ne upošteva, da je treba načrtovati prostor tudi za kulturne inštitucije. Tako se zna zgoditi, da bo zaradi pomanjkanja knjižničnih

Udeleženci pogovora (z leve proti desni): Mirko Rozman, Stanko Arnšek in Mirko Osojnik

Arnšek: »Sklenili smo, da zaradi pomanjkanja strokovnega kadra od abonmajev razpišemo samo lutkovnega. Da bi zadostili ljubiteljem gledališča, smo sprejeli sklep, da bomo neabonmajsko organizirali pet predstav. Menimo, da bo kvaliteta ravno tako dobra, organizirati pa je posamezne predstave čisto nekaj drugega kot abonma. Za glasbene abnmaje pa se je v prejšnjih letih pokazalo, da ni zanimanja zanje.«

Rozman: »Za abonma se tudi nismo odločili, ker je bilo še do nedavna odprto vprašanje, kako bo s kulturnim dinarjem v občini. Zdaj sicer denar ni prvi problem, ampak je prvi problem organizacijski.«

Arnšek: »Res, v tistem trenutku, ko smo bili obglavljeni, smo bili prepričani, da smo tudi ob denar. Zdaj, ko se začena nova sezona, pa finance so. V jeseni smo začeli laže dihati. Zakaj, pa je veliko vzrokov. O teh ne bi, dejstvo pa je, da smo potem, ko smo videli, kako je z denarjem, na predsedstvu sklenili, da si

rednja knjižnica in muzej, ljubiteljsko pod okriljem ZKO in tisto plat, ki ljudi najmanj žuli, pa je najbolj pereča, to pa so kulturni domovi.«

Arnšek: »To je tako velika rakana, da je skoraj nedopovedljivo. Pogledajmo Družbeni dom na Prevaljah, ki je za nekatere vrste neuporaben, tudi druge dvorane so ali premajhne ali tehnično neustrezne.«

Osojnik: »Če pogledamo Titov dom na Ravnah. Upravni odbor KUD Prežihov Voranc, ki je zadolžen za ta dom, je že leta 1986 sklenil, da je treba v čim krajšem času z združenimi močmi rešiti vprašanje obnove ravskega kulturnega doma, da bo lahko čimprej začel zadovoljevati vsaj najbolj osnovne potrebe krajanov, hkrati pa začetni misliti tudi na zelo realno potrebo po dolgoročnejšem načrtovanju novega kulturnega doma. S posebnim pismom se je takrat obrnil na vse pristojne občinske in krajevne ustanove, da bi začele reševati obe zahtevi. Vse je šlo mimo...«

arhivov študijska knjižnica ob status matične knjižnice, to pa vemo, kaj pomeni.«

Rozman: »Vidite, to so problemi, pomembnejši, a manj vidni kot abonma. Manj vidnega pa je še ogromno drugega, kot napr. akcija za spomenik NOB, priprava raznih tiskov, npr. o Prežihovini itd., izobraževalna dejavnost, vrsta dejavnosti je skratka, ne le abonmaji in skrb za amaterje.«

Arnšek: »Kar se tiče amaterjev in ZKO, moram reči, da bomo poskrbeli, da bodo vsa naša društva z vsemi skupinami kljub okrnjenim strokovnim službam lahko v novi sezoni nemoteno delala. Vsi so pravzaprav z delom že začeli.«

Fužinar: »Pa se ustavimo pri naši amaterski kulturi. Nedvomno živi, toda ali je prav, da se tako bohoti tudi na račun kulturnega dinarja za profesionalni del? Zgolj amaterizem lahko namreč zavede ljudi, da neha ločevati zrno od plev.«

Folklorna skupina KUD Prežihov Voranc v Steljeraji

Arnšek: »Spontano se je tako pokazalo, spontano je na Koroškem pognala ljubiteljska kultura, medtem ko je že v sosednjih občinah nasprotno. Že v Slovenj Gradcu je npr. uvožena kultura bolj čislana. Toda naslov za to vprašanje – amaterizem da ali ne – gotovo ni ZKO. ZKO nima interesa sebi krniti terena. Naslov za to je neka širša družbeno-politična skupnost.«

Rozman: »In če se primerjamo s Slovenj Gradcem: mi lani nismo imeli nič manj predstav kot Slovenj Gradec, imeli smo jih več.«

Arnšek: »Naš kulturni program je bil bogat, nedvomno.«

Fužinar: »Tov. Rozman je omenil, da je v občini aktivnih 30 ljubiteljskih skupin. Vprašala bi tov. Osojnika, kot enega od predsednikov društev, v kateri se združujejo skupine, da iz prakse pove, kako so zadovoljni z odnosom ZKO do njih. Nekatera društva so namreč nezadovoljna, češ da se ZKO ne zanima dovolj za njihovo delo.«

Arnšek: »Naj omenim stvar, ki postaja v ljubiteljski kulturi problem, namreč: ko neka dejavnost ali neki ansambel preraste normalne ljubiteljske okvire, v našem primeru npr. Vres in delno Pihalni orkester ravnenskih železarjev, postane problem tako rekoč nerešljiv, problem tretiranja skupine, kajti popolnoma objektivne zahteve takega ansambla so tako velike, da jih ZKO ne zmore več.«

Osojnik: »Tudi jaz bi v tem smislu odgovoril. Tako se čuti. Menim pa, da se je delno vrhu približala tudi naša folklorna skupina.«

Arnšek: »Je pa še druga stvar: diletantizem, ko si vsaka KS izmisli, da bo igrala ali plesala. Ta drugi pol je ravno tako nevaren za ZKO.«

Rozman: »Saj so delegati na skupščini Kulturne skupnosti sklenili, da bomo podprli samo kvalitetni del amaterske kulture. Kar se tiče odnosov, pa bi rekel še to, da od vsakega društva zahtevamo program dela, a so redka društva, ki ga pošljejo.«

Osojnik: »Druga plat tega pa je, ko društvo naredi program, pa pride od izrednih akcij in so finančna sredstva problem.«

Arnšek: »ZKO ugotavlja, da ti problemi preraščajo naše možnosti. Ne smemo reči, da bomo to zavračali, preprosto pa imam občutek, da bo treba programe selekcionirati.«

Rozman: »Treba je imeti dober rezultat. Za tiste, ki ga imajo, so vrata odprta. Tako danes iz občine že marsikaj ponudimo, naši so na revijah. Dajemo pa za profesionalno kulturo (ustanove) 55 % vseh sredstev, 22 % za amatersko kulturo, drugo pa angažiramo za vzdrževanje domov in druge akcije.«

Arnšek: »Je pa tako, da ljubiteljskim skupinam načelno ne sme iti za denar. Skupina mora imeti toliko sredstev, da more delati, pridobitiško delo pa to ne sme biti.«

Osojnik: »Našim skupinam je nagrada, če se jim omogočijo srečanja. Seveda kvaliteta mora biti. Vzemimo naš oktet, ki zdaj speje dela. Če ne gredo na srečanje v Sentvid, to za njih ni nagrada. To vzame voljo.«

Fužinar: »Poudarjamo kvaliteto, ki pa je v kulturi lahko zmerjena izrazito subjektivno.«

Arnšek: »Za občinske revije se ni bati, ker so ocenjevalci regijski in republiški strokovnjaki. Res pa je, da je predsedstvo ZKO sestavljeno iz ljudi, ki niso strokovno podkovani, so pa z dušo in srcem predani kulturi. Sicer pa mi sploh nimamo poklicnih režiserjev, nimamo profesionalnih lutkarjev, glasbeni strokovnjaki so angažirani samo po šolah. Toda pri nas strokovnjaki nočejo delati še ljubiteljsko, ker tu ni denarja. Ampak tisti trenutke, ko bi mi te strokovnjake plačevali, kot si zaslužijo, si kupimo Slovenski oktet. Kadri so problem, pa ne samo naš, v kulturi sploh.«

Rozman: »Zaradi denarja. Kulturni dinar tega enostavno ne prenese. Za nas je že uspeh, da smo pri OD delavce v kulturi uspeli izenačiti z družbenimi dejavnostmi.«

Osojnik: »Kakšen problem so kadri, nazorno pokaže primer, ko pri KUD Prežihov Voranc že dve leti iščemo novega predsednika, pa čeprav je nezdružljivo, da sem sam hkrati predsednik KUD in predsednik skupščine Kulturne skupnosti, izvajalec in uporabnik hkrati. Enostavno ni ljudi. Ne vem, šport pa si zna najti ugledne funkcionarje...«

Arnšek: »Priznam, da je v občini nekaj zelo problematičnega: kdo razmejuje ljubiteljsko in profesionalno kulturo. Pošteno je treba reči, da tisti ljudje, ki se udeležujejo v Zvezi kulturnih organizacij in Kulturni skupnosti. Ali so ti ljudje pravi in ali od-

ločajo pravilno, pa je veliko vprašanje. To je neraziskana stvar. Dejstvo pa je, da ta krog po svoje usmerja kulturo. Toda – ko iščeš ljudi, ki bi ta krog zamenjala, jih ne najdeš. Pa si želimo novih ljudi, čeprav si upam trditi, da se bodo tudi pri novih ljudeh pojavljali stari problemi.«

Fužinar: »Po vsem povedanem lahko odgovor na vprašanje iz uvoda takole strnemo: s kulturo v občini

Ravne ni nič bolj hudo narobe, kot s slovensko, razen tega, da je ZKO trenutno brez strokovnega delavca. Takšna je, kot smo si jo z denarjem, ki ga vanjo vlagamo, in z ljudmi, ki so pripravljivi v njej delati, sposobni ustvariti. In nič drugačna ne more biti.

Vsem trem sogovornikom hvala za sodelovanje v pogovoru.

Helena Merkač

KULTURNA KRONIKA

Od 29. septembra do 6. oktobra je bila v Likovnem salonu na ravenskem gradu odprta razstava akvarelov Mira Krajnca, priznanega slikarja iz Sežane.

30. septembra in 1. oktobra je bilo v Laškem 11. srečanje pesnikov in pisateljev drugih narodov in narodnosti. Ob tej priložnosti so ZKO Laško, ZKOS in RS ZSS izdali brošuro z naslovom Naj pesem pove, v kateri so objavljena dela sodelujočih na srečanju. Teh je bilo skupaj 28, med njimi tudi Ratomir Ilič, Vlado Mišev in Đorđe Radović iz Zelezarske Ravne.

15. oktobra je bila ob spomeniku na Navrškem vrhu proslava v počastitev praznika mesta Ravne. V kulturnem programu sta sodelovala Pihalni orkester ravnenskih železarjev in Mešani pevski zbor KUD Strojnska Reka.

15. oktobra so praznovali Šentanelci. V kulturnem programu tradicionalne kmečke veselice je nastopil Mešani pevski zbor Podjuna – Pliberk.

27. oktobra je bila v Narodnem domu v Celju svečana akademija ob 20-letnici sozda Slovenske železarne. V kulturnem programu so nastopili člani amaterskega gledališča Zelezarska štorskih železarjev z recitalom Zelezarska poezija in naši Vresovi pevci.

27. in 28. oktobra sta bili v Družbenem domu na Prevaljah in v Titovem domu na Ravnah prvi predstavi letošnjega lutkovnega abonmaja. Predstavili so se lutkarji iz Maribora z igrico Trije rokomavhi.

29. oktobra so svoj krajevni praznik proslavili Hotuljci. Na slavnostni skupščini KS v Kulturnem domu Prežihovega Voranca so nastopili Pihalni orkester ravnenskih železarjev, Mešani pevski zbor KUD Strojnska Reka in recitatorji OS Kotlje, na proslavi pri spomeniku pa poleg prvih dveh recitatorji OS Koroški jeklarji Ravne.

H. Merkač

LETO IMA 624 FILMOV

Tako naznanja v časopisu Der Spiegel celostranska reklama in dodaj:

»RTL PLUS PROTI DOLGOČASJU.«

Na podobne načine se ponujajo in hvalijo tudi drugi programi. In ni dvoma: kabelska televizija, ki omogoča gledanje takšnih programov, pomeni pridobitev za vsak kraj, ki si jo je omislil. Je velik korak naprej od časov, ko smo lahko gledali večina le dva ljubljanska in dva avstrijska TV programa.

Takrat smo namreč dodobra spoznali standarde dveh državnih televizij, njihove modele in recepte, po katerih iz dneva v dan odmerjajo in kombinirajo informacije, vzgojo in izobraževanje državljanov, kulturo, zabavo, šport, oddaje za otroke, filme in nadaljevanke.

V primerjavi s temi programskimi shemami se je kabelska televizija popolnoma otresla svečane resnobnosti in se zavestno usmerila v drugo skrajnost po načelu: življenje je kratko in sivo, zato privoščimo našim gledalcem živobarven show, glasbo in video, kolikor ga največ prenesejo. V risankah nihče ne umre, brihtneži lahko v TV kvizih z malo sreče mimogrede vtaknejo v žep nekaj sto funtov ali nekaj tisoč mark. Nadaljevanke so ganljive ali napete ali oboje, ameriška rokoborba na ravni neandertalceve jemlje dih. Poročil ni veliko, političnih pridig nič, izobraževanje je skrčeno na reklamne vloške. Skupni imenovalc kabelske TV

bi bil zato malo prilagojeno gesto turistične agencije:

»Hej, zabijajte čas z nami!«

Vsa ta pisana zabava je na Ravnah in v okolici vidna na 11 kanalih od jutra do pozne noči. Razen specializiranih programov (športni, filmski) so si vsi drugi podobni kot jajce jajcu, le da se anglosaksonski temperament pač razlikuje od nemškega. Toda – vse to smo vedeli vnaprej, tega smo si želeli, to smo plačali in to imamo.

Privzemanje takšnega odnosa do življenja kot stil in filozofija seveda odpira vrsto načelnih vprašanj, ki ne sodijo v ta zapis. Tu le dve pobudi: 1. Kadar je lokalni program prost, ne bi bilo slabo dati nanj ameriški informativni program CNN. Redkokje je namreč moč videti profesionalno tako dobro in angažirano novinarstvo kot tam in ob standardni angleščini bi bilo za naše strokovnjake koristno, če bi se privadili tudi ameriški.

2. Vsi satelitski programi, ki smo jih izbrali, so bodisi nemški ali angleški. To pomeni, da bodo naši otroci govorili več tujih jezikov kot mi in bolje. A ker Ravne niso Ljubljana in zato ni možnosti, da bi otroke pošiljali k pouku tujih jezikov, jim razen omenjenih dveh pripeljmog v hiše še kakšnega romanskega. – Španščina je svetovni jezik, z Italijani smo sosedli. Majhen narod smo, na meji živimo in kmalu bo znanje tujih jezikov toliko kot kruh.

Marjan Kolar

REKREACIJA IN ŠPORT

NOGOMET

Jesenski del prvenstva v drugi mariborski podzvezi, kjer to sezono nastopajo nogometaši Fužinarja, je bil sklenjen 12. novembra. Po 8. kolih so bili Ravenčani uvrščeni na drugo mesto za nogometaši Kungote, potem ko so v štirih tekmah zmagali, prav toliko tekem pa so igrali neodločeno. Nedvomno v klubu s takšnim razpletom ne morejo biti zadovoljni. Če zimo bo treba ekipo čim bolj pripraviti za spomladanski del prvenstva, tako da bi bila sposobna osvojiti I. mesto v ligi, to pa bi ji omogočilo napredovanje v višji rang tekmovanja. Rezultati od 5. do 8. kola: Fužinar – Jarenina 0 : 0, Radvanje – Fužinar 4:6, Fužinar – Jakob 3:1 in Jurovski dol – Fužinar 3:3. V preostalih treh kolih so Ravenčani igrali doma proti ELKU in v gosteh proti Kungoti, v zadnjem kolu pa so bili prosti.

V I. mariborski podzvezi je bil po 8. kolih v vodstvu Miklavž, od koroških ekip pa so bili uvrščeni: Ojstrica na 2., Korotan na 4., Peca na 8., Partizan Radlje na 9. in Akumulator na 12. ali zadnjem mestu. Dravogradčani so za ekipo Miklavža zaostali le za točko in imajo seveda realne možnosti, da tudi v tej sezoni osvojijo naslov prvaka. Precej slabše igrajo letos Mežičani, ki se bodo za obstanek v ligi morali še krepko truditi.

ODBOJKA

Teden dni pred pričetkom prvenstva v republiških ligah so Mežičani pripravili prijateljski odbojarski turnir moških ekip. Največ so pokazali odbojkarji Fužinarja, ki so v finalnem srečanju premagali gostitelje turnirja s 3:1. V boju za tretje mesto je ekipa Topolšice tesno s 3:2 premagala Mislinjo.

Sicer pa so odbojkarji Fužinarja v letošnje prvenstvo prve republiške lige odlično štartali. V prvem kolu je ekipa, ki jo vodi trener in igralec Bojan Mlakar, premagala v gosteh Agropod Ljutomer s 3:1, z istim izidom pa še čez teden dni Sempeter v domači dvorani. V naslednjih kolih so Ravenčani nastopili dvakrat zapored v gosteh – v Izoli in v Braslovčah, nato pa igrali še doma z Bledom. Precej slabše igre so v prvih dveh kolih novega prvenstva I. slovenske lige prikazale odbojkarice Fužinarja. Na štartu so doživele dva poraza, v Ljubnem 1:3 in na Ravnah proti Kopru Cimosu kar 0:3. Novi trener Stanko Lodrant ima precej pomlajeno ekipo, v kateri ni izkušenih igralok, močno pa se tudi pozna odsotnost poškodovane Hovnikove. V naslednjih treh kolih so Ravenčanke nastopile v Kranju in v Celju ter doma proti Palomi Branik II.

ROKOMET

Del načrta, ki so si ga zastavile rokometiške Fužinarja v letošnjem prvenstvu prve republiške lige, prema-

gati doma sebi domnevno enake ekipe, se ni uresničil. Celo več, proti neposrednim konkurentkinjam v boju za izpad iz lige so Ravenčanke izgubile na domačem igrišču. Zlasti boleča sta poraza proti ljubljanskima kluboma Olimpiji in Krimu. Rezultati: Fužinar – Branik 16:23, Itas – Fužinar 23:20, Fužinar – Olimpija 18:31, Burja – Fužinar 26:16 in Fužinar – Krim 21:24. Po petih kolih so rokometiške Fužinarja še brez zmage in so zadnje na lestvici. V naslednjih treh kolih so ravske rokometiške gostovale pri Novem mestu in Dravi v Ptuj ter igrale doma s Ferrotehno iz Izole.

Prvenstvo v II. republiški ligi, kjer v tej sezoni nastopa moška ekipa Fužinarja, je bilo končano 11. novembra.

Po petih kolih tudi fantje z razpletom v jesenskem delu tekmovanja ne morejo biti zadovoljni. Potem ko so Ravenčani v prvih treh srečanjih odlično zaigrali in opravičili vlogo enega od favoritov, pa jim je spodrsnilo že na prvem večjem izpitu. V 4. kolu so doma osvojili le točko v tekmi z rokometiški Velike Nedelje, teden dni zatem pa so ostali praznih rok še v Krogu v Pomurju. Rezultati prvih 5. kol: Fužinar – Šoštanj II. 25:19, Aero Celje II. – Fužinar 20:23, Fužinar – TOKO 19:13, Fužinar – Velika Nedelja 12:12 in Krog – Fužinar 21:20. V preostalih treh kolih so bili nasprotniki rokometiške Fužinarja še Drava in Mladinec v gosteh in Radgona doma.

NAMIZNI TENIS

Dekleta Fužinarja so bile v prvem kolu tekmovanja I. A republiške lige proste, v naslednjih dveh kolih pa so dosegle polovičen uspeh. V Ljubljani sta jih premagali ekipe Vesne/Zalog in Olimpije s po 6:3, zmagi pa so Ravenčanke dosegle v Hrastniku proti Kemičarju z 8:1 in v Ljubljani proti Kajuhu/Slovanu s 6:3.

Se bolj uspešni so bili fantje, saj so v prvih petih tekmah prvenstva I. B republiške lige nanizali same zma-

ge. Ravenčani so vse tekme igrali v gosteh in zmagali proti Vesni/Zalog 8:1, Kajuhu 6:3, Petoviji 6:3, Krškemu 6:3 in Sevnici 9:0. Za uspešne igre in vodstvo na lestvici je zaslužna predvsem trojka Bezjak, Sirovina in Tušek.

SMUČARSKI SKOKI

V Titovem Velenju je bilo 4. oktobra letno prvenstvo štajersko-koroške regije v smučarskih skokih za mlajše mladince. Tekmovali so na 80-metrski skakalnici, lep uspeh pa sta dosegla skakalca Fužinarja Erih Pečnik, ki je zmagal s skokoma 72,5 in 70,5 m ter Jože Zagernik, ki je bil drugi s skokoma 71,5 in 70,5 m. Kristi Švab, tudi član Fužinarja, je bil med 17 tekmovalci 9.

Čez teden dni je bilo na isti skakalnici v Velenju prvenstvo štajersko-koroške regije za starejše mladince. Na tej tekmi je zmagal Velenjčan Gorazd Pogorevnik pred Ravenčanom Jožetom Zagernikom. Torej še en lep uspeh mladega Fužinarjevega skakalca, ki ga je dopolnil še mlajši pionir Aljoša Krivograd z osvojenim 16. mestom.

Skupina smučarjev skakalcev Fužinarja je ob koncu preteklega meseca vadila v Frenštadtu na Češkoslovaškem in se udeležila tudi pregledne tekme. Med skakalci iz štirih držav, ki so se pomerili na 90- in 40-metrski skakalnici, so se Ravenčani uvrstili: Aljoša Krivograd je bil med ml. pionirji 9., Andrej Zagernik pa 16. V tej kategoriji je nastopilo kar 70 mladih skakalcev. Med ml. mladinci je bil Jože Zagernik odličen 5., med st. mladinci pa Erih Pečnik 14.

KEGLJANJE

V spomin na dolgoletnega predsednika KK Fužinar Ota Hafnerja je bilo 14. oktobra na Ravnah prvo tekmovanje moških posamezno. Med več kot 50 kegljači iz cele Slovenije je zmagal Ludvik Novak iz Proletar-

ca Zagorje z 897 podrtimi keglji pred Ljubljancanom Podrebrškom 889 kegljev. Lep uspeh sta dosegla domačina Jože Lasnik, ki je bil 3. in Ferdo Paradiž, ki je osvojil 4. mesto.

Kegljači Korotana s Prevalj se niso uspeli prek kvalifikacij uvrstiti v II. republiško ligo – vzhod. Tako v Mariboru kot na domačem kegljišču so izgubili proti odlični drugi ekipi mariborskega Konstruktorja. Sicer pa se je prvenstvo v vseh republiških ligah pričelo 4. novembra. V I. slovenski ligi nastopata ženski ekipi Korotana in Fužinarja, v II. slovenski ligi pa moška ekipa Fužinarja in ženska Slovenj Gradca.

ATLETIKA

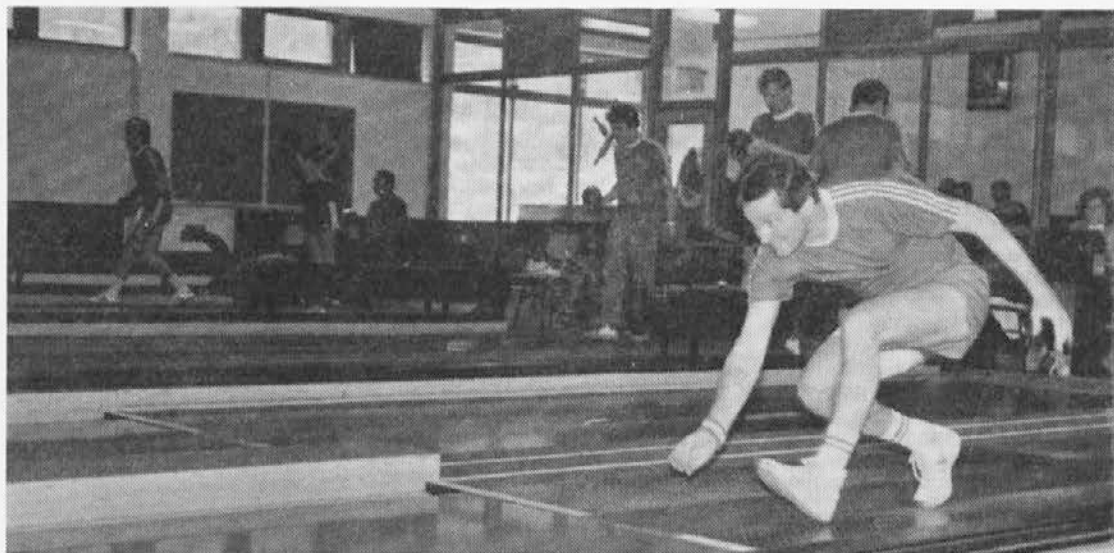
Na 24. krosu občinskih reprezentanc za pokale Dela v Kopru je nastopilo tudi 34 tekmovalcev in tekmovalk iz ravske občine. Med kar 47 občanami so Ravenčani osvojili ekipno odlično 11. mesto (prvi so bili Velenjčani), pa tudi v posameznih kategorijah so koroški atleti in atletinje dosegali vidne uvrstitve. Pogledimo, kdo so bili najboljši: med članicami si je zmago pričela Irena Smid, skupaj z Leonido Sefer pa sta osvojili ekipno 5. mesto. Izvrsten rezultat sta zabeležila tudi mlajša mladina Janez Stern, ki je bil 2., in Robi Brezovnik, ki se je uvrstil na 4. mesto. Seveda sta v ekipni konkurenci tudi zmagala. Dober je bil tudi nastop Andreja Kosa, ki je bil tretji med starejšimi pionirji A, njegov tovariš Matjaž Krumpačnik pa je bil 10. Obema je tudi pripadla ekipna zmaga. Z 2. mestom med mlajšimi pionirkami B se je izkazala še Anita Mežnar, medtem ko si je Dani Ošep med člani pritekel zelo dobro 3. mesto. Omenimo še 10. mesto Sabine Balazič med starejšimi pionirkami A in ekipno 6. mesto Urške Barbič in Mojce Leitinger med mlajšimi pionirkami A.

Ivo Mlakar

Zanesi se nase – povleci se vase!

*

Kdor posojuje, si sovražnike nakupuje.

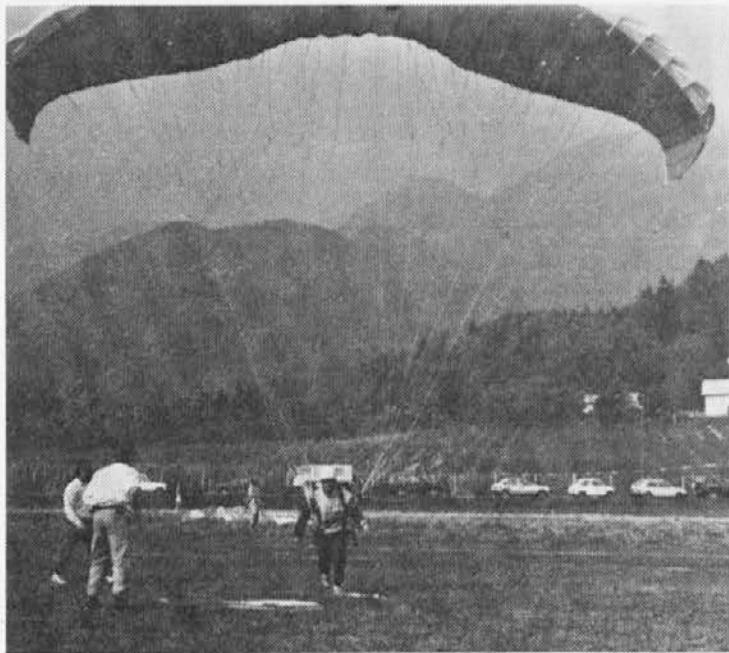

JADRALNO PADALSTVO

Na Potoški gori nad Preddvorom blizu Kranja je bilo 14.10.1989 tradicionalno srečanje jadrlnih padalcev iz cele Slovenije. Tekmovanje je bilo ekipno (trije člani) in za posameznike. Start je bil pod vrhom Potoške gore na nadmorski višini 1160 m, cilj pa pri hotelu Bor na 510 m. Višinska razlika 650 m, sončno vre-

Drašek Matjaž, Kobal Klemen in Meglič Srečo.

Korošci smo nastopili z dvema ekipama in dosegli soliden uspeh. Prva ekipa: Toplak Jana, Cernič Tanja in Ferarič Matjaž je zasedla 6.-7. mesto, druga ekipa: Golob Dani, Kovač Miha in Pogorevčnik Toni pa 9.-10. mesto.

me in čelni jugovzhodni veter s hitrostjo 3-5 m/s so omogočili lepo in zanimivo tekmo. Tekma se je pričela ob 9. uri dopoldne s prvim skokom ter se nadaljevala ob 13. uri z drugim skokom.

Med 23 ekipami je prvo mesto dosegla ekipa Prepjha iz Tržiča v sestavi Plut Srečo, Čizman Janez in Vrtačič Ivo, pred ekipo Leta iz Skofje Loke: Marinčič Sandi, Šetina Tomaž in Ferjančič Matjaž, ter tretjeuvrščeno ekipo prav tako Let Skofja Loka:

Za posamezno uvrstitev je sodelovalo 76 tekmovalcev, rezultati pa so bili naslednji: zmagal je Marinčič Sandi (Let), drugi Plut Srečo (Prepjh) in tretji Pogorevčnik Toni (Ravne). Odlično 7.-8. mesto v moški konkurenci je dosegla Toplak Jana (Ravne).

Glede na veliko zanimanje za ta šport na našem koncu, lahko na naslednjih tekmah pričakujemo še boljše rezultate koroških jadrlnih padalcev.

T.P.

OSEMDNEVNA »TO-OLIMPIADA«

Na konici istrskega polotoka je rt Kamenjak, ki ga izven kopalne sezone naselijo poleg rednih enot protizračne obrambe JLA tudi enote teritorialne obrambe. Vsake štiri do pet let pride vrsta na ravensko baterijo, ki se ji je letos pridružila še enota pokrajinskega štaba.

Urjenje je potekalo v prvi polovici oktobra - kalilo jih je vreme, vojaške komande, medsebojna odvisnost in tekmovalni duh ter družabnost. Ravenska baterija je že tradicionalno med najboljšimi tovrstnimi enotami: leta 1976 ji je uspelo sestreliti »meto« (zračno tarčo) in ta trofeja se med Korošci artiljerci ne pozablja; letos pa so se vrnili z najvišjo skupno oceno. Njihov moto je bil: ko se dela, se dela, sicer pa...

Pri vsem tem se zdi pomembno, da je mlademu vodstvu uspelo motivirati tako veterane kot novince in ustvariti potrebno sodelovanje. Sku-

šajmo podoživeti vzdušje z nekaj humornimi utrinki Stenčasa:

»Po dveh čudovitih, s soncem obsijanih dnevih, ki so nas nehote spominjali na »morje«, je takoj sledila streznitev: shladilo se je, malo namočilo neznosni prah, sedaj nas že nekaj dni neutrudno suši »laka i umirena bura tamo oko 60 bofora«.

»Kamenjak, 10. oktobra: Velika gala predstava je končana! Naši mladci se kot veliki šampioni vračajo v svoj tabor. Povsod naokoli se sliši: »To so tisti!« Dragi bralci, zares velika škoda, da niste bili zraven v tem veličastnem trenutku. Celotna konkurenca ostalih ekip je bila dobesedno deklasirana. Imeli smo vtis, da so prišli prvotligaši v medkrajevno ligo. Na koncu je bilo prav zares težko dobiti nekaj mnenj tega cveta naših logov. Toda za naš Stenčas so vseeno dali nekaj izjav:

Čiki: »Nimam več besed, presrečen sem...«

Lopi: »Sve same sirotinje, jedino mi u meti!«

Soba: »Kaj bi ti, če ti jaz ne bi odpel, kaj moremo, smo pač uigrani...«

»Meta sicer ni padla, toda če bi bil to »fliger«, bi si gotovo moral poiskati svoje mesto v večnih loviščih (polk. Carl)«.

»Kamenjak, 11. oktobra: Danes so bojne položaje vseh nastopajočih enot obiskale delegacije civilnih in vojaških prominentnih osebnosti iz njihovih krajev.

Naša enota je bila počaščena z obiskom komandanta PŠTO Koroške, komandanta občinskega OŠTO Ravne, predsednika SO Ravne in sekretarja ZK Ravne. Bojna morala domače ekipe se je v trenutku vidno dvignila na še višjo raven. Naši šampioni so kot risi čakali na svoj nastop.

Dragi bralci, kako je nato treskalo in grmelo! Besneči roji sršenov so se z vseh strani zaganjali iz vsah naših topov proti bližajoči se tarči. Reva je vzdržala vse juriše in se še dolgo prestrašena ozirala na našo s soncem obsijano baterijo, medtem ko so v daljavi na nebu »angelčki« zamolčko ploskali našim junakom.

Na koncu nastopa je bila majhna, prisrčna slovesnost. Naše fante so sprejeli oba komandanta, predsednik in sekretar, ter jim držali z izbranimi, premišljenimi in v še razgreta srca segajočimi besedami kratke nagovore.

»Med člani delegacij smo verjeli ali ne opazili tudi nežnejše bitje. Naš Čiki si ni mogel kaj, da prvič v življenju na Kamenjaku ne bi pozdravil ženske. V zahvalo je dobil gotovo najočarljivejši nasmeš zadnjih dni. Šarmerju tudi privoščimo!«

Samo Šavc

ŠAH

V nadaljevanju hitropoteznih turnirjev za pokal Fužinar '89 so bili doseženi naslednji izidi:

J.Ž.

11.9. je med 11 igralci zmagal Ristič pred Vrečičem, oba 8 točk, tretji je bil Erjavc 7,5, četrti Hrovatič 6, peti Pešl 5,5 itn.

Na turnirju 25.9. je igralo le 9 šahistov. Prvo mesto je osvojil Vrečič s 6 točkami, drugi je bil Erjavc 5,5, tretji Rotovnik 5, četrto in peto mesto pa sta zasedla Hrovatič in Senica s 4,5 točke.

Boljša udeležba je bila na 18. turnirju, 9.10.1989. Moči je merilo 14 igralcev iz kluba in dva izven konkurence. Največ točk je zbral Ristič - 11, drugi je bil Vrečič 10,5, tretji Hrovatič 8,5, na naslednjih mestih pa sta se zvrstila Jože Kert 8 in Stumberger 7 točk.

15.10. je bil v avstrijskem Wolfsbergu turnir za pokal srebrnega skakača. V drugi tekmovalni skupini, v kateri je sodelovalo 14 ekip iz Avstrije in Jugoslavije, je za veliko presenečenje poskrbela ekipa Črne, saj je zmagala z 41,5 točke, pred Cibono II, Velenjem in Fužinarjem.

Začelo se je tudi tekmovanje v II. slovenski šahovski ligi-vzhod. Ekipa Fužinarja igra v skupini s Celjem, Rudarjem iz Trbovelj, Sentjurjem, Zagorjem, Velenjem in Brežicami. Liga bo potekala do 9.12., 16. ozioroma 17.12. pa bo finalni turnir, na katerega se bosta uvrstili prvouvrščeni ekipi iz vsake skupine.

MV

VELIK USPEH KOROŠKIH ALPINISTOV

Člana AO Ravne Rok Kolar in Stanko Mihev sta uspela po novi smeri preplezati severno steno 7455 m visoke Gangapurne v Himalaji. Domov se je odprava vrnila konec oktobra, zato bomo natančneje poročilo o tem vrhunskem dosežku koroških alpinistov lahko objavili šele v prihodnji številki Fužinarja.

KADROVSKA GIBANJA od 21. 9. do 20. 10. 1989

V času od 21. 9. do 20. 10. 1989 je sklenilo delovno razmerje še 28 pripravnikov – študentov. V istem obdobju je delovno razmerje prenehalo 20 delavcem. Prerazporeditev iz tozda v tozd je bilo 25, največ iz tozda Vzmernarna zaradi pomanjkanja dela. Tako je sedaj zaposlenih v železarni 6785 delavcev.

Delovno razmerje so sklenili

JEKLARNA Rifel Gorazd, strojni tehnik, Pandev Matjaž, metalurški tehnik – pripravnik iz šole.

JEKLOLIVARNA – Piko Jože, livar – pripravnik iz šole.

VALJARNA – Striker Boris, Adamič Zlatko, valjavca – pripravnik iz šole, Skratek Drago, valjavec – iz JLA.

KOVAČNICA – Proprat Srečko, kalilec – pripravnik iz šole; Rikanović Petar, NK delavec – ponovna zaposlitev (sklep SZD).

RACUNOVODSTVO – Kamenik Anton, ekonomist – ponovna zaposlitev (mirovanje pravic).

K S Z – Kac Zvonka, Camlek Andreja, Pesičar Matjaž, Navodnik Gorazd, Lah Janez, Mlatej Branka, Krajnc Alenka, Pajer Janko, Suler Andreja, Tomaž Borut, Sušnik Katarina, Ranc Dušan, Legan Aleš – vsi oblikovalci kovin – pripravniki iz šole; Zatlter Simona, strojni tehnik, Pečolar Anita, metalurški tehnik, Poberžnik Stanislav, dipl. inž. strojništva, Ceru Mladen, dipl. inž. elektrotehnike – vsi pripravniki iz šole.

KOVINARSTVO – Jarnovič Marjan, oblikovalec kovin – pripravnik iz šole.

MONTER – Grobelnik Igor, inž. strojništva – pripravnik iz šole.

T R O – Merc Miran, Piko Aleksander, oblikovalca kovin, Potočnik Jože, strojni tehnik – pripravniki iz šole.

Delovno razmerje je prenehalo

JEKLARNA – Perić Petar, dipl. inž. met., metalurg – sporazumno. Tominc Venčeslav, strojnik za izpraznjevanje in hlajenje ingotov – dana odpoved.

JEKLOLIVARNA – Mikl Mirko, livar – dana odpoved.

VALJARNA – Sudar Milan, valjavec – dana odpoved.

KOVAČNICA – Micašević Stevan, pomočnik krčilca – samovoljno.

PNEVM. STROJI – Bec Drago, vrtalec – samovoljno.

ORODJARNA – Fras Konrad, dipl. inž. stroj., ravnatelj – dana odpoved.

ENERGIJA – Kos Janez, polnilec tlačnih posod – umrl.

S G V – Brumnik Ivan, ključ. – umrl; Štruc Andrej, ključ. – poklicna rehabilitacija.

K S Z – Sešel Larisa, Košutnik Breda, Praper Suzana, Veronik Suzana, Mešnjak Jožica, Navodnik Bri-

gita, Hovnik Marjana, Paradiž Nataša, Osojnik Terezija, Kotnik Cvetka, Uršej Sabina, Helbl Cvetka, pripravnik – potek delovnega razmerja za določen čas.

KOVINARSTVO – Kladnik Franc, ključ. – dana odpoved.

MONTER – Cehner Damjan, sestavljalca materiala – v JLA.

Prerazporeditve iz tozdov

JEKLARNA – Kralj Darko, zidar ostalega – v TOZD TSD.

JEKLOLIVARNA – Omerzel Sašo, obratni tehnik – v TOZD TRO; Vrtnjak Darinka, jedrarka – v TOZD KOMERCIALA.

VALJARNA – Čevnik Roman, prevzemnik – v TOZD TRO; Mori Ivan, menjalec valjev in armatur – v TOZD STROJI IN DELI; Cebulj Anica, žerjavovodkinja – v TOZD KOMERCIALA.

JEKLOVLEK – Verhovnik Ivan, žičar – v TOZD KOMERCIALA.

KALILNICA – Slapnik Stefan, kalilec – v TOZD RPT.

PNEVM. STROJI – Jakopič Bojan, brusilec – v TOZD VALJARNA.

VZMETARNA – Saiti Sabri, nalagalec napustne peči – v TOZD JEKLOLIVARNA. Vujevič Peter, Marin Rafael, Kuhar Dejan, Gostenčnik Vinko, Gorenšek Roman, vsi pripravniki – oblikovalci kovin – v TOZD STROJI IN DELI; Simunović Josip, nalagalec napustne peči, Simenčič Beno, rezalec vzmetnih listov, Katalinič Igor, nalagalec napustne peči, Verhovšek Rajko, nalagalec napustne peči, Kotnik Mirko, oblikovalec vzmetnih listov – vsi v TOZD JEKLARNA.

S G V – Rotovnik Robert, ključ. – v TOZD TSD; Savič Lazo, dipl. inž., V. D. vodja strojnega vzdrževanja – v TOZD ORODJARNA.

T S D – Jamnik Ivanka, voznica viličarja – v TOZD RPT.

R P T – Smrtnik Matej, dipl. inž., vodja službe za obdelavo trga – v TOZD KOMERCIALA.

GOSPODARJENJE – Potočnik Anica, ekonomistka, v tozd RPT.

Kadrovska služba

JANEZ KOS 1963 – 1989

Nepričakovano se je končalo življenje našega dragega sodelavca in prijatelja, življenje, ki je šele začelo dajati in ustvarjati. Vsekakor premlado, da bi lahko razumeli tvoj odhod.

Tvoje delovno mesto polnilca tehničnih plinov je ostalo prazno, le šopek cvetja in neprižgana sveča nam povesta, da je tvoje delo končano za vedno. Tvoja življenjska pot ni bila lahka, saj si se že kot 16-letni fant zaposlil v Rudniku Mežica, od koder te je pot iskanja nečesa drugega, boljšega, vodila v Železarno Ravne, kjer si se leta 1986 zaposlil v Jeklarni. Z delom jeklarja nisi bil povsem zadovoljen, saj ti je izmenko delo oviralo željo po pridobivanju novih znanj. Da bi uresničil svojo potrebo po strokovnem izpopolnjevanju, ki ga v rani mladosti

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

FRANCA DULERJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ali nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Hvala Pihalnemu orkestru ravnenskih železarjev, govorniku tov. Levovniku in gospodu župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi

Ob smrti drage mame, babice in prababice

MARIJE BREC

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za darovano cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti, pevcem DU Prevalje, Pihalnemu orkestru Železarne Ravne, Roku Gorenšku za poslovilne besede in g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi naše žene, mame, sestre in babice

MARIJE SKOBIR

se iskreno zahvaljujemo osebnju Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za lajšanje bolečin.

Prav tako se zahvaljujemo govorniku Gorenšku za poslovilne besede, g. župniku za opravljeni obred, pogrebem, Pihalnemu orkestru ravnenskih železarjev ter pevcem. Hvala vsem, ki ste darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Vsem sodelavcem Železarne Ravne ter sosedom se ob izgubi naše mame

MARIJE ŠVAJGER

iskreno zahvaljujemo za izkazano sočutje.

Sinovi Jože, Milan, France in Tone ter hčerke Terezija, Marija in Zdenka

nisi dosegel, bilo pa je v tebi, si se 1. julija 1987 zaposlil v Energiji. Tu so ti bili dani pogoji enoizmenskega dela, s tem pa je bila uresničena tvoja želja, da si popoldanski čas lahko namenjal šolanju za ključavničarja. Hotel si še več in hitreje. Tako si letos spomladi uspešno končal tečaj za polnilca tehničnih plinov in si pridobil kvalifikacijo za samostojno opravljanje svojega dela. Polnil si jeklenke s kisikom, dušikom, zrakom, argonom, to je s plini, brez katerih si danes ne moremo predstavljati taljenja jekla, pnevmatskih pogonov v vseh naših obratih in še marsikaterih drugih procesov.

Delo polnilca tehničnih plinov si opravljal vestno in strokovno, saj si se zavedal, da že najmanjša napaka lahko povzroči nesrečo. Bil si delavec, s sodelavci pa si vzpostavil prijateljske in tovariške odnose. Tak je bil naš Janez med sodelavci, zato smo ga imeli radi.

Prerana smrt ti je preprečila, da bi dokončal ključavničarski poklic, s katerim si si nameraval odpreti vrata za opravljanje še zahtevnejših nalog na delovnem mestu. Prepričani smo, da bi pri tem tudi uspel, saj so bile tvoje življenjske moči še neizpete.

S tvojim odhodom smo zgubili dobrega in vestnega sodelavca, ki smo ga imeli radi. V znak spoštovanja in skupnega prijateljstva, ki se je staklo v tem kratkem času med nami, smo se poslovili od tebe tudi na delovnem mestu z enominutnim molkom.

V imenu sodelavcev tozda Energija izrekam sorodnikom in vsem žalujočim iskreno sožalje.

DELOVNO SREČANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE, TIVAT '89

Naši drugi, peti, šesti in deseti

Ne glede na to, da so delovna tekmovanja pred leti preimenovali v delovna srečanja, so vsa srečanja vendarle tekmovanja. Kot v športu gre tudi tukaj za merjenje moči, in čeprav tudi tukaj rečejo, da ni pomembna zmaga, pomembno je sodelovanje, imajo mesta na vrhu svojo ceno. In še eno vzporednico je mogoče potegniti med športnimi in delovnimi tekmovanji: na njih uspevajo samo natreinirani in talentirani, ki imajo praviloma neko svoje vrhunsko obdobje. Takrat so v »špiči«, rečejo, in odvisno od tega, kako je dejavnost, v kateri tekmujejo, popularna, takrat bolj ali manj polnijo strani časopisov.

Zato je o teh ljudeh težko vedno kaj novega napisati. Ve se, kdo je kdo in kar ločno postane, da tekmovalci v zapisih nekako stopijo v ozadje, v ospredje pa posamezne tekme.

Tako bo tudi v zapisu o letošnjem delovnem srečanju kovinarjev Jugoslavije, na katerem so sodelovali štirje »naši stari znanci«. O tekmovanju, ki je bilo od 5. do 10. oktobra v Tivatu in Titogradu v Črni gori, so drugouvrščeni kovač iz SGV Ivan Praznik, petouvrščeni plamenski varilec iz Energije Ivan Okrogelnik ter šestouvrščeni livar Horst Kasper in desetouvrščeni livar Jože Razdevšek povedali:

IVAN PRAZNIK: »Nisem si mislil, da je Črna gora tako daleč; vsaj z avtobusom je bilo neznansko daleč.

Z letošnjim srečanjem nisem bil zadovoljen. Ne da bi bil nezadovoljen z gostitelji ali svojim drugim mestom, zelo razočaran sem bil nad organizacijo srečanja z naše slovenske strani. Menim, da je boljše, da se tekmovanj sploh ne udeležimo več, če mislimo pri tem tako varčevati. Slovenci pridemo dol, zastopamo neko razvito republiko, pa tako: z letalom ni bilo nič, z enotno opremo nič, jedli smo sendviče itd. Ne, republiški sindikat se pri tem ni čisto nič izkazal. Človek ima občutek, da je vsem vse skupaj odveč, da bi se dobro odrezal, pa bi potem vsi radi.

Tekmovanje samo se mi je zdelo v redu. Pri teoriji sem bil prav tako 2., moram pa reči, da je bila v primerjavi s prejšnjimi leti teorija bolj zahtevna. Vprašanja so bila že iz nove zakonodaje, strokovna vprašanja pa so bila tudi zelo široko zastavljena.

Praktično smo delali v tovarni Sava Kovačević. Zmagal je domačin. Priznam mu, da je bil dober, tudi pri teoriji je bil on prvi. Zase bi rekel, da je name zelo vplivala pot in da bi se moral psihično bolj pripraviti na vse.

Ne, v tako slabem spominu mi je ostalo vse skupaj, da bi najraje kar nehali tekmovati. Toda žal bi mi bilo zato, ker ne bi več skupaj prišli Makedonci, Črnogorci, Srbi, Vojvodinci, ki smo orodni kovači-tekmovalci res prijatelji.

Drugače v Tivatu ni bilo čutiti, da bi bilo z odnosi v Jugoslaviji kaj narobe. Lepo so nas sprejeli, mi pa tudi nismo iskali prepira.

Žal mi sicer ni, da sem bil spodaj, saj smo veliko videli, ko so nas domačini odpeljali na izlet v Boko Kotorsko in Budvo, in ker sem se spet srečal s kolegi. Toda opažam pač, da delo v primerjavi s športom nima prave veljave. Ker je delo, vsi roke proč vlečejo, ni popularno. Tako mi tudi potem doma v ponedeljek ni bilo vseeno, ko radio Slovenj Gradec poroča o vsaki zadeti žogi, o delovnem tekmovanju pa nič.

IVAN OKROGELNIK: »Bil sem prvič na državnem prvenstvu. Z republiškim tekmovanjem se ne da primerjati, vseeno pa menim, da je bilo letošnje prvenstvo boljše, ni pa bilo odlično.

Pripombe bi imel na teorijo. Tisti, ki je vprašanja prevajal v slovensčino, svojega dela ni opravil najbolje, ker so bila nekatera vprašanja dvoumna. Vseeno sem bil pri teoriji prvi.

Pri praksi je bilo v redu. Ker že dolgo nisem varil, nisem več tako navajen, a vseeno sem imel dober občutek. Izdelka na koncu nisem videl, da bi ga mogel primerjati z drugimi, a sem s petim mestom zadovoljen. Zavedam se, da prvi ne bi mogel biti, ker nisem profesionalc. Moje delovno mesto je namreč pisarna in povedati moram, da sem se lani regijskega delovnega srečanja, ki me je zdaj privedlo še na zvezno srečanje, udeležil le zaradi izziva sodelavcev, ko sem ob

Ivan Okrogelnik:
»Tekmovanje mi je bilo izziv.«

delu končal šolo in so rekli, češ, zdaj teorijo imaš, dokaži se še s prakso. Pa sem se, v prihodnje pa se ne mislim več.

Menim, da so se domačini pri organizaciji potrudili. Organizirali so nam tudi nekaj spremljajočih dejavnosti, kot so izleti itd., tako da mi ni žal, da sem se srečanja udeležil. Bilo je to res delovno in prijateljsko srečanje, ne pa politično, vsaj s strani domačinov ne.

Seveda pa nimaš občutka, da je takšno srečanje velik dogodek za kraj. Če ne bi bila ravno obletnica remontnih zavodov Sava Kovačević, bi se mestece verjetno organizaciji odpovedalo.

HORST KASPER: »Livarji smo se za en dan ločili od skupine tekmovalcev, kajti prakso smo imeli v od Tivata 115 km oddaljenem Titogradu, v tovarni Radivoje Dakić.

Ne mislim opravičevati svojega šestega mesta, a dejstvo je, da komisija, ki je ocenjevala naše praktično delo, ni bila poštena. Prva, druga in četrta forma so bile zanič, a je komisija dala tekmovalcem, pa ne domačinom, možnost ponovitve. Mi smo se seveda pritožili, a ni nič pomagalo. Menim, da bi z Razdevškom lahko dobila kakšno mesto do tretjega, če bi bilo pošteno, to se je videlo. Pa ni bilo. Nenavadno je bilo že to, da je komisija vedela, čigav je kateri izdelek, kar sicer na srečanjih ni v navadi. Teorija je bila poštena in zanimiva, ker so

bila vsa vprašanja nova. Pri teoriji sem bil četrti.

Drugače pa srečanja niso več, kot so bila. Čuti se pomanjkanje denarja, nastopa pa tudi vprašanje pomena srečanja. Bratstvo in enotnost ja, torej negovanje prijateljskih vezi, treba pa je spremeniti način tekmovanja, ko bodo narejeni izdelki uporabni, ne le sami sebi namenjeni, kot so sedaj.

JOŽE RAZDEVŠEK: »Nočem reči, da bi bila s kolegom Horstom v Črni gori diskriminirana, a ocenjevanje ni bilo pravično, za vse, in ne le za naju. Bilo je tako, da so bili tisti, ki bi morali biti zadnji, na koncu prvi. Seveda pa se je potem, ko sva se pritožila na uvrstitev, poznalo, da Slovenci nismo imeli svojega vodje livarske ekipe.

Letošnje zvezno srečanje se po mojem mnenju ne da primerjati z lanskim v

Mariboru – v vseh pogledih. Tudi delal nisem tako kot lani. Osebnost vem, da izdelka nisem tako naredil, kot bi ga lahko. Sicer pa se je slovenska ekipa letos tako dobro odrezala, kot že dolgo ne. Odnegli smo dve prvi mesti.

Črna gora je lepa in tam sploh ni tako slabo, kot bi si mislil. Imajo lepe hiše, ceste itd., to smo videli, ko so nam organizirali izleta. Sicer pa z domačini nismo imeli stikov, tako da mednacionalnih nepetosti ni bilo zaznati.

Tako tekmovalci iz Železarne Ravne. Omeniti pa je treba tudi, da sta bila na srečanju še dva »naša«. Branko Kaker, kot eden izmed sindikalnih predstavnikov v vodstvu slovenske ekipe, in dipl. inž. Dušan Pahor kot član zvezne strokovne žirije.

H. Merkač

IMENA MESECEV

NOVEMBER

November je bil pri starih Rimljanih deveti mesec (novena – devet). Cesar Tiberij je predlog senata, da bi se ta mesec imenoval tiberius, zavrnil.

Stara slovenska imena kažejo na odpadanje lista, ki ima velik pomen v kmečkem gospodarstvu: listopad, listognoj, listov gnoj, gnilec, in gnilolist. Letni čas se odraža v izrazih poznojesen in zimščak. O. Gutsman, B. Potočnik in V. Vodnik so želeli vpeljati ta imena: enajstnik, listnik in meglovec. Enajsti mesec izhaja tudi iz dveh imen svetnikov: andrejščak, andrejščel in martinovščak, marinšček ter martinovščak. Na dan mrtvih – dan vseh svetnikov kažejo imena: vsevščak, vsesvečnjak, vsevšček in vahtnik.

Hrvati imajo studeni, Čehi in Poljaki listopad in Nemci Nebelmonat in Saumonat. Anglosaksonci uporabljajo Wind – month (vetrovni mesec) in Blood – month (krvavi mesec).

V. Vodnik je dvema verzoma dal naslov Listov gnoj:

Je nadelana cesta,
ne zajema je pesta.

O. Župančič pa v pesmi November – listopad opeva dan mrtvih:

Pojdi med grobove,
tiho požaluj,

a ne izprašuj,
živec, svoje dneve
brez mrličev snuj.

Tudi november je večkrat tema mnogih pesnikov.

Jože Udovič: November

Hiša se je stisnila
in na čelu

so se ji zarisale nove gube,
v pometen veži sedijo

černi svetniki iz koledarja,
Odpri so skrinjo in zagledali

snegljivo zrnje življenja,
skozi zagrenjena okna prihajajo

mokre, temne ure,
nevidne peruti udarjajo

po vzdihujočem dimniku,
vrata se stresajo

v smrtnem prepihu.
Senca je že v hiši,

senca je v hiši
Njemu, ki leži in jo gleda

iz oči v oči,
so v poslednji minuti

razpokane roke kakor lubje,
pred očmi se je skalila

motna voda podob.

V peči je zacvilil plamen
kakor prestrašena žival.

Drevesa so s krivimi prsti
prečrtala v zraku november
in v hiši slepi obraz na blazini,
obrnjen proti črviemu stropu.

Jože Smit: November

Ni več jesen, a zima ni še
in svet ni ne tako in ne tako,
kakor da čas sam sebe išče,
a vedno bolj pogreza se v meglo.
In vse mirneje in tiše,
kakor da vsak nastavlja bi uho
peresu trudnemu, ki piše
o nečem, kar nikdar ne bo.
Nekdo prihaja, a ga še ni, ni še,
medvladje kruto lega na zemljo,
zdaj šel lahko bi na morišče
in mi življenja žal bi ne bilo.

Miran Kodrin

SLOVENSKI PREGOVORI

Bolje sam teci – kakor drugim
reci.

*

Burja veje, s snegom seje, mojega
srca nič ne greje.

*

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 7000 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Alojz Janežič, Silvo Jaš, Marjan Kolar, Brane Žerdoner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 861-131 int. 6304 in 6753

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilno je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.